

Estat de la Ciutat 2020

Impacte de la COVID-19

Febrer de 2021

INDEX

Introducció	3
Resum executiu	4
1. SALUT i DEMOGRAFIA	7
2. POBLACIÓ	10
3. ACTIVITAT ECONÒMICA	17
Activitat productiva	17
Activitat empresarial	18
Confiança del consumidor	20
Consum privat	22
Obertura i projecció exterior	25
4. MERCAT DE TREBALL	28
5. CIUTAT DIGITAL	37
6. DRETS SOCIALS	39
7. EDUCACIÓ	42
8. HABITATGE	48
Mercat residencial i accés a l’habitatge	48
Compravendes d’habitatges	51
Mercat de lloguer	53
L’habitatge com a problema social	56
9. QUALITAT AMBIENTAL	57
Qualitat de l’aire	57
Zones verdes	58
Platges	59
Gestió de residus i espais verds	59
Consum d’aigua i enllumenat públic	61
10. MOBILITAT	63
11. CULTURA	70
12. ESPORTS	75
13. SEGURETAT CIUTADANA	78

Introducció

L'any 2020 ha estat un any singular, disruptiu, a nivell mundial marcat per l'impacte que ha provocat la pandèmia de la COVID-19 tant en termes sanitaris com per les conseqüències econòmiques i socials que va desencadenar i que encara perduren.

Barcelona iniciava el 2020 en un context de dinamisme econòmic, malgrat que s'apuntava un cert alentiment del ritme d'activitat a finals de 2019. L'activitat econòmica, el turisme, la demanda cultural i els altres aspectes de la vida quotidiana de la ciutat mantenien una tendència positiva i les perspectives eren favorables.

Però ja a mitjans de febrer del 2020 la propagació de la malaltia a escala mundial suposen la cancel·lació del Mobile World Congress i marca l'inici d'un trencament de la normalitat de l'economia i la societat, tal com fins el moment l'enteníem.

Espanya va decretar l'estat d'alarma el 14 de març de 2020 fet que va suposar el confinament de la població en els seus domicilis i l'aturada de l'activitat limitada només als serveis considerats essencials. Aquest confinament es perllonga fins al mes de maig on s'inicia un pla de retorn a la normalitat per fases. Tanmateix, l'evolució de la pandèmia va suposar la introducció de noves mesures restrictives de l'activitat i la mobilitat a partir de la segona quinzena d'octubre.

Entre el 16 d'octubre i el 23 de novembre, el govern de la Generalitat ordena el tancament del sector de la restauració i de l'activitat cultural i esportiva no professional. Es restringeix la mobilitat entre municipis els caps de setmana i es decreta el toc de queda entre les 22 hores i les 06 hores.

L'any 2020 finalitza dins d'aquest context de restriccions, amb un marc d'incertesa sobre l'evolució de la pandèmia i les mesures a aplicar però amb l'esperança de l'inici del desplegament de la vacuna que hauria de començar a immunitzar a la població i permetre el retorn gradual cap a normalitat en tots els aspectes.

En aquest document, s'aborda l'impacte que la pandèmia ha generat sobre la salut, l'activitat econòmica, la mobilitat, la qualitat ambiental, les condicions de vida i la resta d'aspectes que afecten la vida de les persones. I ho fa combinant indicadors i dades més tradicionals amb d'altres que provenen de noves fonts i maneres de recollir la informació: els anomenats indicadors d'alta freqüència, que recullen informació a temps real. L'Ajuntament de Barcelona fa uns anys que estava potenciant aquesta línia de treball i aquesta pandèmia ha posat de manifest la importància de continuar aprofundint en aquest camí.

Resum executiu

Durant aquest any de pandèmia, el nombre de **casos diagnosticats acumulats a Barcelona ha estat de 98.600 persones**, amb un **excés de mortalitat de 4.500 persones**. La mortalitat va ser més intensa durant la primera onada de la pandèmia mentre que els casos diagnosticats han anat creixent sobre tot la darrera part de l'any, coincidint amb l'augment de proves diagnòstiques realitzades a la població. La incidència, en termes de taxes per cada 100.000 habitants, ha tingut un impacte més gran en barris amb un nivell socioeconòmic més baix.

La **població** de Barcelona a començament de 2020 era de 1.666.530 persones, la xifra més elevada des del 1990, enllaçant un quinquenni de creixement. L'increment poblacional ha vingut de la mà de l'augment de la població estrangera (8,2%), la taxa més alta, juntament amb la de l'any anterior, des de 2008. Aquesta nova onada migratòria influeix en l'estructura poblacional, els nascuts a l'estranger s'apropen al 28% del total i, per primer cop a la història recent, més de la meitat dels residents de Barcelona han nascut fora de la ciutat. L'índex d'envelliment augmenta lleugerament, tot i que el pes de la població més gran de 65 anys (21,1%) es redueix dues dècimes. La taxa de natalitat (7,7‰) es situa en el nivell més baix des de 1995 i l'esperança de vida retrocedeix lleugerament i es situa a prop dels 84 anys.

Els efectes de la pandèmia i les restriccions introduïdes per frenar-la han tingut un fort impacte en l'**activitat econòmica** de la ciutat, que pot finalitzar amb una disminució del PIB del 10%-11%. La majoria dels indicadors de conjuntura econòmica han experimentat una forta davallada, com el consum als comerços de la ciutat o la creació d'empreses, i ha afectat tant la confiança del consumidor com la dels empresaris. El nombre de visitants durant el 2020 ha quedat per sota dels dos milions, un 78% menys que al 2019, la xifra més baixa dels últims trenta anys. Paral·lelament les xifres de l'aeroport han tancat amb resultats semblants (-75,8%), amb poc més de 12,7 milions de passatgers i una forta caiguda de la demanda internacional (-87,6%), registres que no es veien des de fa vint-i-cinc anys. Però on més s'ha deixat notar la crisi sanitària és al trànsit de creuers, que amb tota l'activitat paralitzada des de la declaració de l'estat d'alarma ha transportat menys de 200.000 passatgers, un 93,7% menys que l'any anterior.

L'impacte negatiu de la pandèmia en el **mercat de treball** ha estat també significatiu. La millora (més quantitativa que qualitativa) de la recuperació de l'ocupació des de finals del 2013 ha quedat interrompuda per l'esclat del coronavirus. La taxa d'atur (EPA) s'ha situat en el 12,6%, quatre punts per sobre que al 2019. El nombre d'afiliats a la seguretat social ha tancat l'any amb gairebé 1,1 milió d'ocupats, una xifra que suposa el retorn a nivells similars als del 2007. La pèrdua de llocs de treball ha estat del -3,2% però en sectors com l'hostaleria arriba al -17%. Tanmateix, la pèrdua d'ocupació ha estat mitigada per les mesures extraordinàries implementades per blindar la destrucció de llocs de treball, com els ERTO o les prestacions especials als autònoms. Al llarg del 2020, 314.672 persones han passat per ERTO a Barcelona, un 32% del sector de l'hostaleria i un 14% del comerç. L'atur registrat ha finalitzat l'any amb 93.842 persones aturades, un 36% més que a finals del 2019, mentre que la contractació ha disminuït en un 45%.

La pandèmia ha suposat un salt en l'**ús de la tecnologia** en tots els àmbits de la societat. L'impuls del teletreball, la necessitat del món educatiu de buscar alternatives a l'educació presencial així com les relacions amb l'administració pública han modificat el comportament en l'ús d'aquestes eines. La majoria de la població té connexió a Internet i els dispositius mòbils van substituint cada vegada més als fixes. Durant els darrers anys la bretxa digital per nivell de renda

ha disminuït, doncs les llars amb menor nivell de renda són les que més han incrementat el percentatge de connexió a internet (de 75% a 91%).

El nombre de persones ateses als **Centres de Serveis Socials** ha superat les 88.000 al llarg de l'any 2020, la xifra més alta de tota la dècada. Altres serveis bàsics, com l'atenció domiciliària, el servei de teleassistència o l'atenció de persones sense llar, també han hagut de adaptar-se a la situació de crisi sanitària i han comptat amb recursos addicionals per protegir als col·lectius més vulnerables. A més, es van habilitar nous programes com la "**Cistella contra la COVID**" que va mobilitzar unes 220 tones d'aliments destinats a les persones especialment vulnerables durant el període de confinament. Altres serveis més específics, com l'atenció de persones nouvingudes, ha mostrat cert retrocés per la incidència de les restriccions de mobilitat aprovades durant l'any.

Quant a l'**educació**, en un curs molt marcat per la crisi sanitària, els ensenyaments de règim general van comptar amb més de 257.000 alumnes (curs 2019-2020), xifra un 1% superior a la del curs anterior i la preinscripció del curs 2020-21 es va tancar, per primera vegada, amb més del 50% de l'alumnat de P3 matriculat a escoles públiques. La xarxa d'Escoles Bressol Municipals ha arribat als 102 centres, amb una cobertura de més del 64% de la demanda (38% al curs 2010-11). Durant el confinament el 27% de l'alumnat menor de 16 anys no van poder seguir els seus estudis de manera telemàtica, essent les llars de menor renda les que han tingut més dificultat. Els estudis universitaris també s'han vist afectats i, malgrat començar el curs actual amb un model híbrid, a partir de l'octubre es va tornar a la docència a distància. La taxa d'estudis universitaris entre la població de Barcelona continua creixent i s'ha enfilat fins el 33,4%, amb un diferencial de més de dos punts a favor de les dones.

Pel que fa a l'**habitatge**, la desacceleració del creixement econòmic i l'increment acumulat dels preus van provocar desajustos entre l'oferta i la capacitat de la demanda, ja des del 2018 al segment de compravenda i des de 2019 també al de lloguer, que representa quatre de cada cinc contractes d'accés a l'habitatge a la ciutat. Uns desajustos que la pandèmia està accentuant, ja que l'increment de l'atur i de les dificultats econòmiques limiten la capacitat d'accés de les llars a aquest dret fonamental. La paràlisi de l'activitat amb l'esclat de l'emergència sanitària i la crisi que ha generat han enfonsat la signatura d'operacions en el 2020, de forma similar al segment de lloguer (-25,3%) i al de la compravenda (-28,5%). Una sotragada de l'activitat que contrasta amb la resistència que presenten els preus. Al segment de l'habitatge de segona mà -més del 90% de les operacions de compravenda d'habitatges a la ciutat- els preus es van situar en els 4.059 €/m² de mitjana de gener a setembre de 2020, un valor no gaire inferior al del mateix període de l'any anterior (-0,5%) i superior en més del 50% al dels mínims de 2013. En el cas del lloguer, les rendes mensuals s'han situat en els 974 euros en el mateix període, nivells superiors en més del 40% als existents sis anys enrere. Davant d'aquesta situació, la demanda d'habitatge de protecció oficial per part de les unitats familiars va marcar màxims al juny de 2020 (44.872 inscripcions) i la xifra s'ha reduït moderadament fins a les 42.114 unitats de convivència a finals de l'any passat.

El 2020 ha posat en evidència la correlació entre la **qualitat ambiental** i el ritme d'activitat econòmica i el model de mobilitat. La reducció de l'activitat econòmica i social imposada per l'estat d'alarma i el foment del teletreball, van suposar una reducció de la mobilitat que es va traduir en una dràstica reducció dels nivells de contaminació de l'aire i també de la contaminació acústica a partir de març. Però aquests han tendint a l'alça tan bon punt es va poder anar recuperant l'activitat econòmica i la mobilitat, tot i que en el conjunt de l'any el nivell de contaminació ha estat inferior al de l'any anterior. La **mobilitat** en vehicle privat es va anar

recuperant a partir de la desescalada iniciada a partir de maig, situant la intensitat mitjana diària en un -17,4% inferior a la de l'any anterior. En canvi, els desplaçaments en transport públic han patit una forta davallada (-46%) a tots els mitjans per igual. La xarxa de carril bicicleta ha tingut un fort increment d'ús a partir del maig, especialment els caps de setmana.

La generació de **residus sòlids urbans** ha disminuït en un 10%, assolint el nivell més baix de la dècada, amb caigudes de totes les fraccions excepte la d'envasos (+5,4%), en part pel canvi d'hàbits impulsats per la pandèmia.

L'estiu a les **platges** s'ha vist també condicionat per les limitacions d'aforament i distanciament social, fent que el nombre d'usuaris hagi estat de 1,9 milions de persones, quasi dos milions menys que l'estiu del 2018 (darrer comptatge).

En l'àmbit de **la cultura**, les restriccions de mobilitat i aforament també han passat factura als equipaments de la ciutat. Els museus, centres d'exposicions i espais d'interès arquitectònic han notat, a més, l'efecte de la caiguda del turisme. Moltes de les sales d'arts escèniques, música i cinema han estat tancades per la manca de viabilitat econòmica que suposen les limitacions d'aforament. Els festivals i festes de la ciutat han hagut de reorientar-se cap a models híbrids, presencials i digitals. Però la cultura ha estat present a la ciutat en tot moment i la situació sanitària que estem vivint està transformant el sector, accelerant l'ús de noves formes d'accés digital.

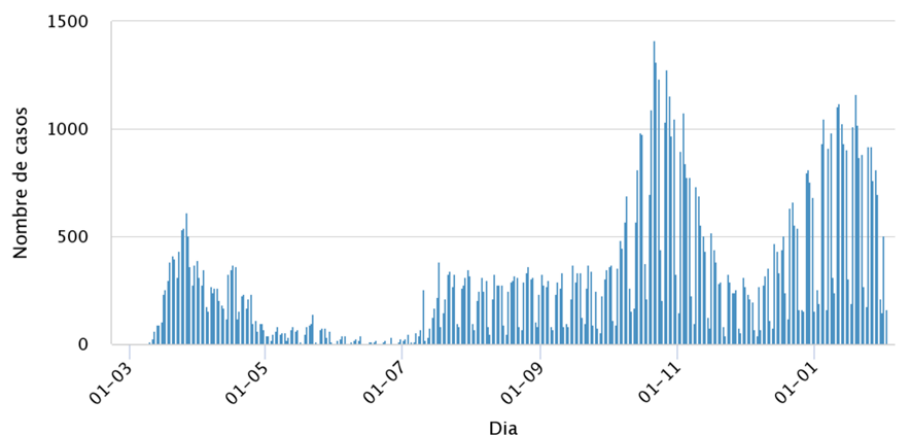
El sector dels **esports** ha patit també fortament les restriccions adoptades durant el 2020, tant els centres esportius com els esdeveniments previstos a la ciutat. Els usuaris de la xarxa d'equipaments esportius municipals ha anat a la baixa des de la irrupció de la pandèmia, perdent prop de 50.000 abonats fins a finals de setembre. Esdeveniments esportius internacionals, com el trofeu Comte Godó de tennis, i d'altres més populars, com la Cursa del Corte Inglés, van ser suspesos. Malgrat tot, la tecnologia també s'ha obert camí en l'àmbit esportiu i algunes competicions es van celebrar amb format virtual, com la Marató Zurich-Barcelona, o presencial-virtual, com la Cursa de la Mercè.

Pel que fa a la **seguretat ciutadana**, segons l'enquesta de Serveis Municipals de 2020, el 17,7% dels enquestats situen la inseguretat com a principal problema de la ciutat. Pel que fa a la percepció de la seguretat de la ciutat i el barri on es viu, la valoració baixa respecte l'any passat, però es manté la percepció de seguretat al barri per sobre de la del conjunt de la ciutat. En canvi, l'activitat delictiva ha disminuït un 42% en relació al 2019.

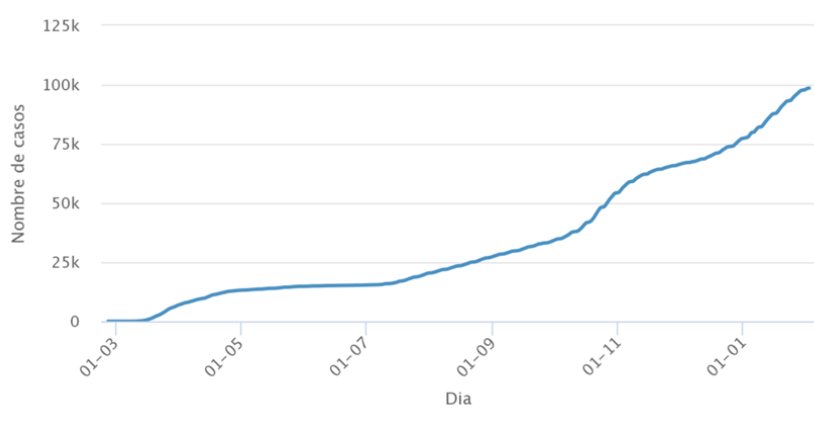
1. SALUT I DEMOGRAFIA

L'expansió de la pandèmia a nivell global ha suposat una greu crisi de salut arreu, i també a la ciutat. A data de febrer de 2021, el nombre de casos acumulats de COVID-19 amb diagnòstic confirmat supera les 98.600 persones. En la primera onada de la pandèmia (març-abril) el nombre de casos diaris confirmats va ser inferior als casos diagnosticats als darrers mesos de l'any, en part perquè no va ser fins la segona part de l'any que es van començar a realitzar cribratges massius entre la població.

Gràfic 1: Casos de COVID-19 a Barcelona (diari)

Gràfic 2: Casos de COVID-19 a Barcelona (acumulat)

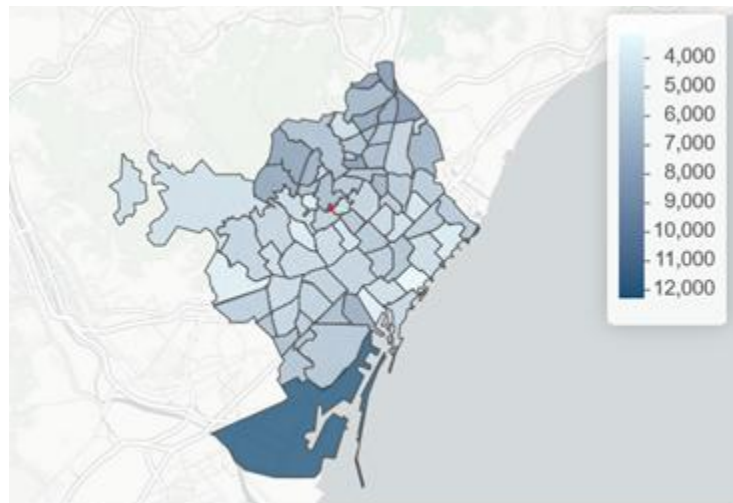

Gairebé un 54% dels casos diagnosticats han estat dones front un 46% de casos entre els homes. Per edats, els primers mesos, els més afectats van ser les persones més grans de 75 anys que fins el mes de juny suposaven el 42% dels casos acumulats a la ciutat. Tanmateix, en el conjunt de l'any la distribució per grups d'edat ha tendit a fer-se més homogènia doncs els

tests s'han estès al conjunt de la població a partir de l'estiu. Això fa que alguns grups com el de més joves (0-14 anys) passin a ser el 16% dels casos confirmats quan fins l'estiu eren tot just l'1%¹.

La incidència mesurada en taxes per 100.000 habitants, ha tingut un impacte més gran en barris amb un nivell socioeconòmic baix, destacant la incidència acumulada de la Marina del Prat Vermell, Trinitat Vella, Vallbona, Ciutat Meridiana, Roquetes, Trinitat Nova, Turó de la Peira, Montbau i Sant Genís dels Agudells.

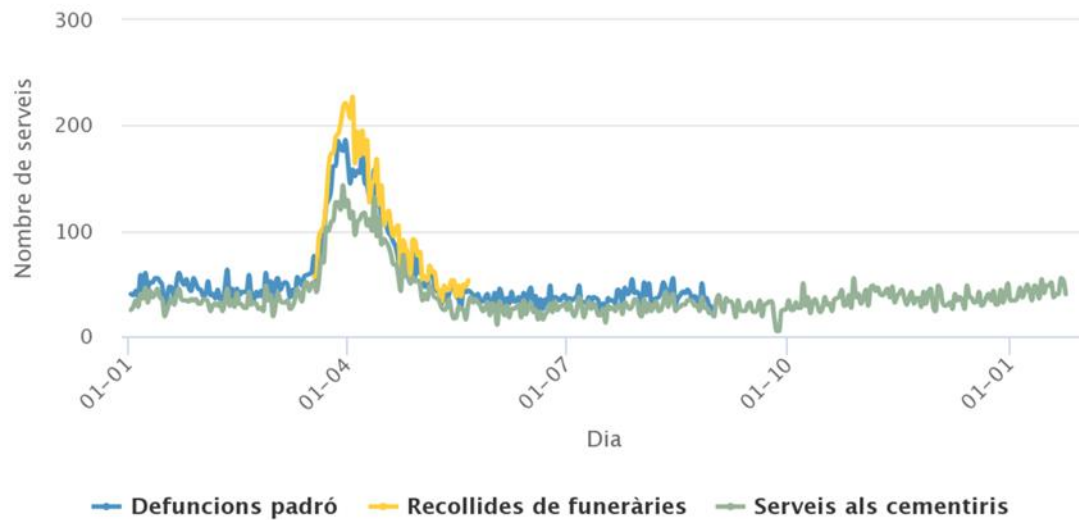
Mapa d'incidència per barris (taxes per 100.000 habitants)

L'impacte de la pandèmia sobre la mortalitat va ser especialment intens durant la primera onada tal com s'observa de les dades proveïdes per les diferents fonts d'informació. Les diferències deriven dels processos i tràmits administratius inherents als serveis però mostren una trajectòria similar. Malgrat l'increment dels casos positius diagnosticats a partir de l'estiu, l'increment de la mortalitat no ha estat comparable a la dels mesos de març-abril.

¹ El començament del curs escolar, també ha contribuït a l'increment de tests entre la població més jove.

Gràfic 3: Defuncions registrades a Barcelona

Tanmateix, del contrast entre les defuncions observades (defuncions a la ciutat segons data de defunció) i les defuncions esperades (derivades d'un model que es basa en la mitjana de defuncions de la darrera dècada), en resulta un excés de defuncions acumulat a la ciutat de poc més de 4.500 persones.

Gràfic 4: Defuncions a Barcelona (estimació)

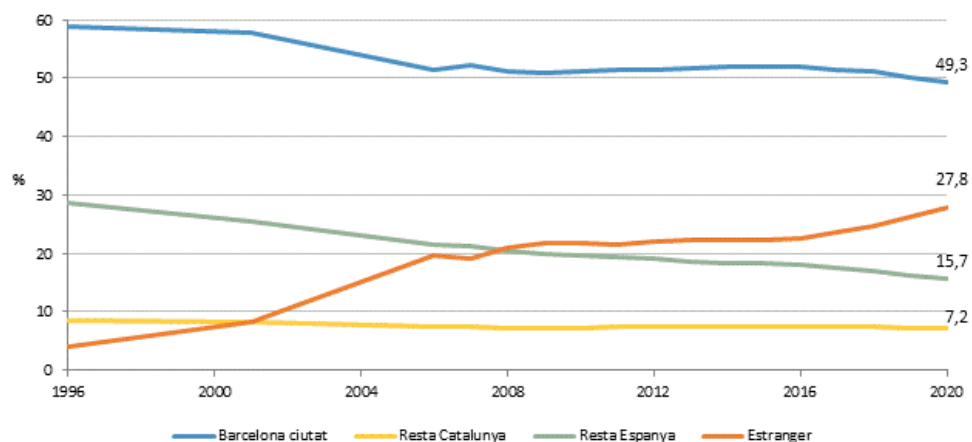

2. POBLACIÓ

Al començament de l'any 2020 la població de la ciutat era d'1.666.530, segons la lectura del padró municipal d'habitants d'1 de gener de 2020², la xifra més elevada des del 1990. El creixement de la població va ser generalitzat per districtes i barris de Barcelona, per l'impuls de la població de nacionalitat estrangera.

Per primer cop, el nombre de residents empadronats no nascuts a la ciutat és superior al dels nascuts en ella. La forta onada immigratòria de la primera part del segle va suposar una important transformació en la composició de la població, el nombre de residents empadronats nascuts a Barcelona va caure significativament fins a assolir un 49,3% el 2020 el valor més baix de la sèrie històrica recent, mentre que els residents nascuts a l'estranger representen un 27,8% del total d'empadronats.

Gràfic 5: Lloc de naixement de la població empadronada a Barcelona (en %), 1991-2020

El nombre de persones de nacionalitat estrangera residents a Barcelona també ha augmentat significativament durant el 2020 (8,2%), la segona taxa més alta dels últims dotze anys, moderant, però, l'increment del 2019 (10,6%). Després del canvi de tendència produït durant la primera meitat d'aquesta dècada, el repunt de l'últim quinquenni constata un nou increment de la població estrangera a la ciutat, amb un pes que ja arriba al 21,7% del total de residents.

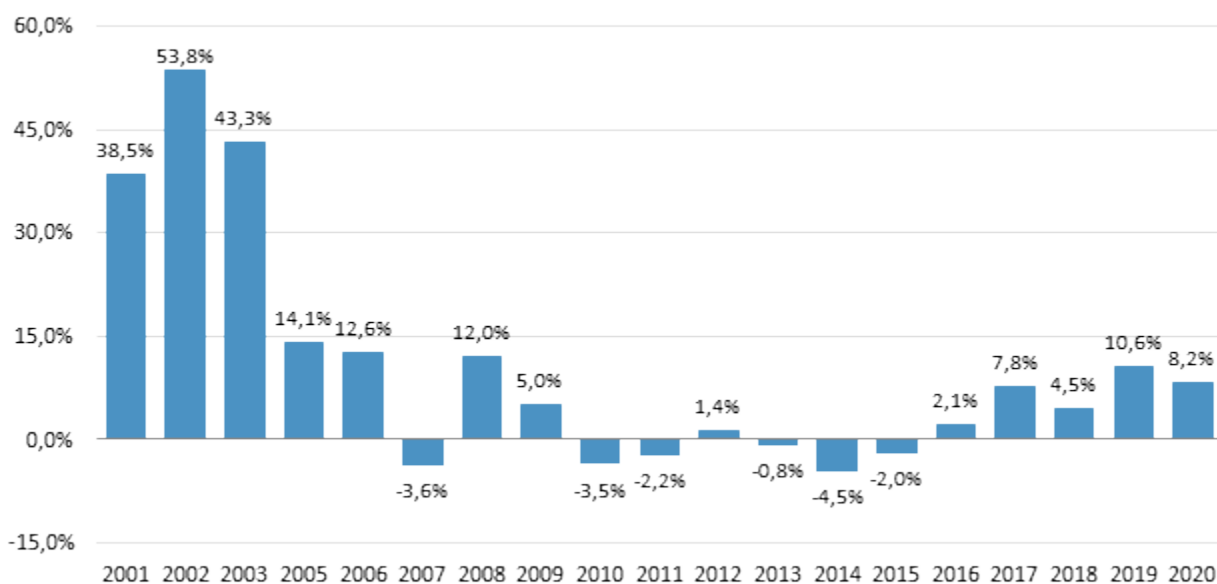
² La lectura del padró municipal permet l'anàlisi de les principals característiques de la població de la ciutat.

Taula 1: Població estrangera: explotació del padró continu a data 1 de gener

	2000	2004	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% Var 20/00	% Var 20/19
Població	53.428	202.489	280.817	284.632	278.320	282.178	280.047	267.578	262.233	267.790	288.675	301.626	333.516	360.970	575,6%	8,2%
% s/total	3,5%	12,8%	17,3%	17,6%	17,3%	17,4%	17,4%	16,7%	16,3%	16,6%	17,8%	18,5%	20,2%	21,7%		

Font: Lectura del Padró Municipal d'Habitants. Gener de cada any (excepte 1 de març del 2000)

Dep. Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

Gràfic 6: Evolució de la població estrangera a Barcelona

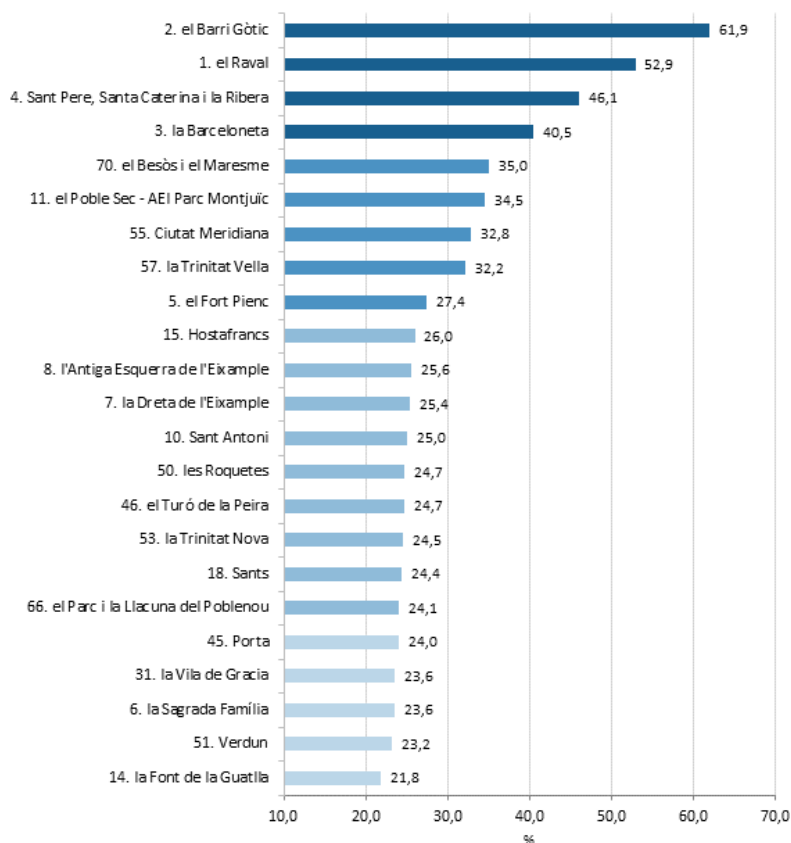
Font: Lectura del Padró Municipal d'Habitants. Gener de cada any. Dep. Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

Al voltant del 60% de la població estrangera resident a la ciutat es concentra als districtes de Ciutat Vella, Eixample, Sants-Montjuïc i Sant Martí. Excepte aquest últim cas, el pes de la població estrangera sobre el total en aquests districtes és superior a la mitjana de la ciutat, destacant Ciutat Vella amb un 51,5%.

Taula 2: Població estrangera per districtes. Gener 2020

	2020	%s/total estrangers	%s/total població	%Var. 2020-19
Ciutat Vella	55.833	15,5%	51,5%	6,9%
Eixample	65.939	18,3%	24,4%	7,1%
Sants-Montjuïc	44.647	12,4%	23,8%	8,1%
Les Corts	11.976	3,3%	14,5%	6,6%
Sarrià-Sant Gervasi	21.452	5,9%	14,2%	6,2%
Gràcia	24.411	6,8%	19,7%	7,5%
Horta-Guinardó	28.976	8,0%	16,6%	12,0%
Nou Barris	35.342	9,8%	20,3%	10,3%
Sant Andreu	23.120	6,4%	15,2%	10,7%
Sant Martí	49.274	13,7%	20,4%	8,2%

Font: Lectura del Padró Municipal d'Habitants. Dep. Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

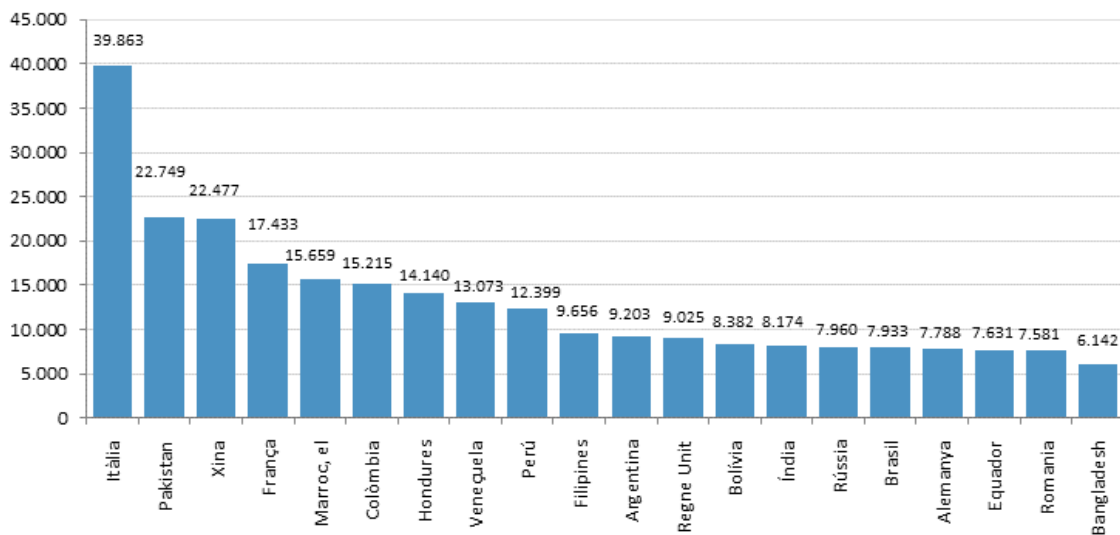
Gràfic 7: Barris amb pes d'estrangers s/població superior a la mitjana de Barcelona

Font: Lectura del Padró Municipal d'Habitants. Dep. Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

Els quatre barris de Ciutat Vella han concentrat població estrangera des de l'inici del fenomen migratori, destacant el Barri Gòtic i el Raval que ja l'any 2000 mostraven percentatges al voltant del 20%, fins superar actualment el 60% i el 50%, respectivament. A banda dels barris de Ciutat Vella, per sobre del 30% del total de la població es troben també els de Trinitat Vella, Ciutat Meridiana, el Besòs i el Maresme i el Poble Sec.

La composició de la població estrangera és força diversa a la ciutat. Les nacionalitats més representades són els residents d'Itàlia³, Pakistan i Xina, així com de França i el Marroc. Els països llatinoamericans que tradicionalment han aportat un contingent més gran de població estrangera, com Equador, Bolívia, Perú i la República Dominicana, han anat perdent pes, ja que una part de les persones d'aquests països han pogut adquirir la nacionalitat espanyola. No obstant, països com Colòmbia, Hondures o Veneçuela, han augmentat la seva representació.

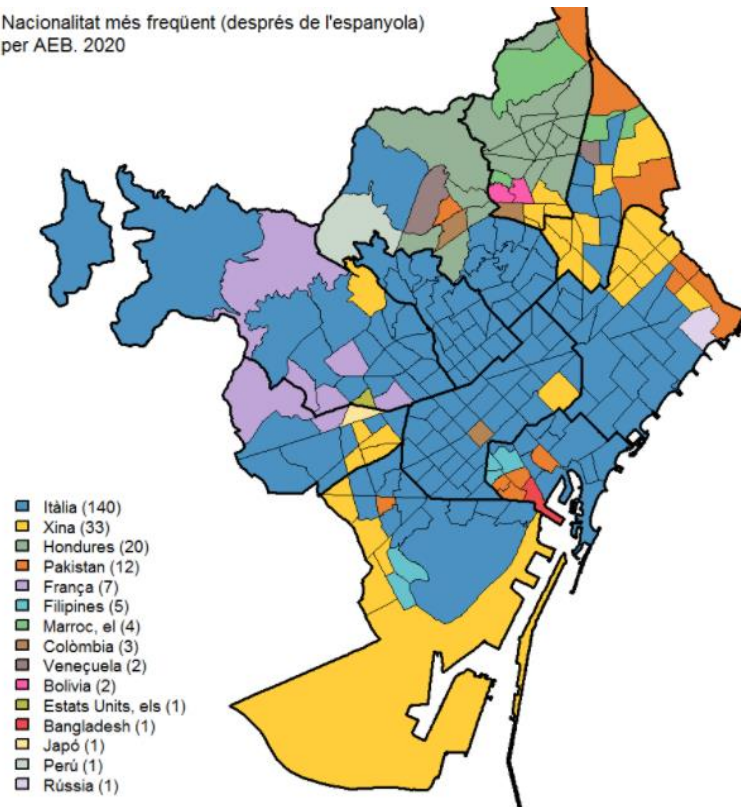
Gràfic 8: Persones empadronades de nacionalitat estrangera (països amb més representació)
1 de gener de 2020

³ Inclou una part no especificada de població d'origen argentí i nacionalitat italiana.

Mapa: Nacionalitat més freqüent després de l'espanyola per Àrees Estadístiques Bàsiques. 2020

Nacionalitat més freqüent (després de l'espanyola)
per AEB. 2020

Un l'altre dels trets que caracteritza la demografia de la ciutat és l'**envelliment**, propiciat per la reducció de la taxa de natalitat i per un increment de l'esperança de vida de la població. L'any 2017, però, l'esperança de vida en néixer va disminuir lleugerament fins als 83,9 anys (80,7 anys en els homes i 86,7 anys en les dones), xifres similars a les de Catalunya (80,7 i 86,2 anys, respectivament) i Espanya (80,6 i 86,1 anys). La taxa de natalitat del 2019 es redueix fins al 7,7‰, la més baixa des de 1995.

Taula 3: Variació de natalitat, esperança de vida i edat mitjana a Barcelona

Variable	1980	Actual
Taxa de natalitat	11,1 per mil	7,7 per mil (2019)
Esperança de vida	76 anys	83,9 anys (2017)
Edat mitjana	37 anys	43,9 anys (2020)

L'estructura de la població per edats a la ciutat ha patit també canvis molt remarcables. El nombre d'infants i adolescents de 0 a 17 anys, ha augmentat prop del 14% des de l'any 2000 i representa el 14,8% del total; el grup de joves de 18 a 34 anys ha perdut pes, mentre que les franges de l'edat adulta en guanyen i les de l'edat avançada, tot i que en perden globalment, experimenten un desplaçament notable cap al sobreenvelliment que passa d'un índex de 46,2 l'any 2000, a 53,4 l'any 2020. El nombre de persones centenàries a la ciutat assoleix un màxim històric: 863 persones, un 10,8% més que un any enrere.

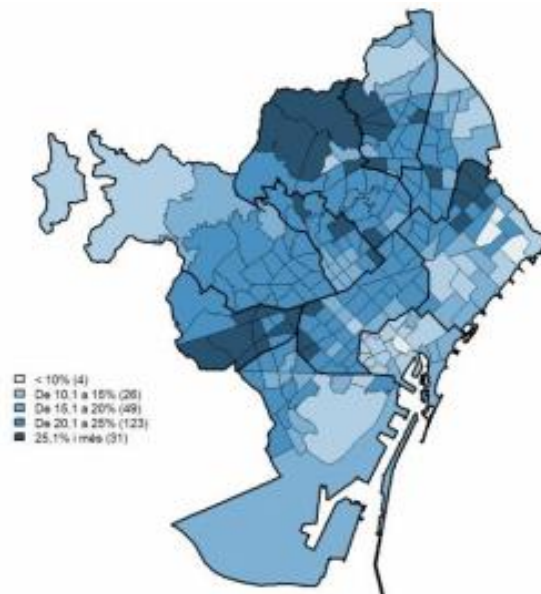
Taula 4: Evolució de la població per grups d'edat 2000/2020

	2000	2020	%20/00	Pes sobre la població	
				2000	2020
0-17	216.415	246.453	13,9%	14,3%	14,8%
18-34	374.581	363.093	-3,1%	24,8%	21,8%
35-64	590.310	704.685	19,4%	39,0%	42,3%
65 i més	331.665	352.299	6,2%	21,9%	21,1%
Índex d'envelliment	176,0	161,0	-15,0		
Índex de sobreenvelliment	46,2	53,4	7,2		

Font: Lectura del Padró Municipal d'Habitants Dep. Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

Els percentatges més elevats de població més gran de 65 anys es concentren als barris dels districtes de Les Corts (les Corts i la Maternitat i Sant Ramon), d'Horta-Guinardó (La Clota, la Vall d'Hebron i Montbau) i Nou Barris (la Guineueta i Canyelles). Al districte de Sant Martí, els barris de Sant Martí de Provençals i la Verneda i la Pau, també superen el 25% de població major de 65 anys.

Mapa: Població més gran de 65 anys per Àrees Estadístiques Bàsiques. 2020

L'evolució dels domicilis de la ciutat segons el nombre de persones que hi viuen, mostra també un canvi estructural durant les últimes tres dècades. S'ha duplicat el nombre de domicilis unipersonals, que representen al voltant del 30% del total, i també s'incrementen notablement els domicilis amb dues persones. L'ocupació mitjana dels domicilis de la ciutat és de 2,5 persones i a un de cada quatre domicilis hi viuen infants i adolescents (23,2%), Quant a la convivència dels menors de 18 anys amb adults, un 3% dels domicilis estan habitats per menors acompanyats d'un sol adult; en el 2,5% de les llars, l'adult és una dona i el 0,5% restant és un home.

L'augment de domicilis unipersonals és un fet lligat a l'increment del nombre de persones grans que viuen soles. A Barcelona, més d'una quarta part de la població amb edat superior als 65 anys viu sola. Ciutat Vella té l'índex de solitud més alt de la ciutat (32,2%), mentre que Les Corts té el més baix (23,0%).

Taula 5: Envel·liment i solitud de la gent gran 2000-2020

	BCN	Ciutat Vella	Exemple	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-S.Gervasi	Gràcia	Horta-Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí
2000											
Esperança de vida en néixer	79,1	75,7	80,6	78,8	79,9	80,9	79,9	79,4	78,8	80,2	79,1
Dones	82,6	81,4	83,5	82,5	82,8	82,8	82,5	82,8	82,1	83,8	82,8
Homes	75,3	70,4	77,1	74,9	76,8	78,5	76,6	75,8	75,4	76,3	75,2
Índex d'envel·liment	176,0	231,3	211,7	171,1	141,2	142,8	207,7	174,9	183,8	152,2	155,4
Índex de sobreenvelliment	46,2	50,4	51,7	44,7	45,1	49,6	50,7	42,6	39,3	43,5	43,2
Índex de solitud + 65 anys	23,8	32,0	26,4	25,2	20,7	22,5	26,2	20,8	20,4	21,7	21,6
Índex de solitud + 75 anys	30,6	39,1	32,6	33,4	26,3	28,6	32,1	27,2	28,3	28,0	28,2
2020											
Esperança de vida en néixer	83,9	80,3	84,8	83,9	86,5	85,2	84,7	83,8	83,5	84,6	84,3
Dones	86,7	84,4	87,1	86,7	89,3	87,9	86,7	86,7	86,3	87,4	86,8
Homes	80,7	76,7	81,9	80,9	83,3	82,1	81,9	80,6	80,3	81,5	81,4
Índex d'envel·liment	161,0	115,6	195,6	163,3	196,2	130,2	171,0	177,9	158,8	154,1	145,5
Índex de sobreenvelliment	53,4	52,6	53,5	52,2	51,2	55,2	53,1	55,8	56,5	50,2	51,8
Índex de solitud + 65 anys	25,7	32,2	27,4	25,7	23,0	25,0	28,0	24,4	25,7	24,0	24,3
Índex de solitud + 75 anys	31,1	37,1	32,6	31,7	27,9	29,2	33,4	29,4	31,2	30,5	30,1

Índex d'envel·liment = (Població de 65 i més anys / població de 0-15 anys) x 100

Índex de sobreenvelliment = (Població de 75 i més anys / població de 65 i més anys) x 100

Índex de solitud 65 i més anys = (Població de 65 i més anys que viu sola / població total de 65 i més anys) x 100

Índex de solitud 75 i més anys = (Població de 75 i més anys que viu sola / població total de 75 i més anys) x 100

* Última dada disponible 2017

Font: Dep. Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona. Agència de Salut Pública de Barcelona.

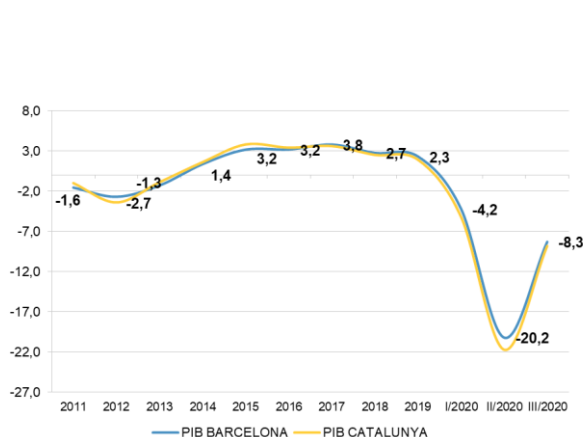
3. ACTIVITAT ECONÒMICA

El ritme d'activitat econòmica de la ciutat ha estat marcat per les fortes restriccions imposades des del primer estat d'alarma (març-juny) i la resta de mesures introduïdes a partir de la segona part de l'any per frenar l'expansió de la pandèmia. Els sectors que més han patit la crisi han estat els relacionats amb el turisme, la restauració, la cultura i l'oci, els més directament afectats pel tancament de fronteres, la reducció de l'activitat social i les menors possibilitats de teletreballar.

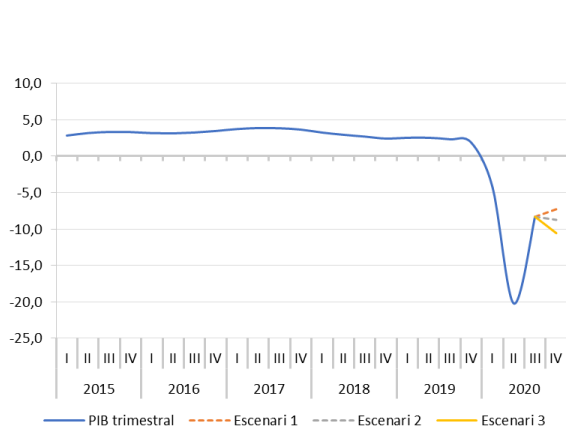
Activitat productiva

L'any 2019 va tancar amb un augment del **PIB de Barcelona** del 2,3%, apuntant un cert alentiment del ritme de creixement. En canvi, les xifres de 2020 suposen un trencament abrupte del ritme d'activitat de la ciutat i reflecteixen l'impacte del tancament de l'activitat no essencial a partir de març. El PIB del primer trimestre ja va registrar una disminució del -4,2% però és al segon trimestre on l'efecte del confinament domiciliari té més impacte en el PIB (-20,2%). Malgrat que a partir del juny, l'activitat comença a recuperar-se, la taxa de creixement del tercer trimestre és encara negativa (-8,3%) i s'estima una reducció d'entre 10%-11% del PIB de la ciutat per al conjunt del 2020.

Gràfic 9: PIB. Taxes de variació interanual real (%)

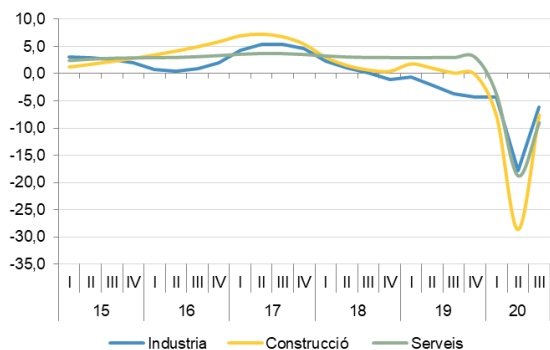
Gràfic 10: Previsió evolució PIB 2020 de Barcelona

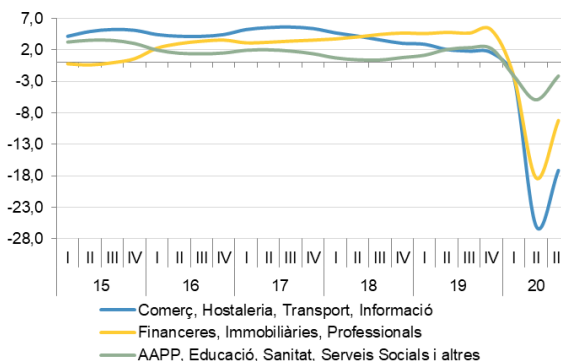
Font: Departament d'Anàlisi. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona i Idescat

Les activitats més afectades han estat la **construcció** i les **branques de comerç, hostaleria i transport, informació i comunicacions**. S'estima que l'activitat de la construcció disminuirà entre un -14,2% i un -15,2% el seu VAB durant el 2020. Mentre que les activitats del comerç, hostaleria, transports informació i comunicacions ho faran entre un -14,6% i un -15,5%.

Gràfic 11: % variació del VAB per sectors

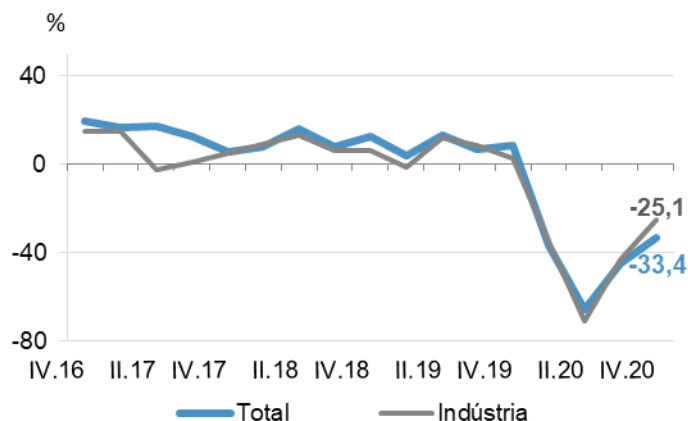
Gràfic: 12 % variació del VAB del sector serveis

Activitat empresarial

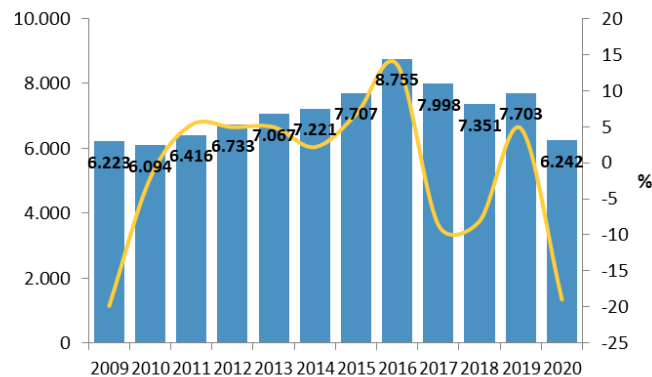
L'evolució de la pandèmia i les mesures introduïdes per frenar-la han provocat un escenari de gran incertesa tant pel món empresarial com per la ciutadania en general. Des de la vesant empresarial, els resultats de l'Enquesta de Clima Empresarial van registrar cotes mínimes en el 2n trimestre del 2020, amb un saldo global desfavorable mai abans registrat, especialment a la indústria i als sectors més perjudicats com l'hostaleria. La percepció dels empresaris sobre la marxa dels negocis ha anat millorant al llarg de la segona meitat de 2020 però els valors dels índexs encara eren molt negatius en el 4t. trimestre i estaven força per sota dels de l'any 2019, situant-se en els nivells més baixos des de finals de 2012 i principis de 2013. Les perspectives que s'apuntaven de cara al 1r. trimestre de 2021 no oferien gaires canvis i seguien sent molt desfavorables, especialment pel que fa a la recuperació de l'hostaleria.

Gràfic 13: Clima Empresarial a l'AMB. Diferència entre % de resposta 'alta i 'baixa')

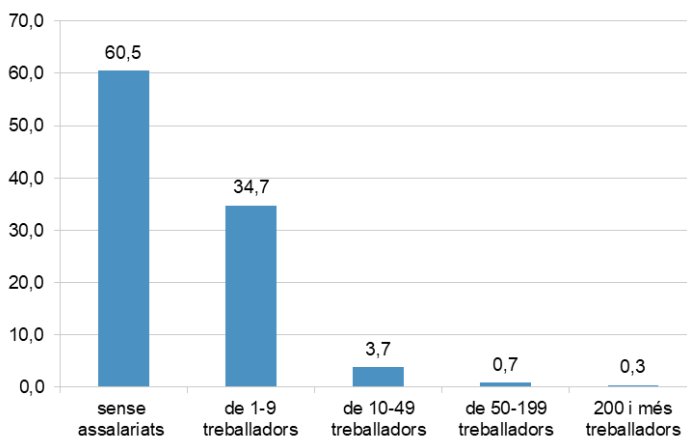
El **nombre de societats mercantils creades** ha patit una significativa reducció durant el 2020, especialment entre març i abril. En els mesos posteriors les dades han anat millorant i el darrer bimestre ha tancat amb dades positives. Tanmateix, pel conjunt de l'any, la xifra de 6.242 noves empreses constituïdes amb domicili social a la ciutat (41,6% de Catalunya) és la més reduïda de la dècada passada i ens situa de nou en nivells similars als de 2009, en plena crisi financera, tant en nombre de societats com en el ritme de caiguda anual. El descens, de l'ordre del 19% en relació amb el 2019, ha estat superior al de Catalunya (-17,2%) i Espanya (-15,8%).

Gràfic 14: Societats Mercantils construïdes

Aquesta evolució tindran un impacte en el teixit empresarial de la ciutat, que al gener de 2020 tenia actives 185.857 empreses segons el darrer cens del Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE. Un teixit empresarial majoritàriament d'empreses petites i mitjanes.

Gràfic 15: dimensió de les empreses de Barcelona. Any 2020

Segons la nova estadística experimental de **conjuntura demogràfica d'empreses** de l'INE⁴, a Barcelona el 25,8% de les unitats legals que generen ocupació es van acollir a ERTO al primer trimestre del 2020; un 16,4% al segon trimestre i un 23,6% al tercer trimestre front al 22,7%; 15,7% i 16,3% d'Espanya.

Confiança del consumidor

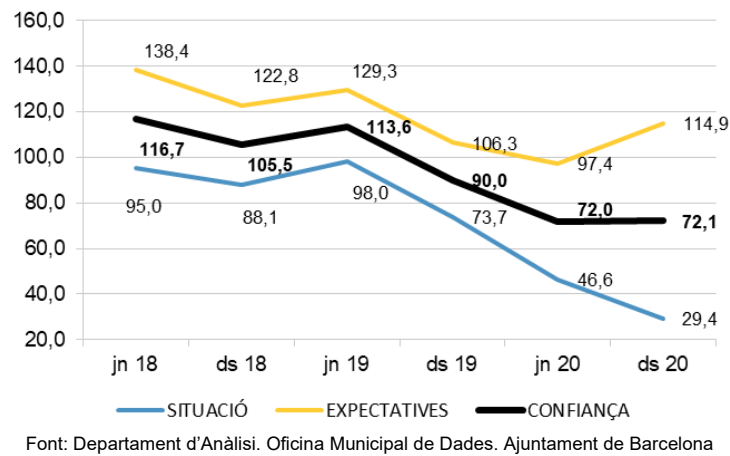
L'impacte de la pandèmia sobre la confiança de la població en general queda reflectida en l'**índex de confiança del consumidor de Barcelona** (ICC), un indicador avançat de la conjuntura econòmica que es configura a partir de la mitjana dels índexs de confiança de l'economia de les llars, de l'economia de la ciutat i del mercat de treball.

Al mes de juny de 2020⁵, l'ICC experimenta una forta caiguda a conseqüència del deteriorament de la percepció de situació econòmica. Al desembre del 2020 aquesta percepció de la situació va continuar baixant però van créixer les expectatives respecte el futur, de manera que l'índex s'estabilitza en els 72 punts, -18 punts per sota del valor de desembre de 2019.

⁴ Del 3 de febrer de 2021

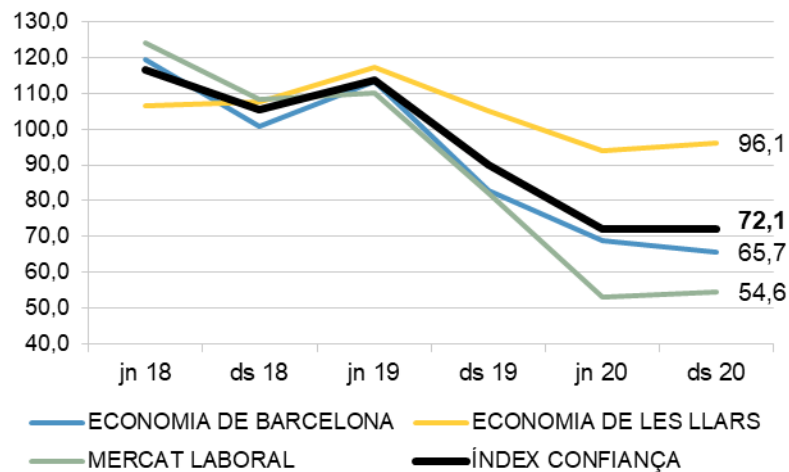
⁵ L'ICC es calcula dos cops l'any, al juny i al desembre en base a les onades del Baròmetre Municipal.

Gràfic 16: Índex de Confiança del Consumidor. Barcelona 2018-2020

Els tres components de l'índex mostren una evolució negativa en relació al desembre del 2019. Tanmateix, l'economia de les llars registra una disminució més suau que la de l'economia de Barcelona i, sobretot, que l'índex de mercat de treball.

Gràfic 17: Índex de Confiança del Consumidor. Per components. Barcelona 2018-2020

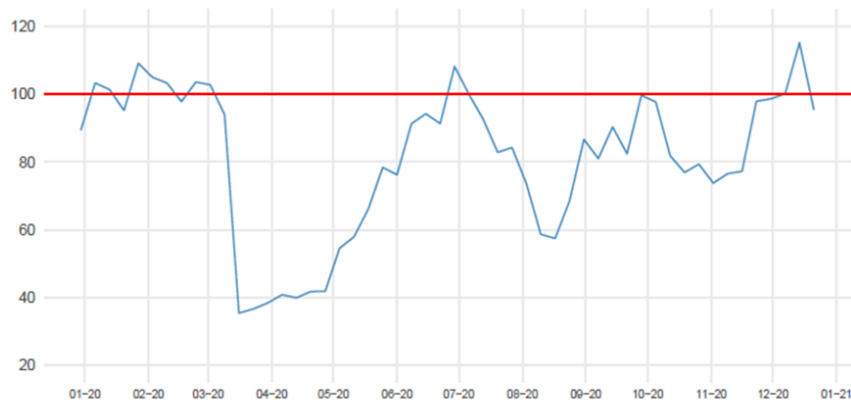

Consum privat

Els comerços de la ciutat han estat fortament afectats per la declaració del primer estat d'alarma a meitat de març però també per les restriccions introduïdes al darrer trimestre de l'any.

El confinament domiciliari decretat al mes de març va suposar la caiguda abrupta del nombre de transaccions i del valor (€) de la despesa als comerços de la ciutat (-65% respecte la mitjana del primer trimestre)⁶. Amb l'inici de la desescalada a partir del mes de maig-juny, la despesa als comerços de la ciutat evoluciona l'alça, assolint el valor mitjà 100 puntualment a finals de juny. Però les restriccions aplicades a partir de mitjans d'octubre tornen a tenir un important impacte sobre el consum. No serà fins la darrera setmana de novembre que, amb el reclam del Black Friday i la campanya de Nadal, la despesa recupera el valor mitjà de 100 al desembre.

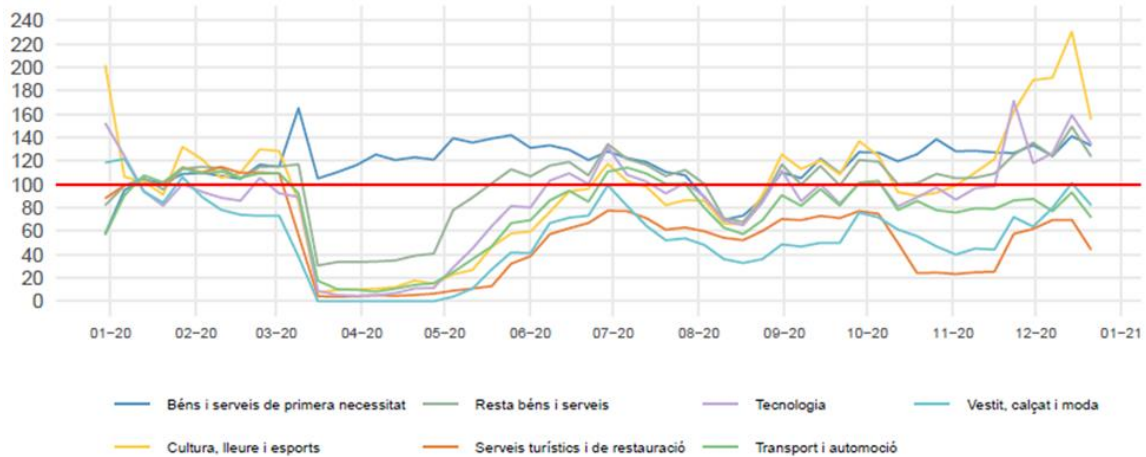
Gràfic 18: Valor mitjà de les transaccions a Barcelona. Dades setmanals. Índex gener=100

L'impacte de la pertorbació per sectors ha estat molt heterogeni. El de **béns i serveis de primera necessitat** (alimentació i salut) ha estat l'únic que ha mantingut el nivell de despesa per sobre de 100, amb un increment del seu percentatge respecte del primer trimestre. El consum de **cultura, lleure i esports** també ha mostrat una tendència positiva per sobre de la mitjana de 100 a partir del segon semestre de l'any, especialment al desembre. La despesa en **tecnologia** ha estat superior a la mitjana a la darrera part de l'any. En canvi, la despesa de **serveis i turístics i restauració** ha estat per sota del seu valor mitjà des del mes de març. L'any ha finalitzat amb una despesa en restauració entre un 25-30% per sota de la mitjana prèvia al març mentre que la del sector d'allotjament s'ha mantingut un 75% per sota del que es registrava abans de la pandèmia.

⁶ Segons dades d'ús de targetes de crèdit/dèbit del banc BBVA als comerços de Barcelona, indexades a una mitjana de les tres darreres setmanes de gener de 2020.

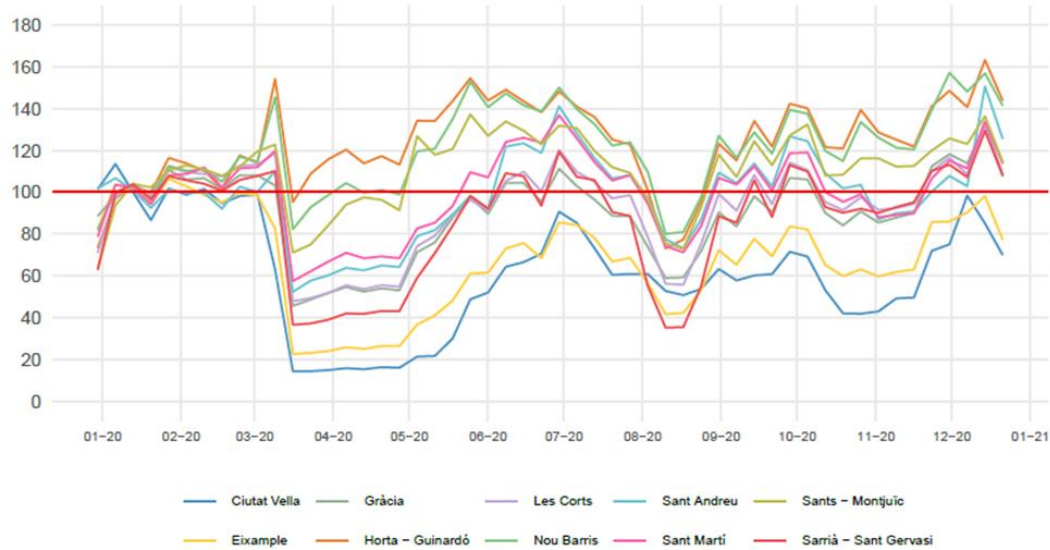
Gràfic 19: Valor mitjà de les transaccions per Grans Sectors. Dades setmanals. Índex gener=100

L'evolució de la despesa als comerços de la ciutat ha estat desigual a nivell territorial, sent les diferències més acusades durant el confinament domiciliari de març. Alguns districtes com Horta-Guinardó o Nou Barris van experimentar un increment de la despesa superior a la mitjana (100), mentre que el consum es va desplomar des del primer moment als dos districtes del centre de la ciutat, Ciutat Vella, i en menor mesura a l'Eixample.

El consum s'incrementà a tots els districtes en la recta final de l'any però Ciutat Vella i l'Eixample es mantenen com els districtes que més han patit la crisi derivada de la pandèmia, ja que són els dos únics districtes on la despesa no recupera en cap moment el nivell mitjà (100), malgrat que puntualment s'apropen a meitat de desembre. Nou Barris; Horta-Guinardó; Sants-Montjuïc i Sant Andreu han estat els districtes amb un valor per sobre de la mitjana (100) més alt.

Gràfic 20: Valor mitjà de les transaccions per districtes. Dades setmanals. Índex gener=100

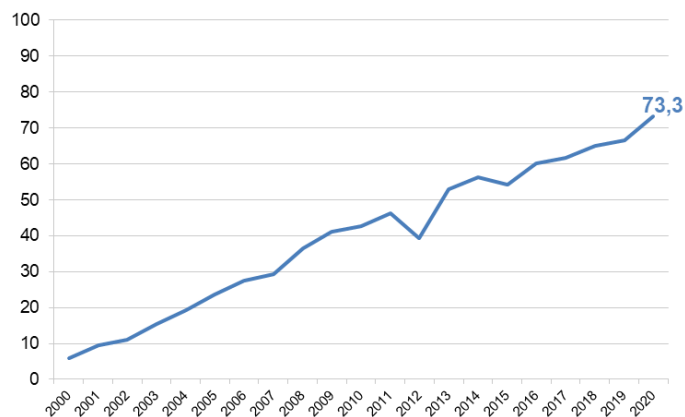

Compra per internet i sistema de pagament

Les restriccions a la mobilitat i la situació sanitària ha fet incrementar la compra per internet, que ja mostrava una tendència creixent al llarg del temps.

Segons l'Òmnibus Municipal de juliol de 2020, el creixement de la compra per internet ha pujat en 6,7 punts, superant per primer com el 70%. Concretament, el 73% de la població de 16 i més anys va comprar alguna vegada per internet durant el 2020. De manera que es consolida la compra per internet com una pràctica habitual entre la població.

Gràfic 21: % de població de 16 i més anys que ha comprat per internet

Als productes d'informàtica, telefonia, fotografia i electrònica la compra exclusivament online ha pujat 6,2 punts mentre que baixa la que es fa només a la botiga física (-3,9 punts). També ha disminuït la compra en botiga física de productes quotidians (neteja, higiene, etc) en favor de la compra online.

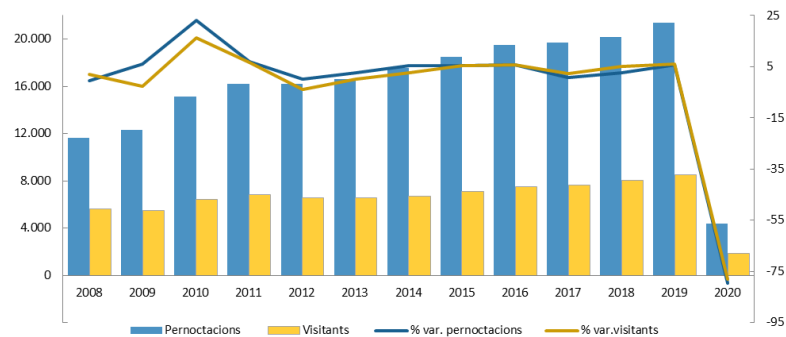
Els perfils de compra preferida online superior al 40% es concentra en dos tipus de productes: els d'oci i cultura i els d'informàtica, telefonia i electrònica.

Pel que fa al sistema de pagament, l'ús de la targeta de crèdit/dèbit ha estat el sistema preferit per realitzar els pagaments en tots els tipus d'articles i va augmentant el pagament amb el mòbil/app, mentre l'efectiu veu reduït el seu ús en els productes on més s'utilitzava, com per exemple el producte fresc. El pagament en efectiu va del 35% en producte fresc al 15% en productes d'electrònica i informàtica i segueix sent més habitual entre els persones de més de 65 anys.

Obertura i projecció exterior

Durant l'última dècada, Barcelona ha esdevingut una de les principals destinacions de turisme urbà a Europa i focus d'atracció de visitants per motiu de negocis. La ciutat ha vist com any darrere any s'incrementaven tant el nombre de turistes com el de pernoctacions hoteleres. Però després de sis anys de xifres rècord, la pandèmia de la COVID-19 ha castigat de manera molt severa el sector i els turistes allotjats als hotels de la ciutat durant el 2020 han presentat el pitjor registre des de fa trenta anys, amb poc més d'1,8 milions de passatgers, un 78% menys que els més de 8,5 milions del 2019.

Gràfic 22: Visitants i pernoctacions

Font: INE

A més, les restriccions sanitàries i de mobilitat adoptades al llarg de 2020, han comportat canvis importants en la composició del turisme, i si durant l'última dècada els visitants internacionals, principalment els no europeus, van anar a l'alça per assolir una quota de més del 50% del

mercat, durant el 2020 van perdre més de deu punts, a favor del turisme procedent de l'estat espanyol que iguala en percentatge al de la UE (30%). Com a mostra només dir que els visitants dels Estats Units que l'any passat van liderar el rànquing per nacionalitat amb prop d'un milió de turistes, han quedat en poc més d'una desena part d'aquell registre i els procedents del sud-est asiàtic (Japó, Xina i Corea del Sud), amb prop de mig milió el 2019, no han superat els 40.000 visitants.

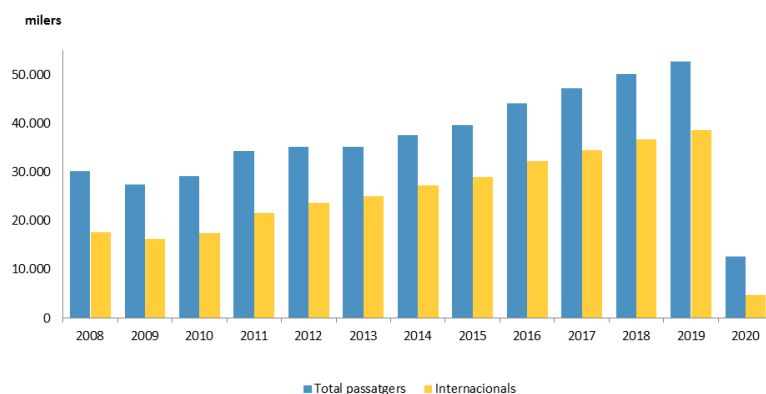
També l'oferta hotelera s'ha vist greument perjudicada per la forta caiguda de l'activitat turística i a finals de 2020 la ciutat comptava amb poc més d'un centenar d'establiments operatius, un 25% del total, i menys de 25.000 places de les més de 76.000 disponibles a començaments d'any.

D'altra banda, els turistes allotjats en Habitatges d'Ús Turístic han estat poc més de 810.000, un 77% menys que els prop de 3,5 milions de l'any anterior, que han realitzat al voltant de 4 milions de pernoctacions, amb una mitjana d'estada de gairebé 5 nits, força superior a les registrades durant els últims tres anys, ja que en els darrers mesos s'està produint un canvi en l'ús d'aquesta tipologia d'allotjament, amb lloguers a més llarg termini dels habituals.

Paral·lelament a la caiguda del turisme, l'**aeroport** de la ciutat també ha patit les mesures restrictives de mobilitat aplicades per la majoria de països, trencant la tendència fortament expansiva que registrava el trànsit de passatgers d'ençà del 2014. Així, el 2020 ha tancat amb menys de 12,8 milions d'usuaris, un 76% per sota dels més de 52,6 milions del 2019, situant-se a un nivell similar al d'ara fa vint-i-cinc anys. La demanda de vols internacionals és la que més ha caigut (-82,3%), seguida de la dels països de la UE (-78,5%), mentre que el sector domèstic ha mostrat una reducció menys accentuada (-65,7%). Així els passatgers procedents dels Estats Units, Rússia o Gran Bretanya s'han reduït més d'un 80% durant el 2020.

La reducció del passatge a escala internacional està tenint també fortes repercussions en les aerolínies d'arreu del món, que estan reestructurant les seves rutes per adaptar-les a la nova situació, fet que ha provocat que l'aeroport de la ciutat perdi connexions internacionals, principalment amb el continent americà.

Gràfic 23: Passatgers a l'aeroport

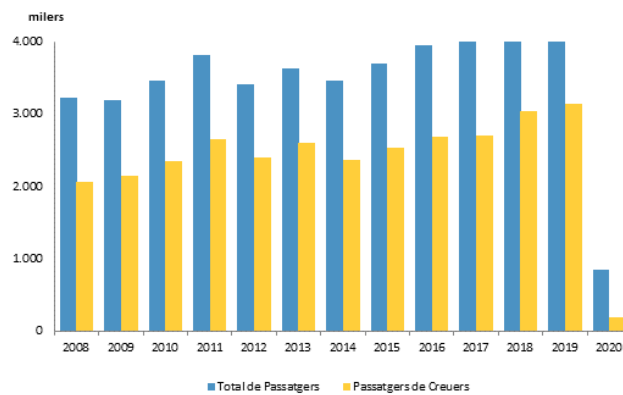

Font: Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (AENA)

La pandèmia també ha passat factura al sector dels **creuers**, que només van estar operatius fins a la declaració de l'estat d'alarma del 13 de març, per després paraitzar completament la seva activitat. L'any 2020 va tancar per sota dels 200.000 passatgers, un 93,7% menys que el 2019, quan es va assolir el record de 3,1 milions que va consolidar Barcelona com a primer port creuerístic europeu i quart del món.

Els ferris de línies regulars, sí que han pogut operar durant tot l'any i, a excepció dels mesos de confinament dur, han transportat al voltant de la meitat del passatge de l'any anterior, gràcies, principalment, a les connexions amb Balears, ja que les rutes amb el nord d'Àfrica han estat tancades i les restriccions sanitàries amb Itàlia han reduït notablement el tràfic. El 2020 ha tancat amb prop de 660.000 passatgers (-55,8%), dada molt més positiva que la relativa als creuers.

Gràfic 24: Passatgers al port

Font: Autoritat Portuària de Barcelona. Port de Barcelona

4. MERCAT DE TREBALL

La pandèmia ha tingut un fort impacte negatiu sobre el mercat de treball. Quan encara no es compleix un any des de l'esclat de l'emergència sanitària al nostre país, la crisi del coronavirus ha capgirat la recuperació de l'ocupació que s'havia anat produint des de finals de 2013, així que començava a quedar enrere l'anterior crisi financera. Un cicle de millora al que el coronavirus ha posat punt i final després de més de sis anys amb notables guanys en termes quantitius, que tanmateix no es van traslladar al terreny qualitatiu.

La ciutat ha de fer front ara a les incerteses derivades de l'actual crisi quan resten pendents de resoldre problemes estructurals que la crisi anterior va aguditzar, com la dualitat del mercat de treball i l'elevada taxa de temporalitat en l'ocupació, amb conseqüències negatives persistents sobre els ingressos laborals i la desigualtat. A l'Òmnibus Municipal de juliol de 2020, un 21,2% dels enquestats reconeixien haver patit molta afectació en els seus ingressos (reducció superior al 40%) i un 20,5% bastanta afectació (entre el 15% i el 40% menys) per la crisi del coronavirus.

La població activa ha tancat el 2020 amb un total de 841.300 persones. Unes xifres que al llarg de l'any han anat moderadament a l'alça malgrat el descens dels ocupats, pel fort increment de la població aturada. La taxa d'atur específica (16-64 anys) de l'EPA del 4rt. trimestre s'ha situat a Barcelona en el 12,6%, amb un augment de més de 4 p.p. respecte a un any enrere, superior al registrat al conjunt de Catalunya o Espanya. Tot i així, la taxa d'atur a Barcelona segueix essent inferior a la d'aquests àmbits. Però els valors del segon semestre, sense superar els màxims d'inicis del 2014, són els més elevats des de la primera meitat de 2016. A més, cal tenir en compte que la taxa d'atur (EPA) està en certa mesura esbiaixada a la baixa, ja que d'acord amb la metodologia d'Eurostat, a les persones afectades per un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO) amb suspensió de contracte se'ls considera ocupats.

Taula 6: Taxes d'activitat, ocupació i atur. 4rt. trimestre 2020

	Taxa d'activitat	Taxa d'ocupació	Taxa d'atur
Barcelona	79,1%	69,1%	12,6%
Dones	77,4%	67,9%	12,3%
Homes	81,0%	70,5%	13,0%
Catalunya	77,9%	67,0%	13,9%
Espanya	74,4%	62,3%	16,1%

Font: Encuesta de Población Activa (EPA). INE. Taxes específiques (16 - 64 anys).

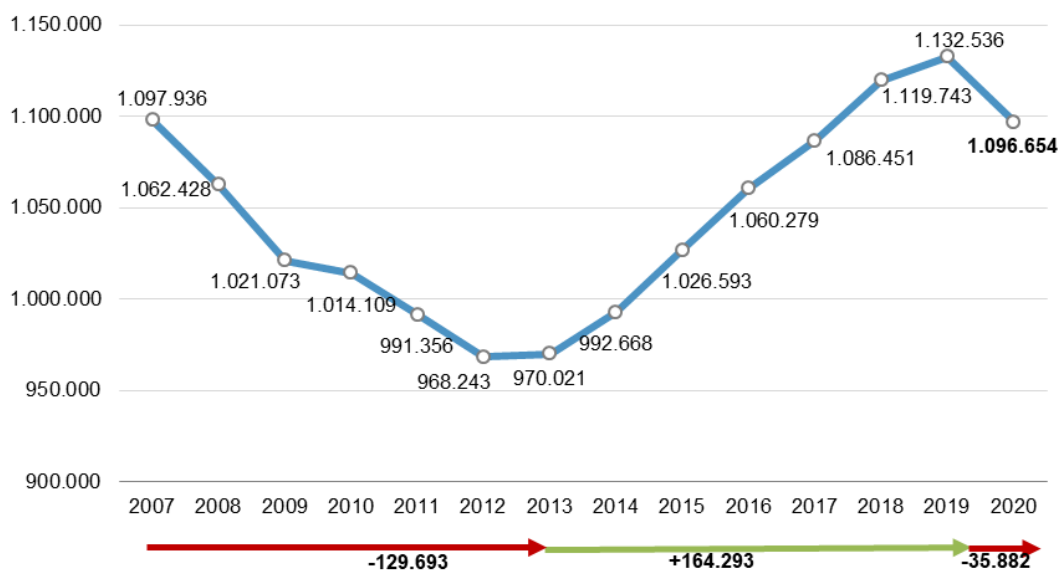
L'augment de població activa en l'últim any s'ha concentrat exclusivament al segment femení, el que ha frenat la taxa d'atur d'aquest col·lectiu, que segons l'EPA a Barcelona és lleugerament inferior a la taxa masculina, a diferència d'altres àmbits.

En canvi, les taxes d'activitat i ocupació no presenten encara el nivell d'equiparació entre dones i homes que seria desitjable, amb taxes inferiors en el cas del col·lectiu femení. Per altra banda, a Barcelona, les taxes d'activitat i ocupació es mantenen per sobre de les del conjunt de Catalunya, essent significativament més elevades que les d'Espanya.

L'impacte de la crisi del coronavirus sobre l'ocupació ha estat molt important, capgirant una trajectòria de millora iniciada a finals de 2013 i que en el 2019 marcava els màxims de la dècada. El desembre de 2020 ha tancat amb 1.096.654 **afiliacions a la seguretat social**, una xifra que ens retorna a nivells similars als de tretze enrere, amb volums d'ocupació inferiors als de finals de 2007.

La pèrdua de llocs de treball en relació amb el desembre de 2019 (prop de 35.900 afiliats) només és comparable a la que va tenir lloc entre 2008 i 2009 (més de 41.300 afiliacions). Tanmateix, l'impacte de la pandèmia s'ha concentrat en molt menys temps. De fet, la major incidència sobre l'ocupació es va produir entre febrer i març, coincidint amb la paràlisi de l'activitat provocada per l'inici de l'estat de l'alarma, quan es van perdre prop de 47.900 afiliacions. El nombre de llocs de treball va continuar caient en els mesos posteriors, arribant a situar-se a finals d'agost per sota d'1.070.000 afiliats, la cota més baixa en tres anys. La destrucció de més de 73.600 afiliacions en només sis mesos no té precedents. Des de llavors s'ha registrat una certa millora, però les successives onades de contagis estan dificultant la recuperació i en relació amb la situació de febrer, prèvia a la COVID-19, el 2020 ha tancat amb una pèrdua de gairebé 46.700 afiliacions.

Gràfic 25: Treballadors afiliats a la seguretat social (desembre de cada any)

Font: Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS)

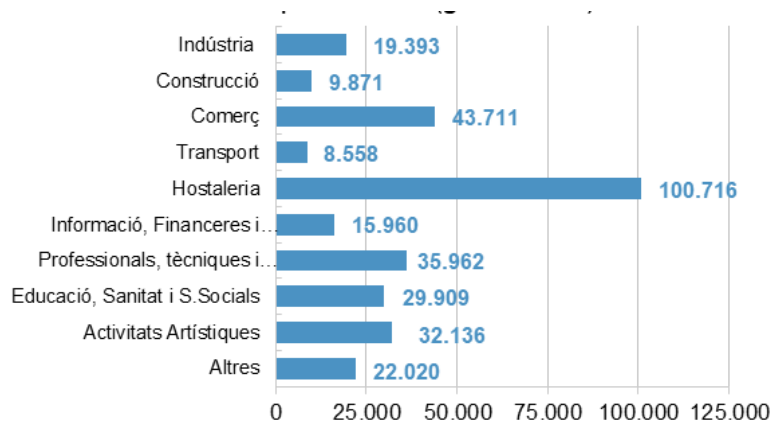
El moderat augment de l'ocupació de 2019 (+1,1%), al ritme més baix en sis anys degut al context de desacceleració del creixement econòmic, ha donat lloc en el 2020 a una destrucció de llocs de treball que està sent més intensa a Barcelona i l'AMB que a la resta d'àmbits.

L'ocupació a la ciutat ha caigut un 3,2% en el 2020, més que al conjunt de Catalunya (-2,2%) o Espanya (-1,9%), per l'aclaparador pes del terciari a la capital. Al daltabaix del sector de l'hostaleria -el més afectat per les restriccions- on el descens dels ocupats frega el 17%, s'afegeix el de les activitats artístiques i recreatives (-8,2%) i d'altres amb un pes relatiu superior al que tenen a la resta del país, com són les activitats administratives i serveis auxiliars, que en el darrer any han perdut prop d'un 8% dels llocs de treball. Aquests tres sectors juntament amb la indústria (-5%) i el comerç (-3,5%) concentren més del 80% de la pèrdua d'ocupació a la ciutat en el darrer any.

Amb l'excepció de la indústria, es tracta de sectors caracteritzats per nivells salarials molt baixos, mentre que en sentit contrari, sectors amb remuneracions mitjanes molt elevades, com ara les activitats financeres i d'assegurances, no només no han perdut globalment llocs de treball sinó que han vist créixer lleugerament l'ocupació.

La pèrdua d'ocupació derivada de la crisi de la COVID-19 hauria estat molt superior de no ser per les mesures extraordinàries implementades per blindar temporalment la destrucció de teixit productiu i llocs de treball. La vigència de figures com els **Expedients de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO)** o les prestacions especials a autònoms per cessament d'activitat s'ha hagut d'anar prorrogant davant de les successives onades de la pandèmia, que fan necessària l'aplicació de restriccions a la mobilitat i l'activitat que afecten especialment als sectors econòmics més dependents de la interacció social.

Gràfic 26: Persones afectades per ERTO/ERO a Barcelona per sectors (gn-ds. 2020)

Els ERTO permeten a les persones afectades percebre la prestació d'atur i mantenir la vinculació amb l'empresa i l'afiliació a la Seguretat Social. Al llarg de 2020 van passar per aquesta situació 314.672 treballadors a Barcelona (30,1% del total de Catalunya), majoritàriament amb suspensió de contracte (265.594 persones) i en menor mesura amb reducció de jornada (més de 49.000).

Als afectats per ERTO cal afegir les 3.564 persones que van patir directament una extinció del contracte. En total el 2020 es van registrar 36.147 expedients de regulació d'ocupació d'empreses amb domicili social a la ciutat, més del 75% abans de l'estiu. Per sectors, el major nombre de persones afectades correspon a l'hostaleria (31,6%) i el comerç (13,7%). A l'abril de 2020, el moment en que el nombre de persones en ERTO va arribar al seu màxim, el seu pes sobre el total d'afiliats a la demarcació de Barcelona va superar el 21%, però amb la recuperació de l'activitat s'ha anat reduint progressivament, fins a situar-se al desembre de 2020 en el 5,4%.

Les xifres d'**atur registrat** també reflecteixen la intensitat de la crisi actual, que suposa capgirar una senda de millora sostinguda des de març de 2013, quan es va arribar als 115.154 aturats registrats. L'atur es va anar reduint fins a situar-se al juny de 2019 per sota de les 66.000 persones, el nivell més baix des del setembre de 2008, a l'inici de l'anterior crisi. Però en un context menys expansiu de l'economia, el ritme de descens interanual de l'atur anava perdent impuls. Les 69.047 persones desocupades amb que va tancar el 2019 van suposar una reducció de l'atur del 40% en relació amb el màxim de 2013, però pràcticament una estabilització en termes interanuals (-0,4%). Quan esclata la pandèmia al març de 2020, l'afebliment del ritme de creixement econòmic dona pas a una crisi sobrevinguda amb ritmes de creixement de l'atur registrat que es disparen fins a superar el 30%, com no es veien des de finals de 2009, en plena Gran Recessió.

Gràfic 27: Atur registrat

Font: Departament d'Empresa i Ocupació. Generalitat de Catalunya

L'atur registrat va tancar el 2020 amb una xifra de 93.842 persones, la més elevada des de la primavera de 2015. A més, a les portes de la tercera onada de contagis, la xifra no reflecteix l'impacte total de les mesures restrictives de l'activitat per frenar l'avanç del coronavirus, ja que els treballadors afectats per ERTO no s'inclouen a l'atur registrat, frenant un major repunt de la desocupació. L'atur va créixer en 22.395 persones des del febrer, abans de l'emergència sanitària i en 24.795 respecte al desembre de 2019, amb un ritme de creixement interanual (+35,9%) superior al de Catalunya (+28,2%) i Espanya (+22,9%), on el pes relatiu del sector terciari no és tan elevat.

Tot i la magnitud del ritme d'augment de l'atur, cal dir que no s'han superat els nivells observats en la darrera crisi econòmica, que van arribar a més del 50%, ja que llavors no es va fer ús dels ERTO com en l'actual crisi, sinó que els ajustos a les necessitats del mercat de treball es van realitzar de manera generalitzada per la via dels acomiadaments.

L'evolució de **l'atur per sexes** seguia mostrant en el 2020 un perfil majoritàriament femení, amb 49.569 dones a finals de desembre (52,8% del total) i 44.273 homes. Però el repunt del col·lectiu masculí està sent més intens des de l'esclat del coronavirus i al desembre fregava el 40%.

Per altra banda, l'augment de la desocupació torna a impactar amb especial virulència en els col·lectius més vulnerables, com els joves i la població estrangera. Aquest últim ha tancat el 2020 registrant un repunt de l'atur registrat de gairebé el 65%.

En el cas dels **menors de 30 anys**, l'atur ha crescut un 53,8% en el darrer any. Els 14.890 joves registrats al SOC al desembre de 2020 representen el 15,9% de l'atur a la ciutat, un pes que ja tendia a l'alça durant els anys d'expansió econòmica i que des del mínim de 2015 ha augmentat en més de quatre punts. El context de pèrdua d'impuls de la conjuntura primer i la pandèmia després han minvat les possibilitats d'ocupació del col·lectiu menys experimentat del mercat de treball, pel fet que no s'han renovat molts contractes temporals, en els que la participació del joves és particularment intensa.

El col·lectiu més nombrós, el dels adults d'entre 30 i 49 anys (44.749 persones a l'atur) també ha registrat un increment molt superior a la mitjana durant el 2020 (+46,9%). En canvi, l'evolució ha estat menys desfavorable en el tram de 50 i més anys (34.203 persones al desembre de 2020), amb un alça interanual de l'atur relativament més continguda (+18,3%). Tot i la pèrdua de pes d'aquest segment, concentra encara el 36,4% del total i la major part de l'atur estructural.

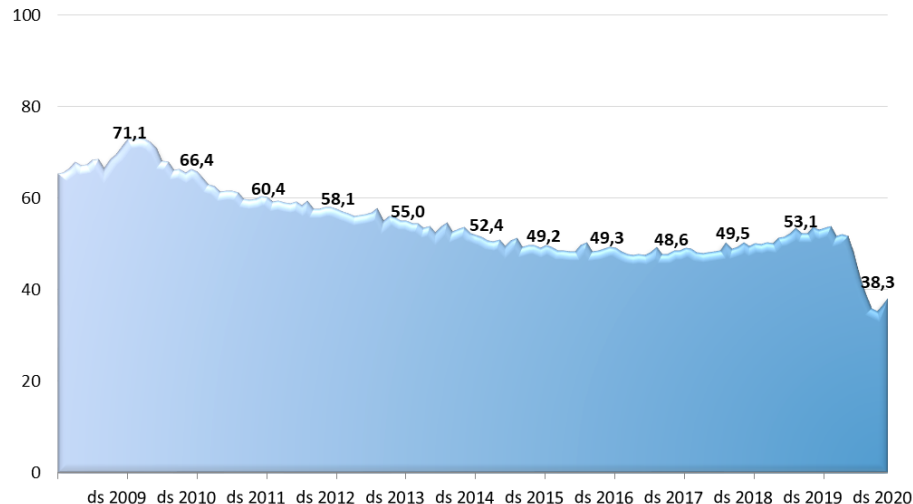
El **nivell formatiu** ha estat sempre una variable determinant al mercat de treball. La crisi actual està afectant especialment l'ocupació de baixa qualificació i les persones amb menys estudis. Més de tres de cada quatre persones en situació d'atur a finals de 2020 (75,9%) tenien com a màxim estudis primaris o secundaris obligatoris. Tanmateix, un 16,1% comptava amb titulació universitària, mentre que els tècnics professionals superiors representaven el percentatge més baix (7,8%).

La crisi sanitària també ha escapat la trajectòria de descens dels **d'aturats de llarga durada**, una millora que es venia registrant a la ciutat de forma sostinguda des de setembre de 2014. El

desembre va tancar amb 37.465 persones que portaven més de 12 mesos a l'atur, amb un augment interanual de prop del 54% que situa el pes d'aquest col·lectiu en gairebé el 40% de l'atur registrat. El perfil el formen majoritàriament dones (57,6%) i persones de més de 50 anys (56,4%). La meitat del col·lectiu porta ja més de dos anys inscrites al registre del SOC. En aquest cas les dones representen el 60% i les persones de més de 50 anys superen el 70%.

La recuperació durant el 2019 del subsidi especial de desocupació per als més grans de 52 anys, després de les reformes regressives dels anys 2012 i 2013 que l'havien elevat als 55 anys, va afavorir una moderada tendència a l'alça del **grau de cobertura dels subsidis d'atur**, després de reduir-se més de 20 punts des del percentatge al que es va arribar en l'anterior crisi (més del 70%). Però la taxa ha tancat el 2020 per sota del 40%, gairebé 15 punts percentuals per sota del valor de desembre de 2019. Amb la desescalada, va augmentar el segment de població desocupada que buscava feina i no havia pogut incorporar-se a les llistes d'atur durant el període de confinament domiciliari, accelerant-se el descens del pes dels perceptors de prestacions. Al desembre, les prestacions no arribaven a cobrir ni a quatre de cada deu persones a l'atur, ja fos per manca de cotitzacions o per haver esgotat el període de prestacions.

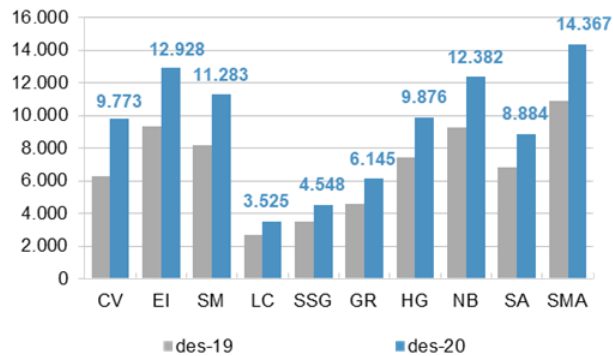
Gràfic 28: Evolució de la taxa de cobertura de l'atur a Barcelona per mesos (%). 2009-2020

Font: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya.
Elaboració del Departament d'Anàlisi. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

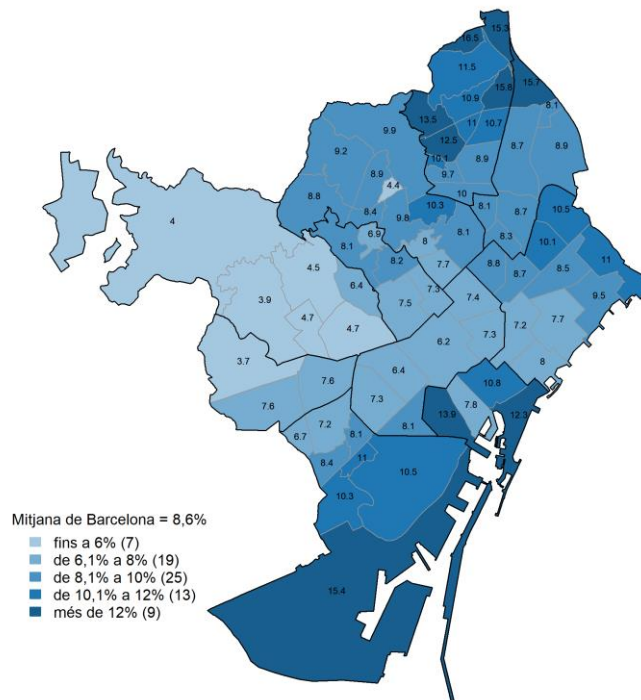
El desembre de 2020 tots els districtes registraven xifres d'atur a l'alça. L'increment interanual ha superat el 30% a tota la ciutat, sent Ciutat Vella, l'Eixample i Sants–Montjuïc els districtes que, per la seva centralitat, han patit més l'empitjorament del mercat de treball derivat de l'emergència sanitària, amb augments superiors a la mitjana.

Gràfic 29: Estimació de l'atur registrat per districtes

El repunt de la desocupació va ser molt intens fins al juny, registrant-se en la segona meitat de l'any alces en general més moderades. Però en el cas de Ciutat Vella l'evolució ha continuat sent molt desfavorable, registrant el repunt més accentuat en el darrer any (+55,4%) amb gairebé 3.500 persones desocupades més -sense incloure els afectats per ERTO- en bona part per l'elevat pes de població estrangera, un dels col·lectius més perjudicats per l'increment de l'atur.

Estimació del pes de l'atur registrat sobre la població de 16-64 anys (%)
Desembre de 2020

Font: Departaments d'Estadística i d'Anàlisi. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

El **pes de l'atur registrat** sobre la població de 16 a 64 anys també ha anat a l'alça en el darrer any, situant-se al desembre de 2020 en el 8,6% de mitjana a la ciutat, el nivell més elevat des de gener de 2016, però per sota dels valors màxims als que es va arribar en el 2013, gràcies en bona part al blindatge que han suposat els ERTO.

L'empitjorament del mercat laboral coincideix amb la persistència de fortes desigualtats territorials. El barris amb una proporció més alta de persones a l'atur es concentren a Ciutat Vella (Raval i Barceloneta), Sants-Montjuïc (la Marina del Prat Vermell), Sant Andreu (la Trinitat Vella) i Nou Barris. En aquest darrer districte hi ha cinc barris amb un pes de l'atur registrat sobre la població de 16 a 64 anys superior al 12% (Guineueta, Canyelles, Vallbona, Trinitat Nova i Ciutat Meridiana). En els tres últims la proporció supera el 15% i a Ciutat Meridiana s'enfila al 16,5%.

Pel que fa a les xifres de **contractació laboral**, la millora de la conjuntura a partir de 2013 va permetre completar un període molt expansiu entre 2014 i 2019. Des de 2016, l'acumulat anual va superar el milió de nous contractes i en el 2019 la xifra va arribar a l'1,2 milions, estabilitzant-se en nivells màxims, uns 100.000 de mitjana mensual.

Però l'esclat de la crisi de la COVID-19 també ha tingut una forta repercussió en uns nivells de contractació que ja començaven a anar a la baixa en els darrers mesos de 2019, com a resultat de la desacceleració del ritme de creixement econòmic. Les xifres de 2020 han tancat molt per sota dels volums anteriors a l'emergència sanitària, després de cinc trimestres consecutius de trajectòria interanual descendent. L'acumulat anual, un total de 658.463 nous contractes, suposa gairebé 545.000 menys que en 2019 amb una davallada interanual del 45,3%, que ha estat lleugerament més intensa pels homes (-46%) que les dones (-44,6%).

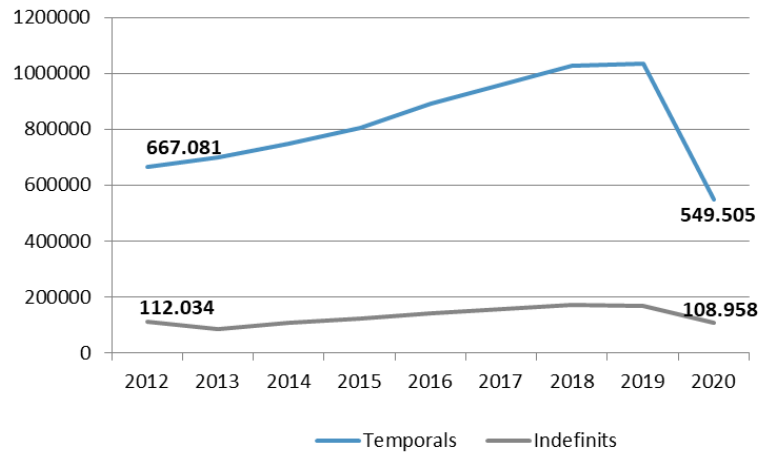
Taula 7: Contractació laboral segons tipus de contacte. 2019-2020

	2019			2020			% var.2020/19		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Total	606.887	596.450	1.203.337	336.423	322.040	658.463	-44,6	-46,0	-45,3
Indefinits	81.354	86.337	167.691	53.288	55.670	108.958	-34,5	-35,5	-35,0
Temporals	525.533	510.113	1.035.646	283.135	266.370	549.505	-46,1	-47,8	-46,9

L'evolució per sexe consolida el biaix lleugerament favorable a les dones, que obeeix a la seva major participació en la contractació temporal, per la seva presència majoritària com a interines, mentre que en la modalitat indefinida es manté el lleu predomini dels homes.

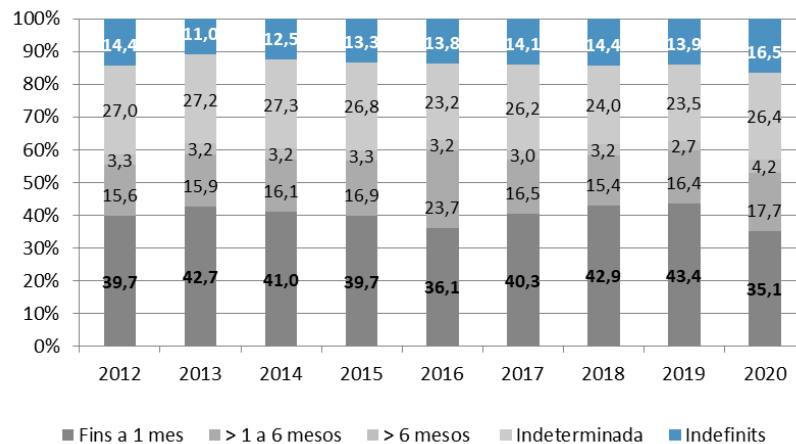
La dualitat que arrossega de forma estructural el mercat laboral al nostre país deixa els treballadors amb contractes temporals en situació de molta vulnerabilitat, ja que aquests llocs de treball són els primers a desaparèixer quan s'ha de fer front a situacions de crisi sobrevinguda com l'actual.

Gràfic 30: Evolució de la nova contractació temporal i indefinida a Barcelona. 2012-2020

La forta retallada dels nous contractes ha estat més accentuada en la contractació temporal (-46,9%) que en la indefinida (-35%), afectant especialment les modalitats més precàries. Els contractes de fins a un mes de durada són els que més han caigut (-55,7%), si bé representen encara més d'un terç dels nous contractes. Al llarg de la passada dècada, el pes d'aquesta tipologia s'ha situat de mitjana per sobre del 40% del total de la contractació.

Gràfic 31: Durada dels nous contractes signats

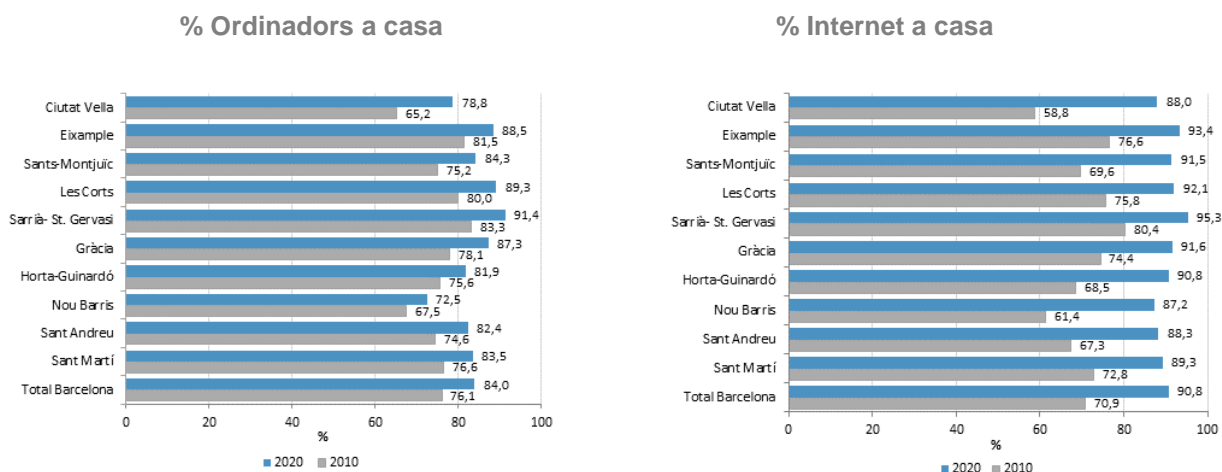
Font : Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya
Elaboració: Departament d'Anàlisi. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona.

El descens de la contractació temporal ha incrementat el pes dels nous contractes indefinits fins al 16,5%. L'elevat pes a l'estructura productiva de la ciutat de sectors molt afectats per la pandèmia ha originat un descens de la contractació superior al de Catalunya (-33,1%) o Espanya (-29,2%). Però la participació dels nous contractes indefinits sobre el total segueix essent superior a la capital. A Catalunya es situa en el 13,9%, per sobre del conjunt de l'Estat (9,7%).

5. CIUTAT DIGITAL

Les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) són molt presents en tots els àmbits de la societat barcelonina, i formen part essencial de les vides de la gran majoria de les persones. Segons l'Enquesta de Serveis Municipals de 2020, gairebé el 90% de les ciutadanes i ciutadans majors de 18 anys havien utilitzat Internet en els darrers trenta dies, xifra que arriba al 96,5% si ens referim només a les que tenen entre 18 i 74 anys. A més, un 84% dels enquestats afirmen tenir ordinador a casa, amb una mitjana d'1,7 per persona, un 98,3% telèfon mòbil i un 90,8% disposa de connexió a internet, tot i que la línia fixa cada cop té menys pes i és substituïda per la mòbil. Les desigualtats per districtes són importants: mentre que a Sarrià-Sant Gervasi més del 95% dels enquestats tenen connexió a internet, aquest percentatge es queda en el 87,2% al districte de Nou Barris i pel que fa als ordinadors, la mitjana oscil·la entre els dos dispositius per persona a les Corts i a Sarrià-Sant Gervasi i els 1,3 a Nou Barris.

Gràfic 32: Disponibilitat d'ordinadors i Internet a les llars de Barcelona (2020)

Font: Enquesta de Serveis Municipals. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona

L'enquesta sobre la bretxa digital, realitzada per l'Ajuntament de Barcelona a la tardor de 2020, també analitza l'evolució de les TIC a la ciutat i avalua com el confinament de la població ha modificat el comportament en l'ús de les eines digitals.

D'entre els principals resultats, destaca que prop del 92% de les llars de Barcelona té connexió fixa a Internet i durant els darrers quatre anys, s'ha reduït de forma notable la bretxa per nivell de renda. Les llars amb renda baixa han incrementat el percentatge de connexió del 75% al 91% i dos terços de les persones que no disposen de cap tipus de connexió manifesten no tenir-la per decisió pròpia i només un 1% al·lega motius econòmics.

També s'evidencia com els dispositius mòbils substitueixen cada cop més els fixos, així de les llars que disposen de connexió a internet, més del 60% no disposa d'ordinador de taula, el 40% no té tauleta i el 23% no té ordinador portàtil, mentre que només un 6% de llars afirma no tenir telèfon intel·ligent.

Pel que fa a com el confinament i les restriccions associades a la crisi sanitària de la COVID-19 han afectat l'ús de les TIC, els resultats de l'enquesta mostren que s'ha incrementat per a un 62% de les persones entrevistades. El teletreball, l'educació en línia i l'Administració electrònica són les activitats que han liderat aquest increment.

Malgrat tot, un 38,5% de les persones enquestades no va poder teletreballar perquè la seva feina no es podia fer a distància, amb variacions molt significatives per nivell de renda: 56,3% en el tram de rendes baixes i 23,9% entre les rendes més altes. Per sexes, segons l'enquesta les dones han teletreballat en un percentatge (58,7%) lleugerament superior al dels homes (57,9%) i per edats, són els més joves (de 16 a 24 anys) els que presenten els percentatges més baixos de teletreball (36,6%).

Pel que fa a l'educació, prop d'un 27% dels i les menors de 16 anys escolaritzats no han pogut seguir els seus estudis de manera telemàtica durant el període de confinament, encara que no s'observen diferències molt significatives per nivell de renda. A banda de l'escolarització obligatòria, un 38,6% dels enquestats ha realitzat alguns tipus de formació al llarg del confinament, la majoria corresponen a l'àmbit laboral (13,9%). Les persones amb renda baixa han fet menys formacions (28,6%) que les de renda alta (45,3%).

Les restriccions de la mobilitat també han afectat en gran manera les relacions de la ciutadania amb l'Administració. Només un 26% dels enquestats manifesta no haver fet cap tràmit telemàtic amb l'Administració. Un dels serveis més demanats, per la situació viscuda, ha estat l'accés als serveis mèdics i gairebé la meitat de les persones enquestades (un 47,6%) ha accedit telemàticament a aquests serveis, tot i que aquest percentatge va a la baixa a mesura que augmenta l'edat i poc més d'un 21% dels majors de 75 anys els ha fet servir.

6. DRETS SOCIALS

La conjuntura de crisi econòmica de l'última dècada va mantenir una elevada **demanda de Serveis Socials** a la ciutat que, tot i la millora de l'economia, només va començar a remetre el 2019. Però la irrupció de la pandèmia ha incidit de manera molt accentuada en la sol·licitud d'aquests serveis per part de la població.

La situació viscuda ha afectat de manera molt especial les atencions als Centres de Serveis Socials de la ciutat, tot i que durant els mesos de confinament dur no van poder atendre a la població presencialment i van produir-se atencions en les que no es van registrar els expedients. En total, l'any 2020 va tancar amb **més de 88.000 persones ateses**, gairebé 9.000 més que l'any anterior, que representa un 5,3% de la població i prop de dues terceres parts del total van ser dones.

Taula 8: Usuaris de Serveis Socials

Població en general	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Persones ateses als centres de serveis socials	64.514	68.635	70.872	73.027	74.237	77.737	81.638	83.967	79.575	88.375
<i>Dones</i>						49.526	52.341	54.435	51.747	56.577
<i>Homes</i>						28.188	29.275	29.532	27.804	31.722
Persones ateses amb serveis d'atenció domiciliària ¹	16.582	18.788	19.375	19.104	19.584	20.782	23.793	24.094	23.366	21.971
<i>Dones</i>						14.942	17.184	17.113	16.836	15.806
<i>Homes</i>						5.840	6.609	6.981	6.529	6.165
Persones grans	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Persones ateses amb servei de teleassistència	54.871	59.473	67.414	72.854	77.311	81.239	85.528	88.967	91.841	92.197
<i>Dones</i>						59.082	61.871	64.058	65.949	66.270
<i>Homes</i>						22.157	23.657	24.909	25.892	25.927
% cobertura ≥ 80 anys					61,6%	68,0%	71,8%	71,6%	72,1%	75,2%

(1) Dades provisionals

Font: Departament de Recerca i Coneixement. Àrea de Drets Socials. Ajuntament de Barcelona.

Els serveis adreçats a la gent gran també es van adaptar a la situació de crisi sanitària i el **servei de teleassistència**, que a finals d'any comptava amb prop de 92.200 usuaris i una taxa de cobertura de més del 75% per a la població més gran de 80 anys, va realitzar més de 61.400 trucades de seguiment en el marc de la campanya específica per la Covid-19. Igualment es van reorientar els **serveis d'atenció domiciliària**, amb prop de 22.000 persones ateses, xifra inferior a la de 2019 degut a que durant el període de confinament es van reduir els serveis als imprescindibles i a partir del juny no es va recuperar el nivell habitual perquè moltes famílies es van fer càrrec personalment de la cura d'aquestes persones, encara que en tot moment es va assegurar la continuïtat de l'assistència als usuaris més vulnerables.

El **Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB)**, també ha viscut un procés d'adaptació a la nova situació i a les urgències sobrevingudes. Del 26 de març al 31 de juliol, aquest servei d'atenció psicosocial va atendre prop de 10.000 persones, atencions que amb la fi del confinament també es van anar reduint considerablement.

El nombre d'atencions a les **persones sense llar** també va augmentar a la ciutat durant el 2020. Des del decret de l'estat d'alarma i fins a l'agost, es van atendre més de 1.300 persones sense llar, de les quals un 16% del total eren dones i un 56% tenien nacionalitat estrangera no comunitària i un terç es trobava en situació administrativa irregular. A més de les 2.200 places per a persones sense llar ja existents a la ciutat, es van desplegar fins a set nou dispositius, que van sumar més de 700 places addicionals per poder atendre persones en situació de vulnerabilitat. A banda es van habilitar tres dispositius extraordinaris d'alimentació i de dutxa i rober a l'Estació del Nord, al centre Assís i al Gimnàs Social Sant Pau, amb capacitat per oferir al voltant de 160 serveis diaris d'higiene cada dia. Aquests equipaments van arribar a màxims d'ocupació durant el període de confinament total i es van començar a reduir a partir de finals de maig.

L'augment de les atencions s'ha traduït igualment en un important increment del **nombre d'ajudes extraordinàries** concedides, destinades principalment a l'alimentació. Durant el segon semestre de 2020 s'han destinat 35 milions d'euros al **Pla de Xoc Social** dels quals un total de 18 milions han servit per crear un fons d'emergència social per a prop de 34.000 persones de la ciutat en la situació econòmica més precària. Aquestes ajudes, d'entre 200 i 475 euros mensuals segons renda i nombres de membres de la família, s'han atorgat a través de la targeta moneder Barcelona Solidària.

Com a complement dels serveis per garantir les atencions bàsiques de la població, la campanya "**Cistella contra la COVID**" va mobilitzar unes 220 tones d'aliments per evitar que persones especialment vulnerables haguessin de sortir a comprar durant el període de confinament, prioritzant les persones que no disposaven de xarxa familiar o veïnal. A més, els diferents serveis d'alimentació diaris de la ciutat també es van veure afectats, com els àpats servits als menjadors socials, que es van incrementar més d'un 16%.

Igualment, els **ajuts de menjador escolar** s'han vist reforçats per la situació de crisi sanitària, tot i que l'adjudicació es va fer abans de la irrupció de la pandèmia. De les 39.300 sol·licituds que es van presentar per al curs 2019-2020, es van adjudicar prop de 32.000 i durant el període de tancament dels centres escolars es va continuar donant l'ajut a tot l'alumnat beneficiari, gràcies al repartiment de les targetes moneder. Per al curs 2020-21 s'ha augmentat la dotació ordinària i extraordinària d'aquests ajuts, amb un total de 25,5 milions d'euros, incrementant a més el llindar de renda dels beneficiaris per tal d'ampliar el col·lectiu amb dret a rebre l'ajut.

La resta de serveis específics de la xarxa de Serveis Socials ha continuat amb la seva activitat al llarg del 2020, si bé alguns s'han vist afectats per les restriccions de mobilitat vigents, com per exemple, **el servei d'atenció a les persones nouvingudes (SAIER)**, que s'ha reduït notablement, un 8,2% respecte al 2019, pel tancament de les fronteres i pel fet que durant el confinament domiciliari es van atendre només situacions urgents. També el nombre de viatges del servei de transport per persones amb disminució s'ha quedat en poc més de la meitat del corresponent al 2019. El nombre de **menors en risc atesos pels Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència** s'ha mantingut al voltant dels 4.000.

Taula 9: Usuaris de Serveis Específics

Infància en risc	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Menors atesos als Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència	3.733	3.586	3.596	3.422	3.485	3.530	3.769	3.919	4.036	4.062
<i>Dones</i>						1.732	1.783	1.838	2.158	1.906
<i>Homes</i>						1.857	1.943	2.056	1.892	2.119
Persones nou vingudes	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Persones ateses al SAIER	11.037	10.317	9.784	10.379	11.369	13.347	16.936	19.422	20.720	19.001
<i>Dones</i>						6.729	8.392	9.546	10.406	9.334
<i>Homes</i>						6.561	8.536	9.869	10.304	9.667
Persones amb discapacitat	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Persones ateses als centres de serveis socials	4.569	5.890	5.882	6.030	9.667	11.745	12.664	14.841	13.692	12.408
<i>Dones</i>						7.143	7.763	9.026	8.509	7.708
<i>Homes</i>						4.493	4.900	5.677	5.183	4.699
Viatges del Servei de Transport Públic	302.809	270.521	286.714	331.710	331.055	358.747	348.012	347.975	348.238	188.465
Persones vulnerables	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Persones ateses als centres de dia ¹	2.842	2.801	2.496	2.564	2.603	2.615	2.724	3.285	3.328	2.851
<i>Dones</i>							380	368	453	318
<i>Homes</i>							2.344	2.917	2.875	2.533
Àpats servits als menjadors socials ¹	375.709	380.737	489.213	519.842	512.441	504.929	520.554	486.079	479.826	557.068
<i>Dones</i>							90.537	87.494	73.782	87.895
<i>Homes</i>							429.512	398.585	405.954	469.173

(1) Dades provisionals

Font: Departament de Recerca i Coneixement. Àrea de Drets Socials. Ajuntament de Barcelona.

7. EDUCACIÓ

El curs escolar 2019-20 ha estat molt marcat per la pandèmia de la COVID-19 ja que a partir del segon trimestre les mesures de confinament domiciliari van regir el normal funcionament dels centres docents. Malgrat tot, el nou curs 2020-21 es va poder iniciar al setembre amb una presencialitat garantida en els estudis obligatoris, amb l'adopció de protocols sanitaris per tal de garantir la salut de l'alumnat i del personal dels centres educatius. De fet, a data 15 de febrer d'enguany Barcelona no presentava cap centre educatiu tancat per la COVID-19 i només un 15% dels centres presentava algun grup confinat⁷.

Els **ensenyaments de règim general** van començar el curs 2019-20 amb un total de 257.639 alumnes, amb un increment proper a l'1% respecte a l'anterior. L'augment relatiu més important es va donar entre l'alumnat de Formació Professional de grau superior i d'Educació Especial.

En total, un 43,2% dels alumnes van matricular-se en centres públics, En el primer cicle d'educació infantil, aquest percentatge ha evolucionat més favorablement, passant d'un 28% del curs 2009-10 al 47% de l'últim curs, gràcies a la construcció de noves escoles bressol municipals. Per als ensenyaments infantils de segon cicle i primària el nombre d'alumnes en centres públics també ha anat a l'alça, passant del 42% al 48,5% en el primer cas i del 40% al 45% en el segon. Amb dades de preinscripció del curs 2020-21, per primera vegada les noves matriculacions de l'alumnat de P3 és superior als centres públics, arribant al 51,6%, i en el global de tota l'educació obligatòria, al 44,8%.

A l'educació secundària postobligatòria, es manté la preferència pel Batxillerat (63%), tot i l'important increment del pes de la Formació Professional en els darrers anys. Un tret diferencial d'aquesta educació és el gran pes d'oferta del sector privat (concertat i no concertat) a la ciutat, sobretot pel que fa als estudis de Batxillerat (63,6% del total).

Taula 10: Alumnes ensenyament règim general en centres públics, concertats i privats

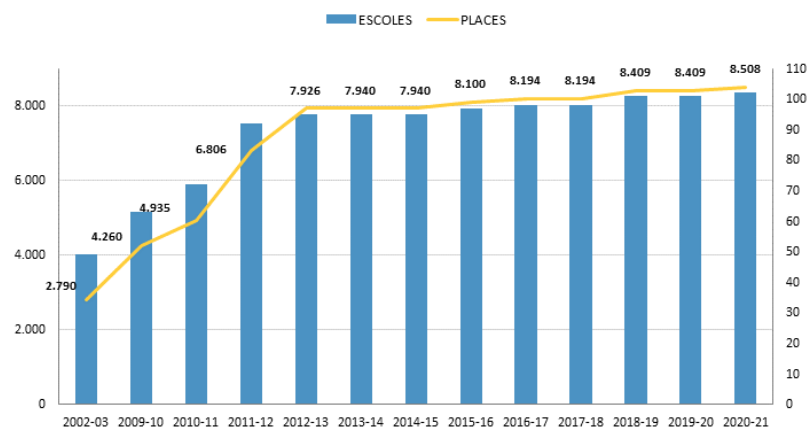
	Curs 2015-2016	Curs 2016-2017	Curs 2017-2018	Curs 2018-2019	Curs 2019-2020	Var. Absoluta 19-20/18-19	Var. % 19-20/18-19	%centres públics 2019-20
Escoles bressol i llars d'infants	17.331	17.795	18.145	18.015	17.921	-94	-0,5%	47,0%
Educació infantil (3-6 anys)	40.038	39.737	39.627	39.166	39.547	381	1,0%	48,5%
Educació primària (6-12 anys)	81.872	82.073	82.150	82.236	82.346	110	0,1%	45,0%
Educació Secundària Obligatòria	54.565	55.248	56.288	57.065	57.635	570	1,0%	37,7%
Total ensenyaments bàsics (3-16 anys)	176.475	177.058	178.065	178.467	179.528	1.061	0,6%	43,4%
Batxillerat	22.246	22.568	22.555	22.743	23.205	462	2,0%	36,4%
Formació Professional de Grau Mitjà	12.905	12.393	12.968	13.312	13.583	271	2,0%	44,1%
Total ensenyaments secundaris (16-18 anys)	35.151	34.961	35.523	36.055	36.788	733	2,0%	39,7%
Formació Professional de Grau Superior	22.112	21.943	22.703	22.831	23.402	571	2,5%	41,7%
Educació Especial	2.211	2.099	2.017	2.073	2.150	77	3,7%	17,7%
Programes de Formació i Inserció	1.637	1.591	1.587	1.594	1.549	-45	-2,8%	40,0%
Total	251.069	251.757	254.436	255.368	257.639	2.271	0,9%	43,2%

Font: Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya

⁷ Dades sobre la COVID-19 als centres educatius. Departament d'Educació.

Pel que fa a les **escoles bressol i llars d'infants**, el total d'alumnes matriculats durant el curs 2019-20, ha estat de prop de 18.000, xifra un 0,5% inferior a la del curs anterior. Les escoles bressols municipals (EBM) han iniciat el curs 2020-21 amb més de 8.500 places disponibles a les 102 escoles de la ciutat. L'evolució del nombre de centres ha experimentat un salt significatiu, passant de les 39 EBM del curs 2001-02 a les més de cent actuals. Per aquest motiu, el percentatge de demanda atesa a les EBM ha anat evolucionat molt positivament, passant del 37,4% del curs 2010-11, al 64,2% del curs 2020-21. El percentatge de demanda atesa és màxim als districtes de Ciutat Vella (97,2%), Sarrià-Sant Gervasi (83,1%) i Horta-Guinardó (73,4%); en canvi als districtes de l'Eixample i Gràcia no arriba al 50%. En el context actual de crisi sanitària, la demanda d'escola bressol al conjunt de la ciutat s'ha reduït un 13%, sobretot als districtes de Ciutat Vella i Nou Barris (24% i 20% respectivament). Tot i això, a Barcelona 2.115 famílies que han preinscrit el seu infant a alguna escola bressol municipal no han pogut accedir a la plaça.

Gràfic 33: Evolució de les places/escoles bressol municipals

Font: Institut Municipal d'Educació de Barcelona

Amb la irrupció de la pandèmia i la declaració de l'estat d'alarma al final del segon trimestre del curs 2019-20, els centres educatius van haver d'adaptar-se a una situació mai abans viscuda i el confinament va comportar la suspensió de totes les activitats lectives. En aquells moments, la majoria de centres no disposava ni de les eines tecnològiques ni, en molts casos, de la formació del professorat adequada per fer front a un context de no presencialitat, però amb la col·laboració de tota la comunitat educativa el curs va poder finalitzar amb certa normalitat. Aquesta nova situació va posar de manifest les diferències d'accés a la tecnologia existents entre la població de la ciutat i que afecten el dret a l'educació dels infants escolaritzats.

Segons l'enquesta sobre la bretxa digital realitzada per l'Ajuntament de Barcelona a la tardor de 2020, prop d'un 27% dels i les menors de 16 anys escolaritzats no van poder seguir els seus estudis de manera telemàtica durant el període de confinament, i encara que no s'observen diferències molt significatives per nivell de renda dels entrevistats, els motius al·legats dels que

no han pogut seguir la formació a distància sí que varien molt segons aquesta variable. Així, en les llars de renda baixa més d'un 50% declara no haver pogut seguir l'educació en línia per no tenir dispositius suficients, no disposar de bona connexió o no tenir la formació necessària, mentre que en els trams de renda més alts, aquests motius només representen el 20-22% de les respostes i argumenten motius com l'escassa oferta digital de l'escola o la manca de temps per fer el seguiment dels fills/es.

En aquests sentit, l'informe⁸ encarregat pel Consorci d'Educació de Barcelona sobre els alumnes més vulnerables de la ciutat durant el confinament, ofereix també una sèrie de dades molt rellevants al respecte. En conjunt, del total de 180 mil alumnes que van cursar estudis obligatoris a la ciutat el curs 2019-20, més de 19.000 estaven en situació d'alta vulnerabilitat, gairebé un 11% del total.

Tres de cada quatre alumnes en situació de vulnerabilitat es trobava matriculat en un centre públic. Del total d'alumnes vulnerables, un 40% tenien nacionalitat estrangera, però malgrat que un 60% tenia nacionalitat espanyola, el 70% del total era d'origen estranger. Per districtes, un terç dels alumnes en situació de vulnerabilitat es concentrava en dos districtes, Nou Barris i Ciutat Vella, mentre que l'Eixample, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia i les Corts en concentraven menys del 13%.

Respecte als progenitors d'aquest alumnat, presentaven una edat mitjana inferior a la de la resta i més d'un 32% tenien menys de 35 anys. A més, prop del 50% tenien com a molt estudis obligatoris i només un terç es trobava laboralment actiu, la meitat que abans de la pandèmia.

A un terç de les llars amb alumnes vulnerables hi van viure més de quatre persones durant el període de confinament i els ingressos declarats per llar eren poc més de 900 euros, davant els prop de 2.300 de la resta de l'alumnat. Més del 70% dels alumnes vulnerables vivia de lloguer, al contrari que la resta de l'alumnat on era majoritària la propietat, i l'estructura de les llars presentava menys superfície (20 m2. menys) i sortides a l'exterior.

Pel que fa a l'accés a internet, un 5% de les famílies en situació de vulnerabilitat no tenia connexió fixa a la llar (només un 0,2% per la resta de l'alumnat) i un 9% només disposava de connexió mòbil (3% per la resta). A més, disposaven de menys dispositius de comunicació, especialment pel que fa a ordinadors portàtils (1,3 per davant 2,1 de la resta de l'alumnat), encara que els telèfons mòbils amb accés a internet se situaven en 2,5 per llar, molt a prop dels 2,8 de la resta de l'alumnat.

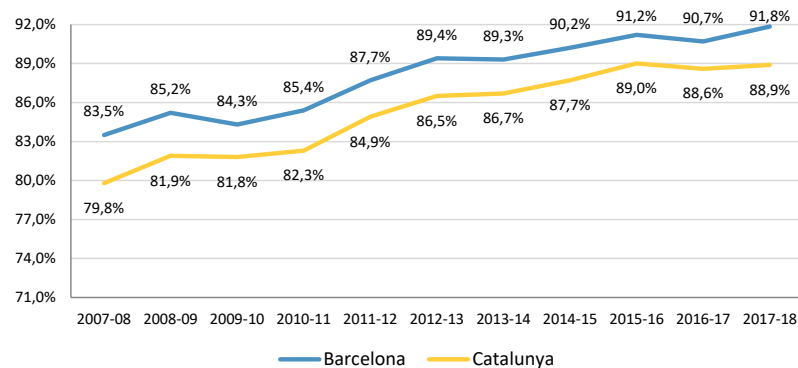
Un 40% de l'alumnat vulnerable no va disposar d'ordinador o tauleta per seguir l'educació a distància durant l'etapa de confinament i, de la resta, prop de la meitat l'havien de compartir, si bé les diferències més elevades es donen a l'etapa d'educació infantil (més del 60%) i es van reduint a mesura que avancen les etapes educatives fins a la secundària on el percentatge era

⁸ Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la COVID-19" Maig de 2020

del 23,5%. Un 18% dels alumnes en situació de vulnerabilitat no es va connectar telemàticament per seguir el curs escolar, unes sis vegades més que la resta de l'alumnat (2,8%).

Caldrà estar atent, doncs, a les repercussions que tindrà la situació viscuda per l'alumnat durant aquests dos últims cursos sobre els indicadors del rendiment escolar, com la taxa de graduació de l'ESO que ha mostrat una millora continua des del curs 2009-2010, fins a assolir prop del 92% del curs 2017-18, última dada publicada pel Departament d'Educació, o l'índex de no superació de les proves de competències bàsiques de 4rt d'ESO, que també ha evolucionat favorablement durant els últims anys, amb una notable millora en les competències matemàtiques i del castellà durant el curs 2018-19.

Gràfic 34: Taxa de graduació a l'ESO

Font: Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya

Ensenyament Universitari

El curs universitari 2019-20 també va patir les conseqüències de la pandèmia de la COVID-19 i es va haver d'adaptar a un nou model d'educació a distància, forçat per l'escenari d'excepcionalitat sanitària. El nou curs 2020-2021 es va iniciar amb un model híbrid de docència presencial i a distància, però a partir de l'octubre, amb l'empitjorament de la situació epidemiològica, la presencialitat va tornar a suprimir-se.

Una altra novetat important del curs 2020-2021 és la rebaixa del 30% en el preu de la matrícula dels estudis de grau i de màster universitari a les universitats públiques. A banda d'aquesta reducció global, es mantenen els descomptes addicionals per als estudiants amb rendes més desfavorides.

El total d'alumnes matriculats en estudis de grau a les Universitats de la ciutat el curs 2018-19, últim disponible, va ser de prop de 171.000 alumnes, xifra un 2% superior a la de l'any anterior, però similar a la del curs 2014-15.

Els alumnes matriculats en màsters, en canvi, han augmentat més d'un 80% respecte al curs 2014-15, increment que es causat per l'actual regulació dels ensenyaments universitaris, recollida a la Declaració de Bolonya, que obliga a la realització d'un màster per poder exercir determinades professions (com advocat, mestre d'educació secundària o enginyer); i també a la cada cop més difícil inserció en el mercat laboral dels joves que obliga a l'especialització dels estudis.

Taula 11: Alumnes matriculats de grau a les universitats de Barcelona.

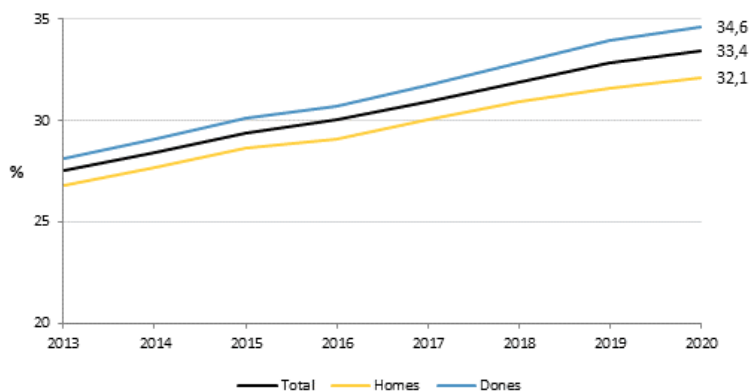
	Curs 2014-2015	Curs 2015-2016	Curs 2016-2017	Curs 2017-2018	Curs 2018-2019	Var. % 18-19/14-15	Var. % 18-19/17-18
CENTRES PÚBLICS	154.049	151.696	151.216	150.977	153.294	-0,5%	1,5%
Barcelona	45.938	45.344	45.074	44.636	44.427	-3,3%	-0,5%
Autònoma de Barcelona	33.785	32.439	31.848	31.101	30.894	-8,6%	-0,7%
Oberta de Catalunya	33.484	34.030	35.843	37.158	39.895	19,1%	7,4%
Politécnica de Catalunya	27.582	25.823	23.600	22.579	22.278	-19,2%	-1,3%
Pompeu Fabra	13.260	14.060	14.851	15.503	15.800	19,2%	1,9%
CENTRES PRIVATS	17.589	16.532	16.789	16.584	17.535	-0,3%	5,7%
Ramon Llull	13.111	12.113	12.271	11.982	12.336	-5,9%	3,0%
Internacional de Catalunya	3.029	3.112	3.169	3.335	3.634	20,0%	9,0%
Abat Oliba CEU	1.449	1.307	1.349	1.267	1.565	8,0%	23,5%
Total	171.638	168.228	168.005	167.561	170.829	-0,5%	2,0%

Font: Generalitat de Catalunya. Universitats i Recerca. Universitats i Recerca en Xifres.

Des d'una **perspectiva de gènere**, es dona un percentatge majoritari d'estudiants de grau de sexe femení a tots els centres universitaris, a excepció de la Universitat Politècnica, de caràcter més tècnic, on només s'assoleix un 26%. Per branques d'estudis, el percentatge de sexe femení és majoritari a Ciències de la Salut (72,5%), Arts i Humanitats (63,2%) i Ciències Socials i Jurídiques (57,5%), mentre que és quasi paritari en Ciències (50,4%) i molt més baixa a Enginyeria i Arquitectura, on només s'assoleix un 23,1%. Els estudis més demanats pel sexe femení continuen essent educació i infermeria, amb percentatges superiors al 80%.

D'acord amb les dades del padró municipal, el nivell d'estudis de la població manté una pauta d'ascens constant. **La taxa d'estudis superiors** (que inclou estudis universitaris i formació professional de grau superior) **es situa per sobre del 33%**, amb un diferencial de més de dos punts a favor de les dones. Aquesta taxa, però, presenta diferències territorials remarcables. Sarrià-Sant Gervasi és el districte que té una taxa més elevada, 52,2%, mentre que a Nou Barris només arriba al 15,5%. L'evolució ha estat positiva en tots els districtes, però amb una menor intensitat a Nou Barris, Sant Andreu i Horta-Guinardó.

Gràfic 35: Població empadronada a Barcelona amb estudis superiors (%), 2009-2020

Taula 12: Taxa d'estudis superiors de la població (% sobre població >16 anys)

	2010	2020
Ciutat Vella	23,0%	32,1%
Eixample	32,7%	44,5%
Sants-Montjuïc	18,0%	28,2%
Les Corts	33,5%	44,7%
Sarrià-Sant Gervasi	43,2%	52,2%
Gràcia	32,5%	43,9%
Horta-Guinardó	17,8%	26,4%
Nou Barris	9,6%	15,5%
Sant Andreu	16,1%	24,4%
Sant Martí	19,0%	28,4%
Barcelona	23,9%	33,4%

Font: Departament d'Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona

8. HABITATGE

L'accés a l'habitatge és considerat per barcelonines i barcelonins com un dels problemes més importants de la ciutat. Després de la darrera crisi immobiliària, la trajectòria expansiva dels principals indicadors macroeconòmics i la normalització de l'accés al crèdit bancari en un context de tipus d'interès extraordinàriament baixos van afavorir la ràpida recuperació del mercat residencial de la ciutat. Però el desequilibri entre una oferta disponible relativament escassa i una forta demanda, tant per a ús residencial com per a inversió, ha mantingut a l'alça de manera intensa i sostinguda els preus, tant de lloguer -quatre de cada cinc operacions del mercat de l'habitatge a la ciutat- com de compravenda. La desacceleració del creixement econòmic i l'increment acumulat dels preus van provocar desajustos entre l'oferta i la capacitat de la demanda que es posaven de manifest ja des del 2018. Actualment, la crisi econòmica i social generada per la pandèmia accentua aquests desajustos, ja que l'increment de l'atur i les dificultats econòmiques de bona part de la població limiten la capacitat d'accés a l'habitatge de les llars. En aquest context, la tendència a la baixa del sector s'accelera, amb descensos de dos dígitos en els contractes d'accés registrats en ambdós segments del mercat.

Mercat residencial i accés a l'habitatge

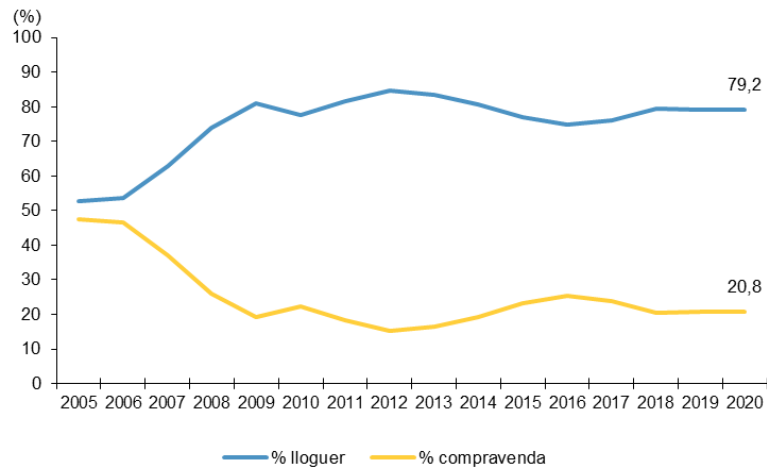
El mercat residencial de Barcelona, com el de la resta d'Espanya, ha estat hereu d'una expansió urbanística que durant molt de temps va posar l'accent en la propietat privada. En contrast amb alguns països europeus com Alemanya, on més de la meitat del parc d'habitatges està en règim de lloguer, o els Països Baixos, on el lloguer social representa al voltant d'un terç del total, al nostre país la propietat és el règim majoritari i l'habitatge de lloguer social és gairebé testimonial.

Tanmateix, el lloguer ha anat guanyant pes darrerament, especialment des de la darrera crisi immobiliària, trencant així una dinàmica de dècades d'increment continuat de la propietat. A Catalunya, més de la quarta part dels habitatges principals està en règim d'arrendament, una proporció que a Barcelona és encara més elevada. Segons l'Enquesta de Serveis Municipals de 2020, un 43,4% de les llars manifestaven viure de lloguer a la ciutat. D'entre les grans ciutats espanyoles, també és a Barcelona on l'arrendament té un major protagonisme, malgrat trobar-se encara molt per sota del percentatge d'altres grans ciutats europees com Berlin o Amsterdam.

La recuperació de l'activitat al sector immobiliari que a partir de 2013 es va posar de manifest en indicadors com les compravendes d'habitatges de segona mà, va ser reflex, entre d'altres factors, de la positiva evolució -en termes quantitativus- del mercat de treball i dels reduïts costos de finançament. Però a Barcelona i l'entorn metropolità, on la pressió que tradicionalment ha exercit la demanda ha anat empenyent els preus a l'alça, en els darrers anys s'ha accentuat la separació entre la renda mitjana de les llars -amb increments moderats- i els preus mitjans de l'habitatge, que han crescut a un ritme molt més intens, dificultant l'accés per part dels residents, especialment de determinats segments de població com la gent jove, que ha patit en major mesura el deteriorament de les condicions laborals i pels quals el lloguer compartit és molt sovint l'única opció. Actualment, pràcticament quatre de cada cinc operacions a l'immobiliari residencial

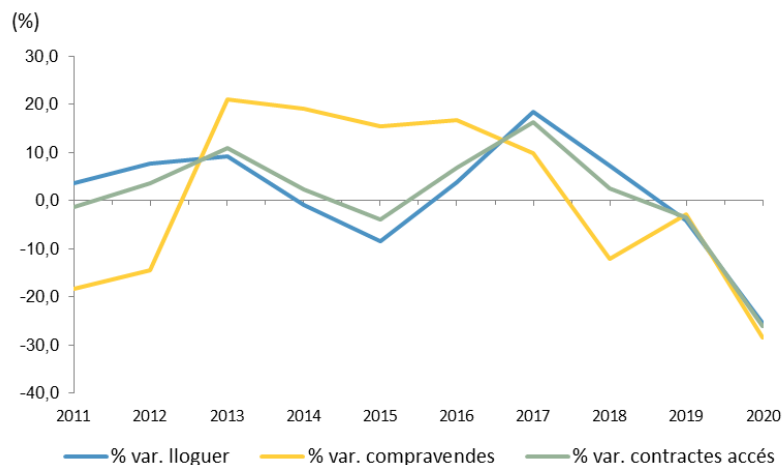
de la ciutat són en règim de lloguer, una participació molt superior a la dels anys previs a l'esclat de la bombolla, quan les compravendes representaven prop de la meitat dels contractes d'accés.

Gràfic 36: Distribució dels contractes d'accés a l'habitatge a Barcelona

L'evolució més recent dels contractes d'accés a l'habitatge registrats a la ciutat ha vingut determinada pel comportament del segment predominant al mercat, el de lloguer. Però després d'unes xifres que en el 2019 ja van ser negatives, l'impacte de la pandèmia ha accentuat en el 2020 la trajectòria a la baixa d'ambdós tipus de contractes, enfonsant la signatura d'operacions de forma similar al segment de lloguer (-25,3%) i al de compravenda (-28,5%).

Gràfic 37: Variació interanual dels contractes d'accés a l'habitatge a Barcelona

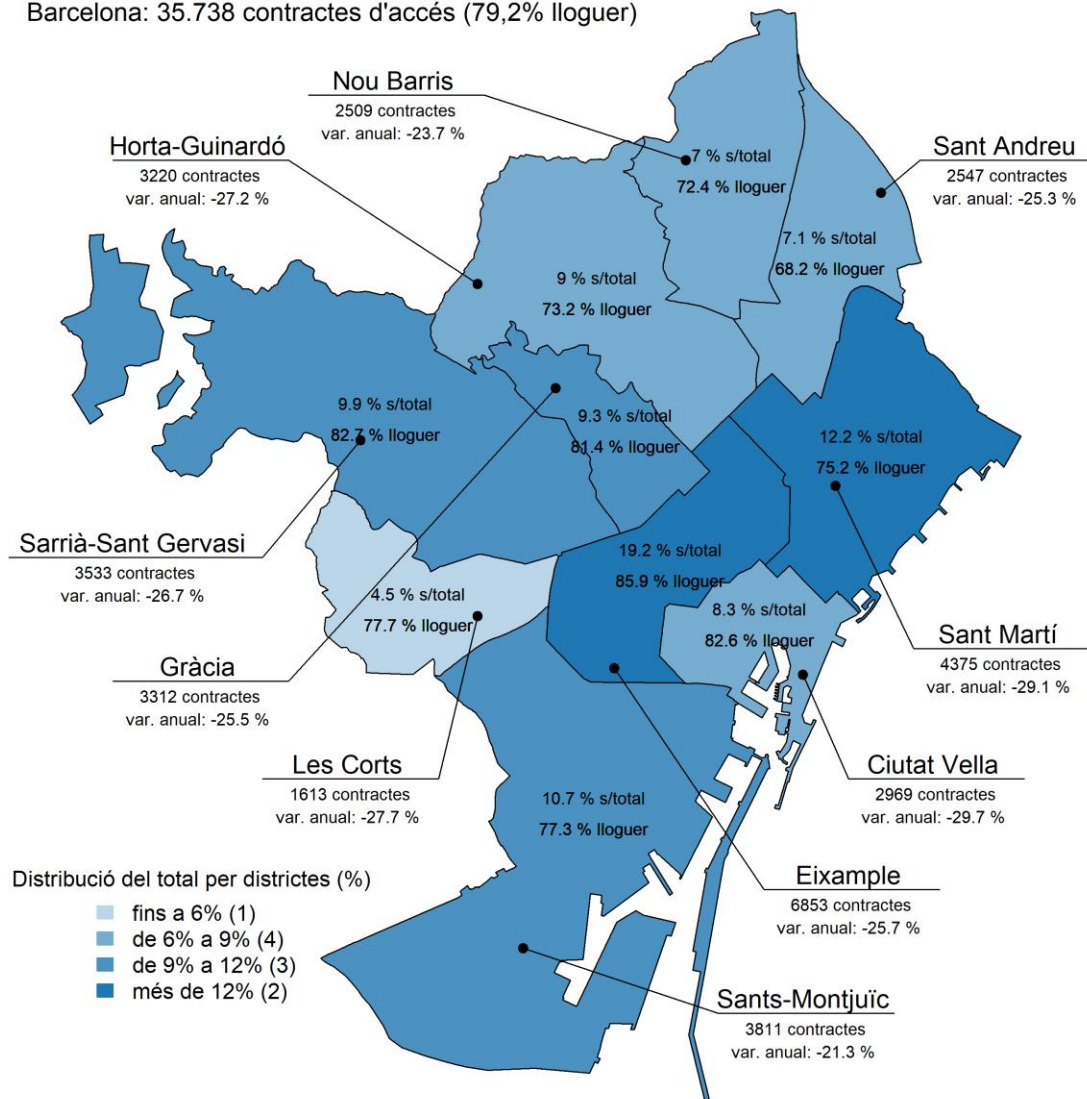

L'increment acumulat dels preus de venda de l'habitatge va ser possiblement un dels factors determinants del repunt dels contractes de lloguer l'any 2017 a Barcelona, encara en plena fase de recuperació del mercat immobiliari a la ciutat, quan el total de contractes d'accés a l'habitatge

creixia a un ritme de dos dígits (+16,3%). Però les xifres de 2018, tot i suposar un màxim històric (més de 67.300 contractes d'accés) ja mostraven una relativa moderació del ritme de creixement (+2,6%) per la contracció de les operacions de compravenda d'habitatges. Una evolució que va passar a ser de signe negatiu en ambdós segments del mercat en el 2019, amb una contracció dels contractes d'accés a l'habitatge del 3,9%. Finalment, en el nou escenari de crisi pandèmica de 2020, la davallada s'ha accelerat amb descensos superiors al 20% a tots els districtes.

Contractes d'accés a l'habitatge a Barcelona per districtes 2020 (gener-setembre)

Barcelona: 35.738 contractes d'accés (79,2% lloguer)

L'acumulat de gener a setembre de 2020, poc més de 35.700 contractes formalitzats a la ciutat, presenta una caiguda mitjana del 26% respecte al mateix període del 2019, que ha oscil·lat entre

la més intensa registrada a Ciutat Vella, que frega el 30%, i la més continguda de Sants Montjuïc (-21,3%). En els mesos d'estiu, els contractes començaven a recuperar-se de la davallada sense precedents del segon trimestre, quan el confinament per frenar la pandèmia va ocasionar la paràlisi de l'activitat. Però les xifres del tercer trimestre seguien sent molt negatives en termes interanuals, pel manteniment en cotes mínimes de les operacions de compravenda.

Compravendes d'habitatges

Després de cinc anys consecutius de creixement del nombre de compravendes d'habitatges i d'assolir en el 2017 el nombre de transaccions registrades a la ciutat més elevat de tota la dècada -sense arribar a superar els màxims d'abans de la crisi- l'activitat va experimentar una forta davallada en el 2018 (-12%) que va donar pas l'any següent a un nou descens de les operacions tot i que menys intens (-2,8%), pel comportament positiu de les transmissions d'habitatges nous. En un context que ja era d'alentiment del ritme de creixement econòmic, l'increment acumulat dels preus de venda, tant a la ciutat com també a l'àrea metropolitana, va ser determinant en l'evolució a la baixa de les compravendes, deixant fora del mercat moltes llars els salaris de les quals no han crescut ni molt menys al mateix ritme i desanimant a la vegada bona part de la inversió empresarial.

La irrupció de l'emergència sanitària de la COVID-19 ha intensificat en el 2020 la trajectòria descendent de les operacions de compravenda a la ciutat a ambdós segments del mercat, amb xifres molt negatives per part de tots els perfils d'adquirents. Aquest escenari contractiu, en el que des del 2019 també estan immersos l'entorn metropolità i la resta del país, consolida un nou canvi de cicle després de la darrera etapa expansiva del sector residencial.

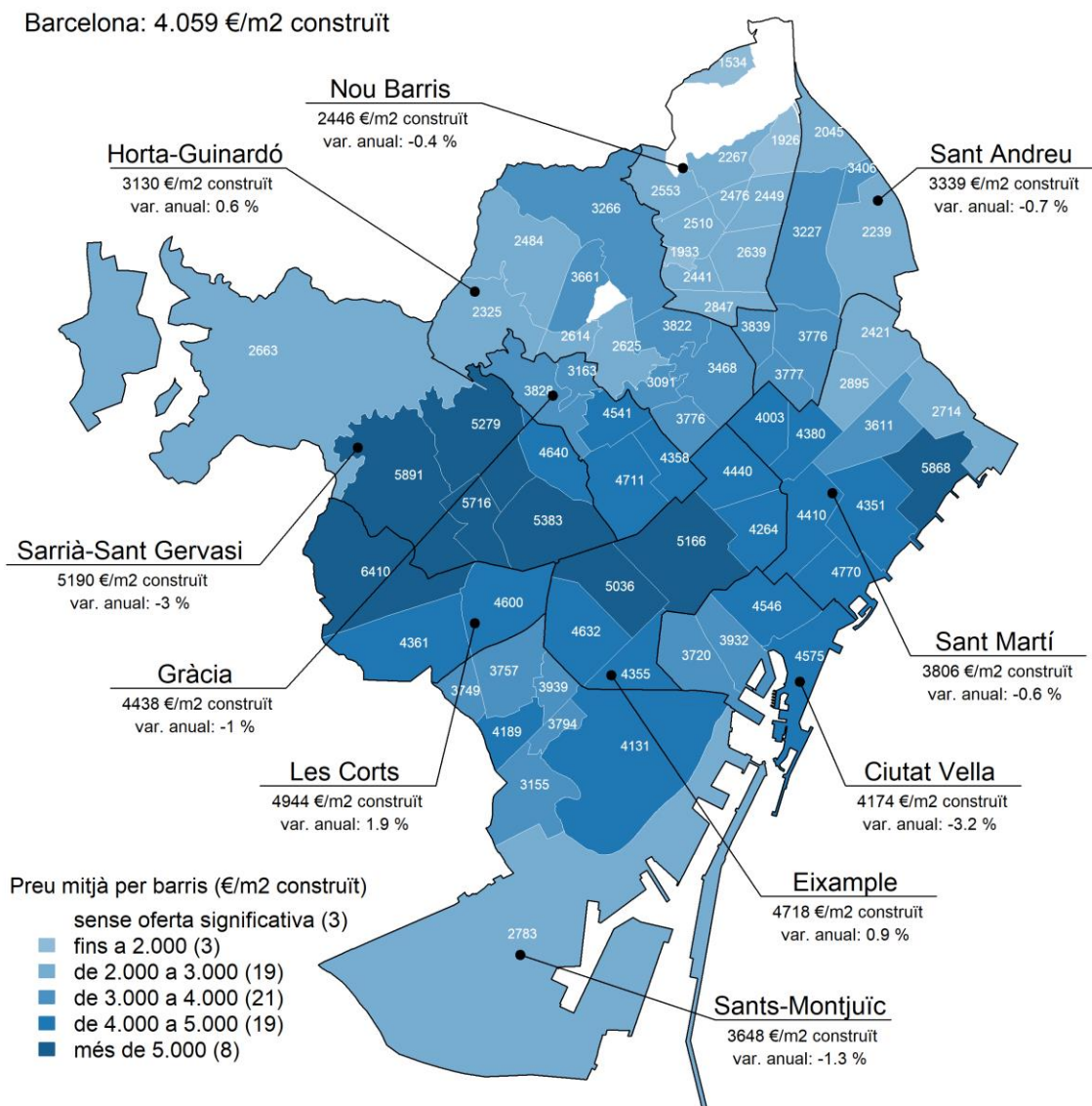
Les 7.447 operacions de compravenda registrades entre gener i setembre de 2020 a Barcelona suposen una contracció lleugerament més intensa en el segment de la segona mà (-28,6%), que amb una xifra de 6.780 transmissions representa més del 90% del total. Però també el segment d'habitatge nou presenta una contundent caiguda (-26,9%) després d'anar a l'alça durant l'any anterior. A la resta de l'Àrea Metropolitana i Catalunya el descens està sent, en termes relatius, lleugerament més contingut. En el cas de l'AMB, les compravendes d'habitatges de segona mà han caigut a un ritme similar al de la capital, però en el segment de nova planta el comportament ha estat més favorable. Amb una oferta més abundant i de majors dimensions mitjanes que a la capital, les operacions d'habitatges nous s'han incrementat notablement en aquest àmbit al llarg del 2020. Factors com el teletreball, que el confinament ha impulsat, han consolidat certs canvis en les preferències dels adquirents, fent que guanyi atractiu l'entorn metropolità, on els preus mitjans són bastant més assequibles.

A Barcelona, la limitada oferta de nova planta ha anat empenyent a l'alça els preus al llarg dels darrers anys. Després d'una certa contenció a l'inici de 2020, els preus del tercer trimestre es van disparar fins als prop de 5.400 euros/m² de mitjana, marcant un nou màxim històric que supera fins i tot les cotes del bienni més expansiu (2007-2008), amb un increment interanual de prop del 20%. En termes acumulats, la mitjana de gener a setembre de 2020 (4.940,76 €/m²) també va augmentar a un ritme anual superior al 7% i en menys de sis anys el creixement dels

preus ha fregat el 60%. El valor mitjà registrat per un habitatge nou de 84,9 m² es mostrava més estabilitzat (439.000 euros) per la disminució de la dimensió mitjana en les noves promocions.

Al segment de segona mà, la paràlisi de l'activitat i el replegament inversor també van frenar els valors mitjans en la primera meitat de 2020, però amb la represa els preus van augmentar de nou en el tercer trimestre, tot i que molt més moderadament que els dels habitatges nous.

Preu mitjà de venda de l'habitatge usat a Barcelona per districtes i barris. 2020 (gener-setembre)

Malgrat la persistent caiguda de les compravendes d'habitatge usat durant els mesos d'estiu, els preus, que reaccionen més lentament als canvis en la conjuntura econòmica, marcaven en el tercer trimestre de l'any els valors mitjans per unitat de superfície més elevats d'aquesta dècada. En termes de l'acumulat anual, els preus es van situar en els 4.059 €/m² de mitjana de gener a setembre de 2020, un valor no gaire inferior al del mateix període de l'any anterior (-0,5%) i superior en més del 50% al dels mínims de 2013.

A nivell territorial, la sotragada generalitzada del nombre d'operacions registrades contrasta amb la resistència que presenten els preus, amb descensos interanuals continguts en la major part dels districtes i fins i tot alguns repunts com els de Les Corts (+1,9%), l'Eixample (+0,9%) i Horta-Guinardó (+0,6%). Els retrocessos més intensos dels valors per m² al segment de segona mà en el conjunt de l'any s'han registrat a Sarrià-Sant Gervasi (-3%) i a Ciutat Vella (-3,2%), el que ha afavorit una lleugera reducció del grau de dispersió dels preus a la ciutat.

Amb una oferta més àmplia i diversificada que la del segment de nova planta, el preu total d'un habitatge usat a la ciutat era en el 2020 inferior de mitjana en uns 100.000 euros. Però amb unes dimensions mitjanes també més reduïdes (78,5m²), el valor de 344.800 euros registrat al segment de segona mà de mitjana durant els primers nou mesos de l'any queda lluny de l'abast de la major part de les llars.

A l'entorn metropolità, cap a on s'orienta la demanda que no pot fer front a aquest nivell de preus de la capital, la pressió inflacionista en el 2020 ha estat fins i tot més intensa, especialment al segment de nova planta, on els preus totals s'han enfilat als 295.900 euros de mitjana, amb un increment anual del 10,9%. Però també al de segona mà, on els valors mitjans s'han situat en els 219.500 euros, amb un augment del 6,7% en relació amb els primers nou mesos de 2019.

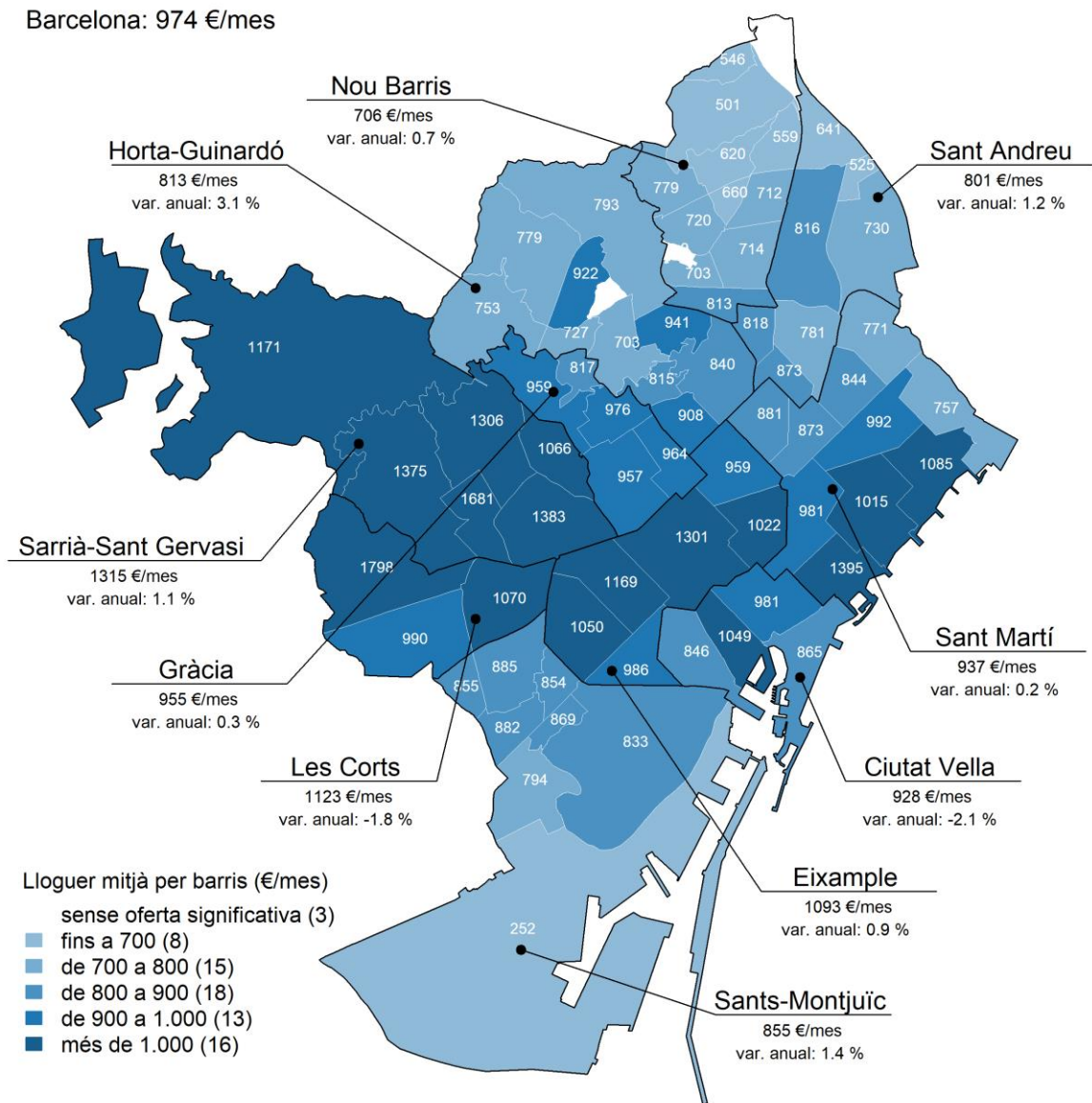
Mercat de lloguer

Al mercat immobiliari residencial de Barcelona, el segment de lloguer és el que compta amb un major protagonisme, amb quatre de cada cinc nous contractes registrats per accedir a un habitatge, un pes que s'ha mantingut pràcticament constant durant tota la dècada passada.

L'impuls dels arrendaments signats durant el 2017 i bona part del 2018 -a un ritme de dos dígitos- posava de manifest la fortalesa de la demanda de lloguer residencial a la capital. Tanmateix, des de finals de 2018, les operacions al mercat del lloguer a Barcelona van iniciar una moderada trajectòria a la baixa que es va mantenir durant el 2019. Una evolució condicionada, per una banda, per la limitació de l'oferta de lloguer tradicional disponible a la ciutat. Però també per l'escenari de desacceleració del ritme de creixement econòmic. Si bé la pressió de la demanda a la ciutat continuava sent elevada, tot indicava la presència de certs desajustos entre els preus d'oferta i la capacitat econòmica dels llogaters, amb dificultats per poder fer front a l'increment acumulat d'unes rendes mensuals que en només tres anys -del 2015 al 2017- en el context d'una conjuntura fortament expansiva, ja havien superat àmpliament les d'abans de la crisi.

La xifra rècord de nous contractes de lloguer registrats a Barcelona en el 2018 -més de 53.500- va donar pas a una dinàmica més contractiva en el 2019, amb una reducció de les operacions formalitzades (-4,2%) que s'ha intensificat en el 2020 en el context de la crisi del coronavirus, amb una davallada sense precedents.

Lloguer mitjà mensual a Barcelona per districtes i barris. 2020 (gener-setembre)

La paralització de l'activitat durant els mesos més durs de confinament va reduir la xifra de contractes de lloguer signats a més de la meitat. En els mesos posteriors el mercat es va anar normalitzant i la formalització d'operacions es va recuperar en el tercer trimestre de 2020, sense superar els nivells d'abans de la pandèmia. Els 28.291 contractes registrats de gener a setembre suposen una caiguda del 25,3% respecte al mateix període de 2019. Un descens que, encara que lleugerament més contingut, s'observa també a l'entorn metropolità (21,7%) i al conjunt de Catalunya (-20,4%).

L'existència d'una significativa proporció d'habitatges destinats a lloguer turístic a la ciutat havia actuat en els darrers anys limitant l'oferta disponible de lloguer convencional i incidint en el manteniment de la tendència a l'alça de les rendes mensuals. Durant el 2019, les rendes mensuals encara creixien a un ritme anual del 5,3% -el més moderat des de 2014- després de marcar màxims històrics en el tercer trimestre, quan es van arribar a superar els 1.000 euros mensuals de mitjana.

Amb l'esclat de l'emergència sanitària el creixement dels preus dels lloguers es va frenar. Però amb la desescalada les rendes mensuals van tornar a situar-se en el tercer trimestre de 2020 en nivells similars als d'abans de la pandèmia. En termes de l'acumulat anual, el lloguer a Barcelona s'ha situat en els 974 euros de mitjana de gener a setembre, pràcticament estabilitzat en relació amb el mateix període de 2019 (+0,1%). Tanmateix, es tracta de nivells superiors en més del 40% als existents sis anys enrere, de forma semblant a l'entorn metropolità, on la senda inflacionista ha estat tan intensa com a la capital i els lloguers s'han situat de mitjana en els 848 euros mensuals.

Malgrat la davallada generalitzada del nombre d'operacions registrades de gener a setembre de 2020, les rendes mensuals seguien a l'alça a gairebé tots els districtes, amb Horta-Guinardó al capdavant (+3,1%). Només Ciutat Vella (-2,1%) i les Corts (-1,8%) van presentar valors a la baixa. Les diferències de preus entre districtes i barris seguien sent molt significatives l'any passat. A la banda alta, el lloguer mitjà superava els 1.300 €/mes a Sarrià-Sant Gervasi, tancant la banda baixa Nou Barris, amb poc més de 700 €/mes.

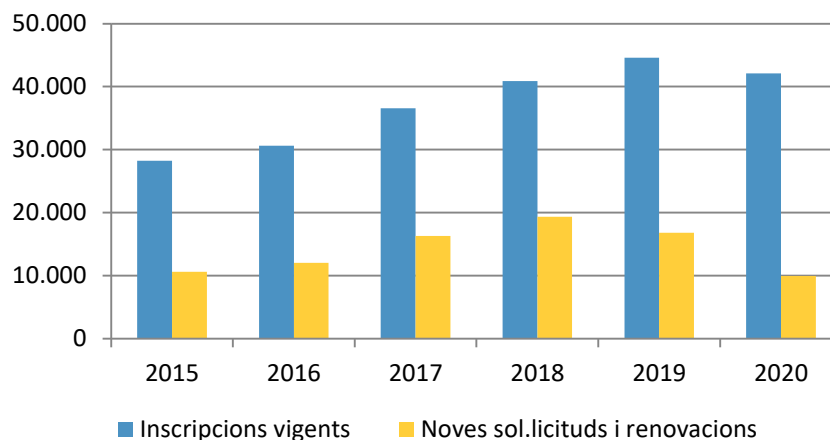
Amb la crisi actual, moltes llars que viuen de lloguer han patit de forma sobrevinguda un descens important del seu poder adquisitiu, per haver perdut la feina o haver vist molt minvats els seus ingressos. Caldrà veure com els preus dels lloguers s'ajusten als nous condicionants econòmics d'una demanda que també s'ha vist afectada per altres factors com l'impuls del teletreball. A la vegada, el transvasament de part dels pisos turístics al lloguer tradicional estaria incrementant l'oferta i podria incidir en la reducció de la tensió en els preus. L'escenari de menor demanda i d'una més àmplia oferta hauria d'afavorir l'evolució a la baixa d'unes rendes mensuals que generen greus problemes de sobrecàrrega financera a bona part de les famílies llogateres.

L'habitatge com a problema social

L'increment sostingut dels preus i els desajustos en relació amb la capacitat de la demanda mantenen l'habitatge com un dels problemes més importants de la ciutat. Així es constata a l'Enquesta de Serveis Municipals (ESM) de 2020, on l'habitatge segueix estant considerat com el segon problema més greu de Barcelona, amb el 7,6% de respostes, si bé el percentatge s'ha anat reduint en relació amb els dos anys anteriors, després d'ocupar la primera posició en el 2018. Segons el Baròmetre de desembre de 2020, el percentatge és similar (7,4% de respostes), però en aquest cas l'habitatge es situa en cinquè lloc, per l'emergència d'altres problemes a la ciutat. De forma similar a l'atur i les condicions de treball, l'accés a l'habitatge té la particularitat que no només és percebut com un problema social, sinó també com un dels problemes que més afecta a nivell personal a les barcelonines i barcelonins, amb el 6% de respostes segons l'ESM de 2020.

Aquesta preocupació també es posa de manifest en el nombre de noves sol·licituds al Registre de Sol·licitants d'Habitatge de Protecció Oficial de Barcelona. Després de marcar màxims en el 2018 (més de 19.300) la xifra es va reduir durant el 2019 i ha tancat l'any de la pandèmia en 9.975 noves sol·licituds i renovacions, que deixen el nombre d'unitats de convivència inscrites en les 42.114 a finals de 2020, un 5,6% per sota de l'any anterior. Sobre el total d'inscrits al conjunt de Catalunya, la demanda d'habitatge protegit a Barcelona representa més del 30%.

Gràfic 38: Registre de Sol·licitants d'Habitatge Protegit de Barcelona (unitats de convivència)

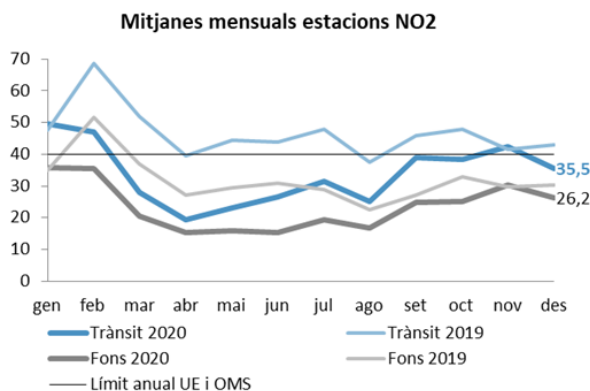
Per intentar pal·liar aquesta situació, des de l'Ajuntament de Barcelona s'impulsen diverses iniciatives, com la declaració de la ciutat com a àrea de tanteig i retracte, un instrument per tal d'afavorir que l'Ajuntament pugui adquirir de manera preferent solars i edificacions, amb l'objectiu d'enfortir el parc públic de lloguer, que a finals de 2019 era d'11.202 habitatges. Dins l'àmbit del Pla per l'Habitatge de Barcelona (PDHB), en el 2019 es van aprovar 9.544 ajuts al pagament del lloguer per un import de 24.801 milers d'euros. El PDHB també engloba actuacions d'emergència habitacional i contra l'exclusió residencial. En aquest sentit, en el 2019 van ser ateses prop de 2.300 unitats de convivència en risc de pèrdua de l'habitatge.

9. QUALITAT AMBIENTAL

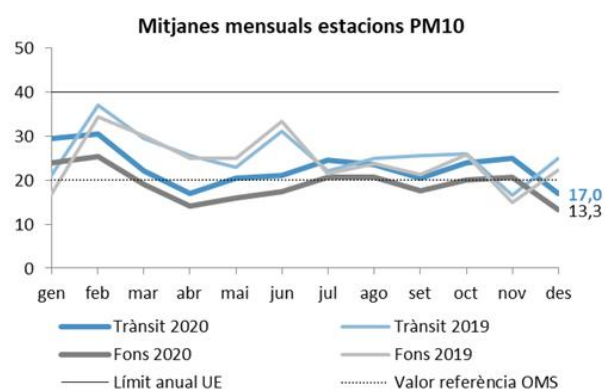
Qualitat de l'aire

Les restriccions de la mobilitat imposades per l'estat d'alarma van reduir els nivells de contaminació de l'aire especialment a l'abril, durant les setmanes d'aturada més intensa de l'activitat. Posteriorment, la recuperació del trànsit privat a la ciutat va fer augmentar les immissions d'NO₂, assolint al novembre els valors més elevats dels darrers mesos de pandèmia. Al desembre els valors van millorar, tancant l'any 2020 molt per sota dels elevats registres del passat mes de febrer. La mitjana a les estacions de trànsit (Eixample i Gràcia-Sant Gervasi) es va situar en 35,5 µg/m³, 7,5 punts per sota del valor de desembre de 2019 i per sota també del límit que marquen la UE i l'OMS per la mitjana anual (40 µg/m³), mentre que a les de fons (26,2 µg/m³) el valor es va reduir 4 punts respecte a un any enrere. Pel que fa als valors de PM₁₀, més dependents de les condicions meteorològiques, mostren una tendència similar. Al desembre els valors milloren i es van situar per sota del límit de referència de l'OMS (20 µg/m³), marcant mínims a les estacions de fons (13,3 µg/m³).

Gràfic 39: Emissions de NO₂

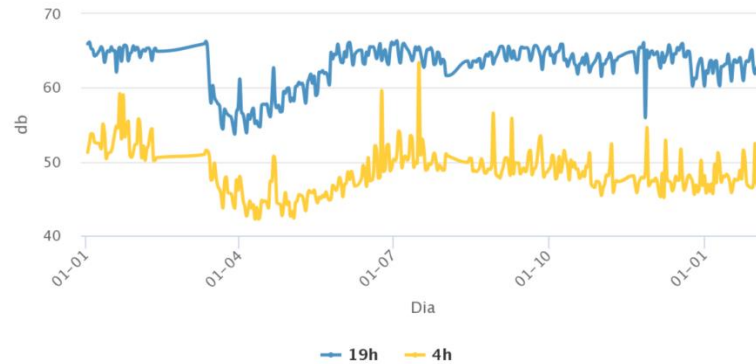

Gràfic 40: Emissions de PM₁₀

Els nivells de contaminació acústica a la ciutat van registrar igualment una reducció significativa a partir de meitat del mes de març. Tanmateix, a partir del mes de maig-juny amb la recuperació de l'activitat, obertura de terrasses i la recuperació de la mobilitat, s'assoleixen els valors previs a la pandèmia.

Gràfic 41: Nivells de contaminació acústica (decibels)

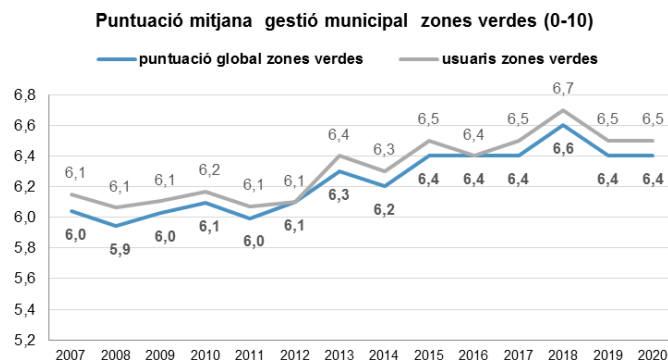

Per tal de disminuir la contaminació de l'aire, el 2020 va començar amb la implementació de la Zona de Baixes Emissions a l'àrea de Barcelona. Tanmateix, aquesta va quedar en suspens a partir del mes de març i no es va tornar a activar fins el setembre.

Zones verdes

Els ciutadans mantenen una bona percepció de les zones verdes de la ciutat. La gestió municipal d'aquests espais obté una puntuació que s'ha mantingut per sobre de 6 des de l'any 2007, i es manté estable entre 2019 i 2020, situant-se en 6,4 pels ciutadans en general i 6,5 pels usuaris d'aquestes zones.

Gràfic 42: Gestió municipal de zones verdes

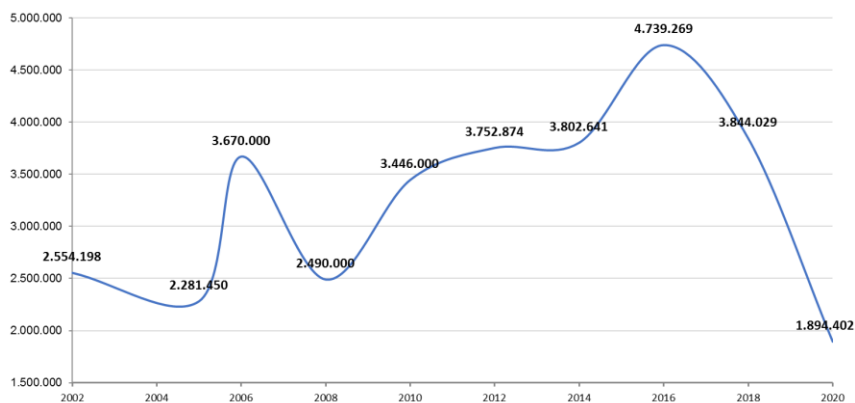
Font. Enquesta de Serveis Municipals. Ajuntament de Barcelona

Platges

L'afluència a les platges de la ciutat es va veure condicionada durant l'estiu per la regulació de la temporada de bany que suposava controls d'aforament i distanciament entre persones per garantir la seguretat que exigia la situació sanitària.

El nombre estimat d'usuaris a l'estiu del 2020 va ser de gairebé 1,9 milions gairebé dos milions menys que els usuaris de l'estiu de 2018 (3,8 milions)⁹, la xifra més baixa de tota la sèrie.

Gràfic 43: Usuaris platges de Barcelona

Gestió de residus i espais verds

La crisi sanitària i les restriccions imposades, especialment entre març i maig, van afectar serveis i equipaments bàsics de la ciutat. Durant aquells mesos els parcs i jardins i les àrees de joc infantil de la ciutat es van mantenir tancats i la posterior obertura es va fer de manera gradual. Igualment, els serveis de manteniment i neteja de l'espai urbà es van veure afectats. Els punts verds es van tancar, es va suprimir el servei de recollida de voluminosos i es va reduir els efectius dels serveis de neteja de carrers.

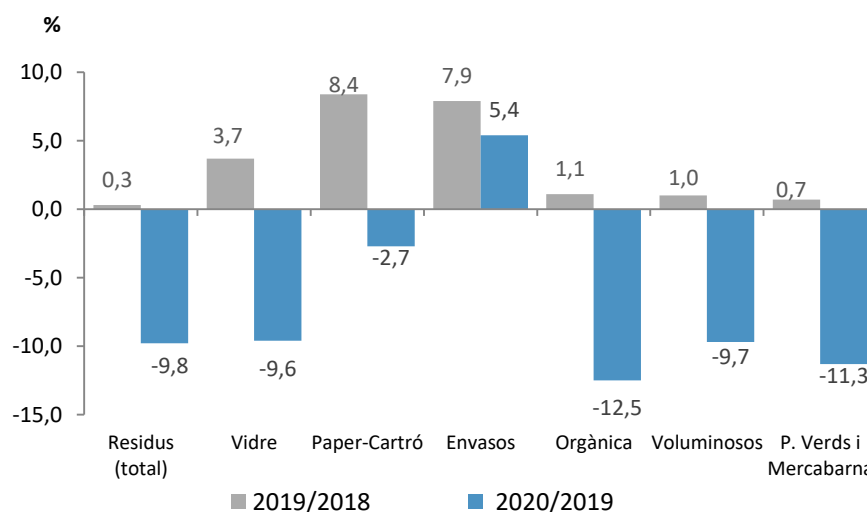
Totes aquestes mesures expliquen l'evolució del nombre de residus generats a la ciutat durant l'any de la pandèmia, així com la tipologia dels mateixos. En el 2020, la recollida de residus ha registrat una davallada de gairebé el 10% en relació amb el 2019, situant-se al nivell més baix de la dècada. La caiguda més intensa ha estat la recollida de matèria orgànica, la que té més pes sobre la recollida selectiva (prop del 40%), que es redueix un 12,5%. També les fraccions de selectiva recollides als Punts Verds, Mercabarna i Parcs i Jardins experimenten un descens superior a la mitjana (-11,3%). La recollida de voluminosos i vidre també cau prop del 10% en el conjunt de l'any, mentre que el descens més contingut és el de paper-cartró (-2,7%). La fracció d'envasos ha estat l'única que ha crescut (+5,4%), encara que a un ritme inferior al de 2019. En

⁹ El còmput del nombre d'usuaris a les platges es realitza cada dos anys.

aquest cas, el canvi d'hàbits que la pandèmia ha impulsat (take away, delivery i compres online) ha suposat la consolidació de la tendència a l'alça que es venia produint en aquesta tipologia.

El pes de la recollida selectiva representa el 39,5% del total, situant-se molt per sota de l'objectiu del 55% per 2025 que marca la Directiva del Consell Europeu.

Gràfic 44: Recollida de residus sòlids urbans. % variació interanual

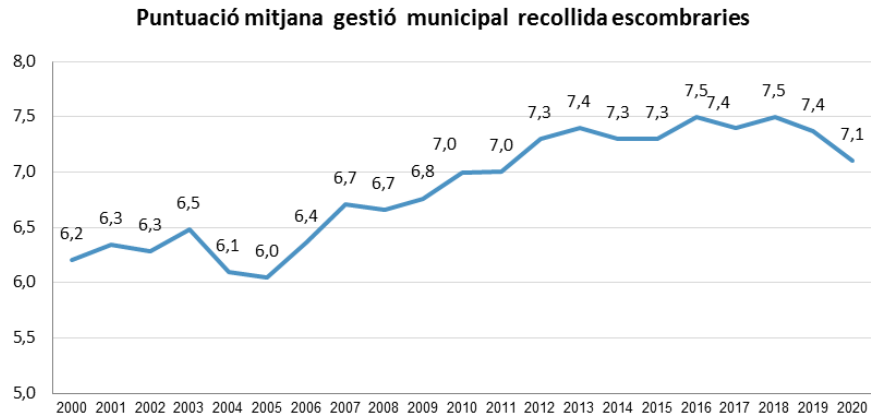
Taula 13: Recollida de residus i reciclatge a Barcelona

Recollida de residus	Unitat	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sòlids urbans	tones	864.758	844.140	806.368	753.737	730.286	739.061	748.673	762.077	771.289	799.792	801.936	723.642
Generació residus sòlids	Kg / habitant / dia	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,2
Recollida selectiva sobre tot	%	32,3	39,5	38,0	37,1	36,2	36,1	36,3	35,9	36,4	37,7	38,8	39,5
Vidre	tones	31.674	32.845	32.894	32.543	32.592	33.229	34.136	34.910	36.361	37.773	39.156	35.378
Paper	tones	87.536	86.756	67.302	58.107	48.639	50.170	51.865	49.423	48.814	58.354	63.236	61.551
Envasos	tones	18.749	20.812	20.560	19.735	18.990	19.098	19.776	20.727	21.582	24.048	25.955	27.354
Matèria orgànica	tones	84.552	140.427	133.217	122.508	117.477	117.460	118.261	117.444	119.456	125.309	126.713	110.854

Font: Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat. Ajuntament de Barcelona

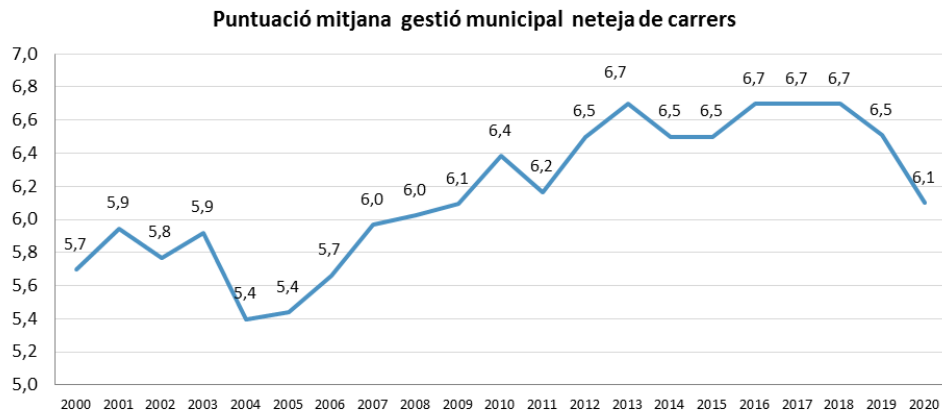
La valoració per part dels ciutadans dels serveis relacionats amb la recollida d'escombraries havia anat a l'alça al llarg dels darrers anys però la valoració del 2010 baixa tot i que es manté per sobre del 7 sobre 10. També la percepció ciutadana de la neteja dels carrers ha baixat durant el 2020 situant-se en el 6,1.

Gràfic 45: Valoració de la gestió municipal de la recollida d'escombraries

Font. Enquesta de Serveis Municipals. Ajuntament de Barcelona

Gràfic 46: Valoració de la gestió municipal de neteja de carrers

Font. Enquesta de Serveis Municipals. Ajuntament de Barcelona

Consum d'aigua i enllumenat públic

La preocupació i implicació ciutadana en la sostenibilitat mediambiental, i en especial, en l'estalvi de recursos naturals escassos, es posa de manifest en l'evolució dels indicadors de consum d'aigua a la ciutat. El consum d'aigua total per habitant ha disminuït a la ciutat de forma notable en el 2020 i ja és el més baix de tota la passada dècada. En canvi, amb el confinament domiciliari i els canvis que la pandèmia ha impulsat, el consum domèstic ha repuntat (+4,6%) i s'ha situat en nivells màxims.

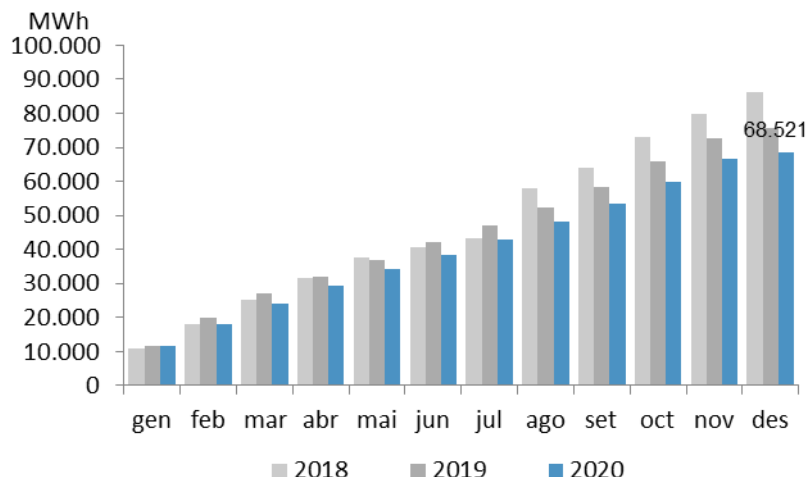
Taula 14: Consum d'aigua a la ciutat de Barcelona

Consum d'aigua	Unitat	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total per habitant	Litres/habitant i dia	164,8	165,3	163,2	160,9	156,3	159,2	162,0	163,7	161,2	163,2	153,8
Consum domèstic	Litres/habitant i dia	109,8	109,5	108,2	108,4	104,4	105,5	107,2	108,4	107,0	108,4	113,1
Consum d'aigua freàtica per serveis municipals	mil m ³	949	1.033	1.269	1.263	1.282	1.423	1.274	1.307	1.112	1.266	1.049
% Consum d'aigua freàtica	%	16,6	16,6	19,2	20,0	20,2	20,2	17,8	18,4	16,4	18,6	17,4

Font. Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat. Ajuntament de Barcelona. Societat General d'Aigües de Barcelona, S.A.

La pandèmia ha accelerat el descens en el **consum de recursos hídrics** dels serveis municipals que es venia registrant des de 2017. En el 2020, el consum total d'aigua ha caigut un 11% en relació amb el 2019, tant pel descens del consum d'aigua potable (-9,6%) com d'aigua freàtica, que s'ha reduït en major mesura (-17,1%). Això ha generat el descens del pes dels recursos hídrics alternatius consumits, que es situa en el 17,4% del total, més d'un punt per sota del valor de 2019.

Pel que fa a l'**enllumenat públic**, les dades de facturació de 2020 han disminuït per segon any consecutiu, registrant una reducció del 9,5% respecte al 2019, mentre que l'estimació del consum presenta una disminució més continguda (-2%).

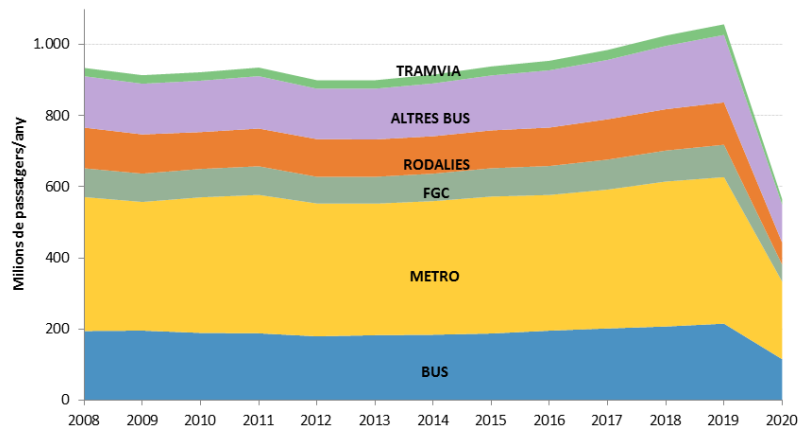
Gràfic 47: Consum enllumenat públic (dades de facturació acumulades)

10. MOBILITAT

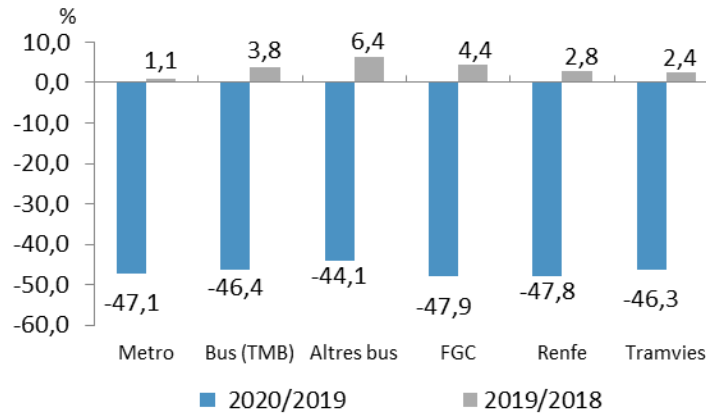
La pandèmia ha tingut un fort impacte pel que fa a la mobilitat, tant obligada com per raons de lleure o turisme a la ciutat. El confinament domiciliari i l'aturada de l'activitat econòmica, lectiva, cultural i esportiva al mes de març, va fer disminuir dràsticament el nombre de desplaçaments a la ciutat, tant en transport públic com en vehicle privat. A partir de l'inici de la desescalada, la mobilitat comença a recuperar-se però el manteniment del teletreball, la persistència de la pandèmia i les restriccions a certes activitats han impactat de manera desigual en els diversos mitjans de transport.

Després d'un 2019 assolint un rècord històric (1.057 milions de viatges), la demanda del sistema de **transport públic col·lectiu (ATM)** va experimentar una contundent davallada durant els mesos de confinament, marcant mínims històrics a l'abril. La tendència es va començar a revertir a partir de maig i els viatges es van continuar recuperant durant la segona meitat de l'any, però sense arribar al 60% del volum que seria habitual. L'acumulat de 2020, un total de 565 milions de viatges, suposa un descens del 46,6% en relació amb el 2019, de magnitud similar a tots els mitjans. De forma semblant, TMB tanca amb 333,4 milions de viatges perdent 293,9 milions de viatges respecte al 2019 (-46,8%).

Gràfic 48: Mobilitat en transport públic col·lectiu ATM

Gràfic 49: Mobilitat en transport públic col·lectiu ATM (% variació interanual)

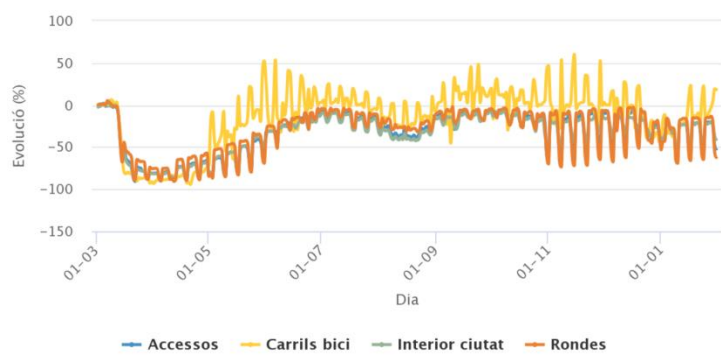

Font: Autoritat del Transport Metropolità (ATM)

Segons l'Enquesta de Serveis Municipals de 2020, la valoració ciutadana del transport públic baixa en relació a la de l'any anterior al metro i a l'autobús (metro de 7,4 a 7 i autobús del 7,2 al 7,1) mentre que les valoracions del tramvia (7,3) i el bicin (6,7) es mantenen respecte de 2019. En canvi, l'enquesta Òmnibus Municipal d'octubre de 2020 valora amb un 7,5 la facilitat de desplaçament per la ciutat, la mateixa nota que l'any anterior.

La **intensitat mitjana diària de trànsit** va tocar fons a l'abril, en el mes més dur del confinament i es va anar recuperant des de llavors. Però amb la posada en marxa del règim sancionador a la ZBE des de setembre i amb les restriccions a la mobilitat imposades a finals d'octubre la circulació dins de la ciutat s'ha reduït a totes les vies i tanca el 2020 amb un volum inferior al de 2019 (-17,4%). A les rondes, en canvi, s'ha estabilitzat.

Gràfic 50: Mobilitat de vehicles a Barcelona

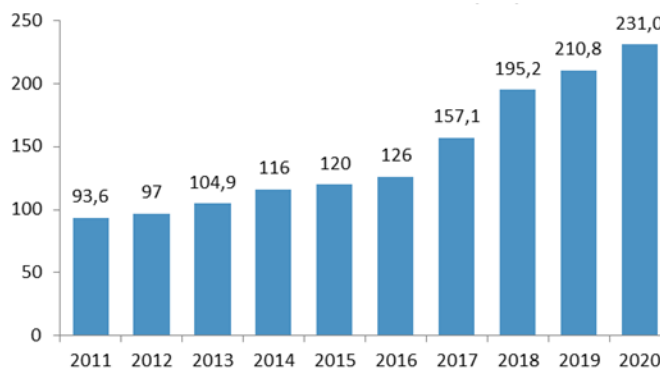
Segons l'Enquesta de Serveis Municipals de 2020, els ciutadans situen la circulació i el trànsit com a sisè problema de la ciutat quan l'any anterior es considerava com el tercer problema de la ciutat i puntua la circulació amb un 5,5 una dècima superior a la nota del 2019.

Un tret diferencial important ha estat la utilització de la xarxa de carris bicicleta. A mesura que es va relaxar el confinament a partir de maig, aquesta xarxa va experimentar un fort increment d'ús que va ser especialment intens durant els cap de setmana. La realització d'exercici físic després del confinament domiciliari i ús de lleure per damunt del seu ús com a mitjà de transport poden haver estimulat aquesta demanda.

Sens dubte, la demanda també es pot haver vist afavorida per l'increment d'itineraris ciclables a la ciutat, més de 20 nous kilòmetres en diverses vies de la ciutat que han fet que el 2020 tanqui amb 231 kilòmetres de xarxa, 190 km. de carril bici i 41 km d'espais compartits.

Segons les dades de la darrera enquesta Òmnibus del mes d'octubre, un 25,4% dels residents a la ciutat utilitza la bicicleta regularment, essent el grup de 16 a 24 anys el que més ús en fa (46%). Aquest percentatge puja gairebé 7 punts respecte de l'edició de setembre de 2019 (18,6%). El 78% dels ciutadans enquestats consideren que la xarxa de carrils bici és bona/molt bona (puntuació entre 5-10).

Gràfic 51: Carril bici (kilòmetres)

Font: Mobilitat i transports. Ajuntament de Barcelona

Segons aquesta mateixa enquesta, els ciutadans valoren amb una nota de 8,1 els desplaçaments a peu per la ciutat, una nota molt semblant a l'any anterior.

El foment dels desplaçaments a peu és un dels eixos d'un model de mobilitat més sostenible cap al que vol anar la ciutat. Per fer compatible aquests desplaçaments amb les condicions sanitàries que exigien distanciament social a partir del mes de maig, les van realitzar actuacions d'urgència

que han incrementat el nombre d'espais reservats a la ciutadania i restringint el pas de vehicles a motor en alguns itineraris els caps de setmana.

El servei de **Bicing** ha registrat un descens de viatges durant el 2020 (-7,7%) més contingut que la xarxa de transport públic col·lectiu. Un descens que obeeix exclusivament a la modalitat de bicicletes mecàniques, ja que els viatges en bicicletes elèctriques (1.700 unitats d'un total de 6.850 bicicletes en funcionament) han augmentat més del 60% i ja representen un de cada quatre viatges. El nombre d'abonats al bicing era de 126.545 persones al final del 2020, un 11,2% més que al 2019.

Taula 15: Bicing

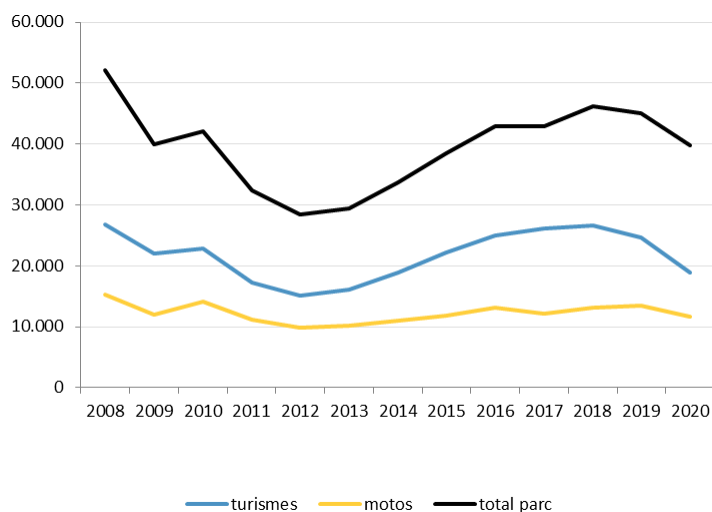
Bicing	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	inc.19/12	inc.20/19
abonats	113.787	98.786	96.250	100.321	110.137	116.030	111.872	113.796	126.545	11,2%	11,2%
viatges	16,17	14,21	13,35	12,56	14,36	13,38	12,84	13,12	12,11	-18,9%	-7,7%
estacions	420	421	421	420	420	420	419	424	517	23,1%	21,9%
km carril bici i vies ciclables	97,0	104,9	116,0	120,0	126,2	157,1	195,2	210,8	231,0	138,1%	9,6%

A partir de 2019 s'unifica la xarxa de Bicing elèctrica i mecànica en un sol servei.

Font: Mobilitat i transports. Ajuntament de Barcelona

Les dades de matriculacions de l'any 2020 mostren una reducció del -11,8% respecte el 2019, sent més acusada pel que fa a la de turismes (-23,4%) que a la de les motocicletes (-12,7%), xifres que tindran impacte en el parc de vehicles global del 2020.

Gràfic 52: Matriculació de vehicles 2008-2020

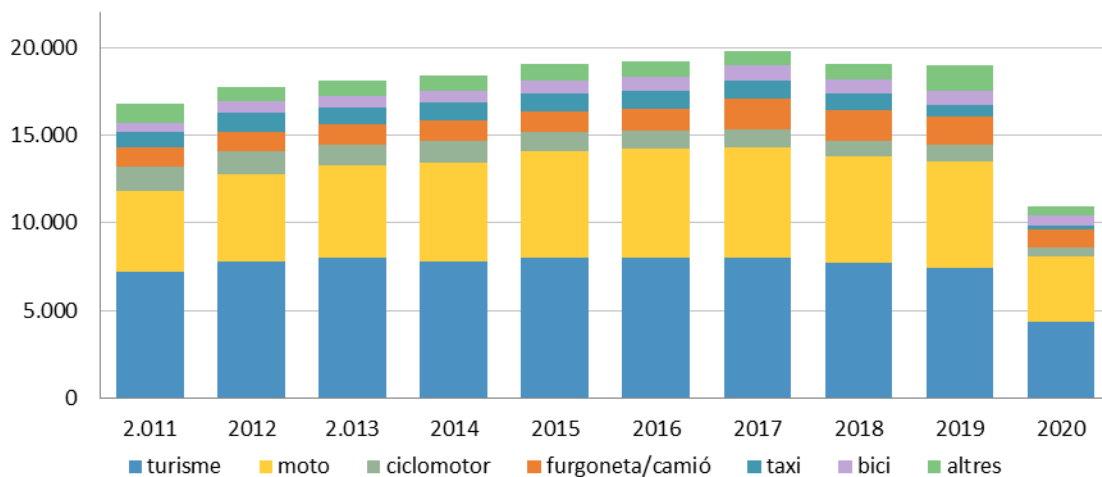

Font: Dep. Estadística. Oficina Municipal de Dades. Ajuntament de Barcelona

Pel que fa a l'**estacionament**, les enquestes d'opinió el situen a la cua dels problemes greus de la ciutat, però és un dels serveis que obté la nota més baixa (4,0). Al llarg dels darrers anys, s'ha potenciat l'àrea verda preferent i les places reservades, a costa de sacrificar l'estacionament lliure. Fins el mes de juny del 2020, hi havia 55.905 places d'estacionament no regulat a la ciutat, 74.394 places d'aparcament per motos i 9.575 per càrrega i descàrrega. Aquestes xifres es veuran modificades per la posada en marxa de l'ampliació de les places regulades iniciada a partir de l'estiu per tal de encaminar la mobilitat cap als objectius del Pla de Mobilitat Urbana.

El nombre d'accidents de circulació s'ha reduït en el 2020 gairebé un 38%, especialment entre març i juny, mentre va durar el primer estat d'alarma. Malgrat el lleuger repunt de desembre en relació amb el mes de novembre, les mesures restrictives vigents per frenar la pandèmia fan que les xifres mensuals segueixin sent inferiors a les d'un any enrere (-19,4%). De forma similar, la xifra de ferits en accidents s'ha reduït prop del 40% en el 2020 i les víctimes mortals, un total de 14 persones, han estat 8 menys que en el 2019.

Gràfic 53: Vehicles implicats en accidents de trànsit

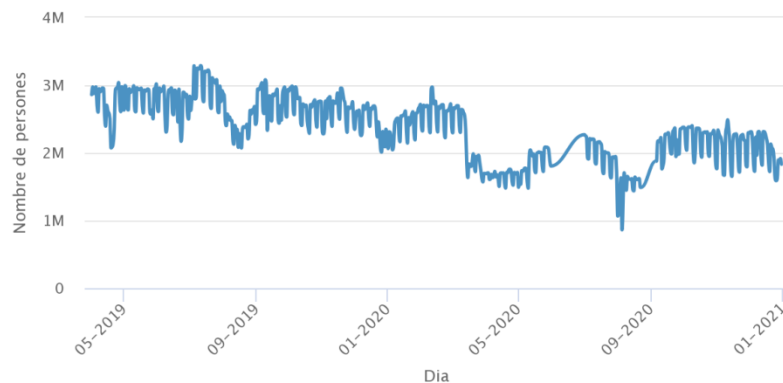

Les xifres de 2020 (provisionals) pel que fa a nombre de vehicles implicats en accidents mostren un descens superior al 40% en relació amb el 2019. En gairebé el 40% dels accidents de 2020 els implicats van ser turismes, seguits de les motos (34%) i furgonetes i camions (9,5%). Les restriccions a la mobilitat van reduir la implicació en accidents de tots els tipus de vehicles, especialment en el cas dels taxis (-66,2%) i en menor mesura de les bicicletes (-20,4%). La implicació dels turismes es va reduir un 41,5%, més que la de les motocicletes (-39%).

Població estimada

Barcelona acull diàriament a moltes persones que s'hi desplacen per motius diversos, treball, estudi, lleure, turisme o negocis. Les noves fonts d'informació procedents dels operadors de telefonia mòbil permeten fer aproximacions a la quantitat de persones que hi ha en cada moment en el territori. Des de l'Oficina Municipal de Dades, s'ha anat recollint aquestes dades de manera experimental per tal d'observar l'impacte de la pandèmia en la quantitat de persones presents a la ciutat cada dia, segmentades segons el seu origen.

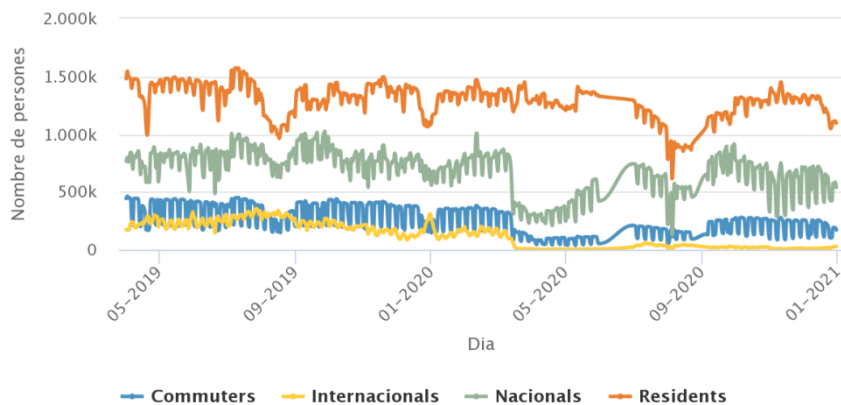
Gràfic 54: Població estimada a Barcelona

El nombre de persones a la ciutat va baixar a partir del mes de març, passant d'una mitjana de 2,5 milions de persones al dia a 1,7 milions, de manera que la ciutat va quedar pràcticament amb només els seus residents durant els primers mesos de pandèmia, una xifra que ha crescut els darrers mesos de l'any però sense recuperar els valors previs al mes de març.

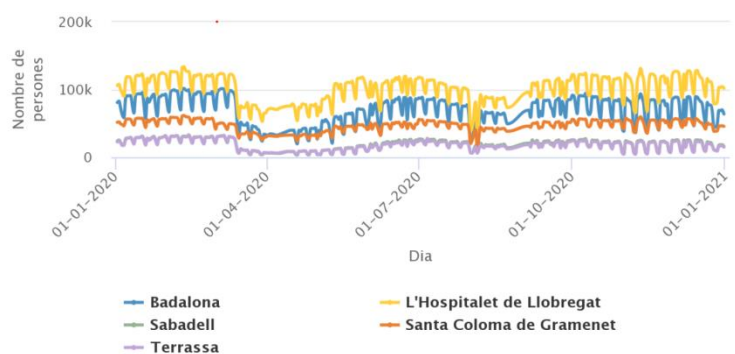
Durant la pandèmia, la població resident es va quedar a la ciutat mentre que va disminuir radicalment el nombre de persones visitants d'altres procedències, especialment d'origen estranger.

Gràfic 55: Població estimada a Barcelona segons procedència

Malgrat això, es va mantenir la mobilitat d'un nombre de persones que probablement treballaven en activitats considerades essencials i que diàriament es van seguir traslladant a la ciutat, provinents sobre tot de la corona metropolitana.

Gràfic 56: Població estimada a Barcelona segons procedència

11. CULTURA

No hi ha cap dubte que el sector cultural ha estat un dels més castigats per la crisi sanitària del 2020. Juntament amb el període de confinament dur, les restriccions de la mobilitat i les limitacions d'aforament, que han anat oscil·lant al llarg de l'any, han impactat de ple en l'oferta dels equipaments culturals i en la demanda dels ciutadans. Però també han suposat una profunda transformació del sector, donat que s'ha accelerat l'ús de noves formes d'accés a la cultura basades en les tecnologies, que potser perduraran en el temps més enllà de la pandèmia.

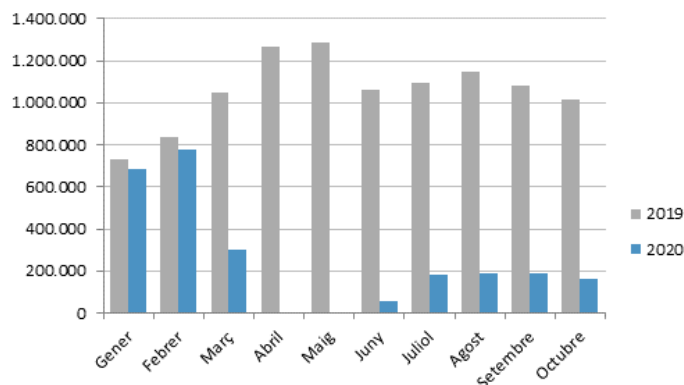
Els museus, centres d'exposicions i espais d'interès arquitectònic de la ciutat que van rebre prop de 27 milions de visitants durant el 2019, han patit el doble efecte de la reducció dels usuaris de la ciutat i dels visitants forans. La caiguda del turisme ha passat factura especialment a alguns museus, com la Fundació Miró o el Picasso i també a espais arquitectònics com el Parc Güell. Esdeveniments com la Nit dels Museus, que en darreres edicions havia tingut molt bona acollida, van quedar suspesos.

Taula 16: Visitants de museus i espais d'interès arquitectònic

Museus i centres d'exposicions	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 gn-oct
Visitants (milers)	11.520	13.761	13.696	13.785	15.466	15.397	15.301	15.206	15.250	15.135	1.829
-Museus i centres municipals i consorc	5.288	6.789	6.556	7.149	8.618	8.405	8.249	8.116	7.979	8.136	1.829
-Altres museus i centres públics	983	1.015	1.082	928	1.137	1.069	1.007	1.144	1.197	1.153	n.d.
-Museus i centres privats	5.248	5.958	6.059	5.707	5.711	5.923	6.045	5.946	6.074	5.846	n.d.
Espais d'interès arquitectònic	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019
Visitants (milers)	6.021,0	5.818	5.893	7.153	10.330	10.973	11.371	12.443	11.192	11.658	713

Font: Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona.

Gràfic 57: Visitants de museus i espais d'interès arquitectònic 2020

En l'àmbit de la música, els tres **grans auditoris de la ciutat**, Gran Teatre del Liceu, Auditori i Palau de la Música, que el 2019 van superar el milió d'espectadors, han quedat per sota dels 250.000 en el període gener-novembre, tot i que dels dos primers equipaments no es disposa de dades des del mes de març. La situació també està passant factura a les sales de música en viu, moltes de les quals porten tancades des de l'inici de la pandèmia, amb poques perspectives d'obertura a curt termini.

Taula 17: Espectadors grans auditoris

Música	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 gn-nov
Espectadors:											
Grans Auditoris	1.081.481	1.152.500	987.598	876.025	965.667	1.008.700	1.076.178	1.091.996	1.121.620	1.108.157	249.907
- L'Auditori	431.409	426.154	354.226	330.102	347.208	341.121	392.741	377.437	399.673	381.863	91.680
- Palau de la Música Catalana	403.572	421.726	350.646	311.927	372.009	419.727	442.284	466.256	393.063	445.946	108.172
- Gran Teatre del Liceu	246.500	304.620	282.726	233.996	246.450	247.852	241.153	248.303	328.884	280.348	50.055

Font: Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona.

Igualment, **l'oferta de festivals** ha estat partícip de la difícil situació viscuda durant l'any passat. Quan a la primavera la pandèmia va irrompre a Europa, estaven a punt de començar els grans festivals musicals de la ciutat, com el Primavera Sound o el Sónar, que es van haver d'anul·lar. Només el parèntesi estiuenc va permetre uns pocs concerts a l'aire lliure, amb moltes mesures de seguretat i un aforament molt limitat. L'edició del Grec 2020 es va poder celebrar, encara que amb un format diferent, tancant amb un 95% d'ocupació d'un total de 26.000 entrades presencials i amb 130.000 espectadors que van poder seguir les retransmissions realitzades per Betevé i TV3.

Altres festivals d'àmbit no musical també van optar per incloure el format digital, com el festival literari Barcelona Novel·la Històrica que va oferir activitats retransmeses en streaming o el Barcelona Poesia, amb una participació d'unes 2.000 persones.

Les sales d'arts escèniques han patit greument les conseqüències econòmiques de la crisi sanitària, amb limitacions d'aforament que, segons els empresaris teatrals, fan inviable la seva obertura. En el període gener-novembre els teatres de la ciutat va comptar amb menys d'un milió d'espectadors, un 56% per sota de la xifra de l'any anterior, i una recaptació que també va caure a la meitat. A més, aquesta situació ha posat sobre la taula la precarització laboral del col·lectiu d'actors, sovint sense integrar a sistemes de protecció social i sense dret a cap prestació econòmica.

Les sales de cinema, de la mateixa manera que els teatres, s'han vist obligades a reduir aforaments a percentatges que els empresaris consideren inviables i malgrat que algunes s'havien mantingut obertes des de l'estiu, les restriccions de la tardor i l'ajornament de moltes de

les estrenes de noves pel·lícules, han acabat enfonsant el consum i molts locals han decidit tancar o oferir una programació més reduïda. Segons l'Institut Català d'Empreses Culturals, la recaptació de les sales de cinema de la ciutat es va reduir prop d'un 75% fins a l'octubre de 2020.

La pandèmia, però, també ha deixat notes positives, ja que s'ha constatat **un augment de la lectura i del consum de la cultura digital**. La diada de Sant Jordi es va celebrar de forma telemàtica i el format presencial es va ajornar fins al 23 de juliol i tot i que, segons la Cambra del Llibre de Catalunya, la facturació global només va suposar un 25% de la del 2019, la demanda de llibres electrònics es va multiplicar per cinc.

Les Festes de la Mercè també van haver de reinventar-se, emmarcades dins el projecte "La Mercè en obert", amb més de trenta hores de programació en directe i una extensa cobertura informativa a la televisió, el web i les xarxes socials. Betevé i la pàgina web de l'ajuntament van reunir més de 570.000 espectadors i la retransmissió del Piromusical va ser seguida per prop de 600.000. Però les activitats presencials també van estar presents a les festes, amb uns 60.000 participants que van copsar dues terceres parts de les entrades disponibles per als concerts i els espectacles repartits pels deu districtes de la ciutat, sempre amb cita prèvia i aforaments limitats.

El 2020 també es va poder celebrar una nova edició de **Ciutat Oberta Biennal de Pensament**, amb activitats virtuals i presencials organitzades de la manera més accessible possible, aprofitant els espais públics de la ciutat i la xarxa d'entitats, equipaments i col·lectius. En total, més de 6.000 persones van seguir en directe les sessions de la Biennal i unes 10.000 ho van fer de manera virtual.

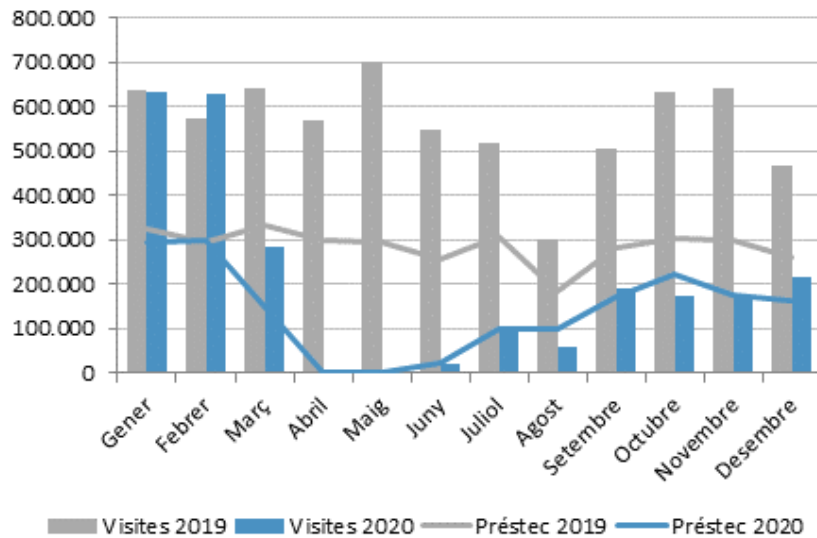
En aquest any tan atípic, **els equipaments culturals de proximitat** han jugat un paper molt rellevant, com la **xarxa de Biblioteques de la ciutat**, que s'ha mantingut activa al llarg del 2020, tot i que durant el període de confinament dur només van oferir serveis en línia i amb les restriccions de la tardor també es va limitar l'activitat presencial. El nombre total de visites va ser de prop de dos milions i mig i es van realitzar més d'1,7 milions de préstecs. Però on realment s'ha marcat la diferència és en els préstecs en línia que han més que triplicat els realitzats el 2019.

Taula 18: Visites i préstecs de la Xarxa de Biblioteques de Barcelona

Biblioteques de Barcelona	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Equipaments	38	39	40	40	40	40	40	40	40
Visites (milers)	6.439.112	6.343.803	6.433.294	6.207.187	6.376.796	6.306.868	6.401.065	6.729.140	2.475.840
Documents prestats	4.639.242	4.229.213	4.143.645	3.900.314	3.774.189	3.533.276	3.481.663	3.436.920	1.702.158

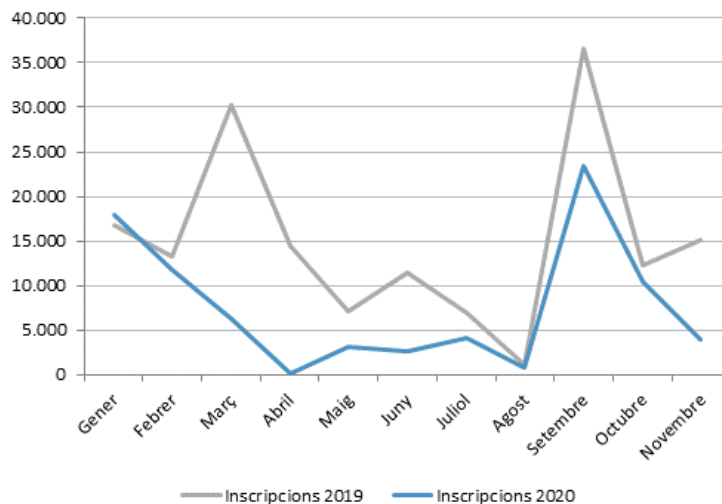
*2020 dades provisionals. Font: Institut de Cultura.

Gràfic 58: Visites i préstecs de la Xarxa de Biblioteques de Barcelona 2020

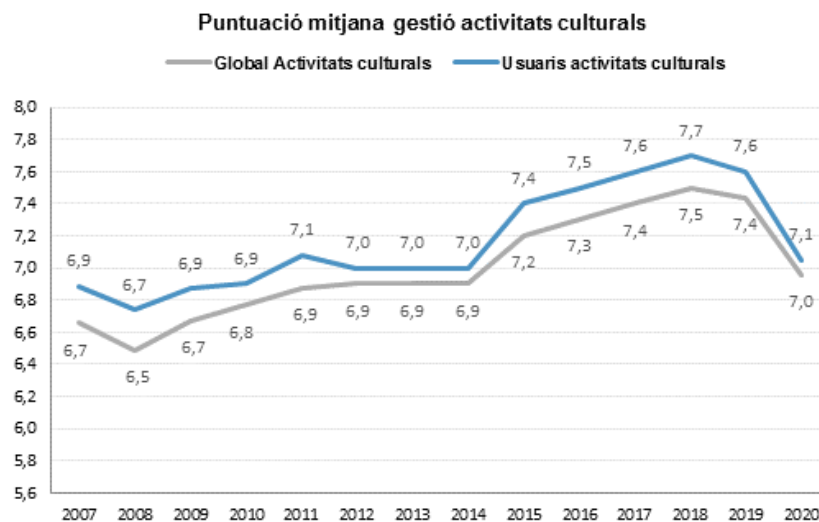
També els **Centres Cívics**, han pogut oferir activitats en línia i serveis puntuals durant els períodes que han estat tancats, amb un nombre total d'inscripcions que ha superat les 85.000 en el període gener-novembre, de les quals prop del 21% en línia. També cal fer esment del programa **Barcelona Districte Cultural**, un projecte iniciat el 2017 que va poder celebrar la seva vuitena edició, reprenent a l'estiu i a la tardor la programació ajornada a la primavera i que es va realitzar de manera presencial en diversos espais dels districtes de la ciutat.

Gràfic 59: Inscripcions a activitats dels Centres Cívics

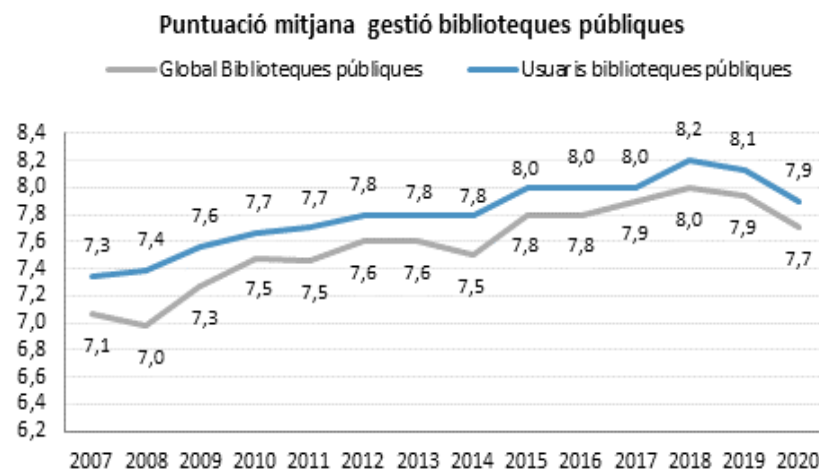
En general, la població de Barcelona **valora de manera força positiva** les activitats culturals que tenen lloc a la ciutat, tot i que la puntuació ha baixat durant el 2020, possiblement per l'excèl·lent present a partir del primer trimestre. Les biblioteques continuen essent un dels serveis més ben valorats a l'Enquesta de Serveis Municipals, tot i també la lleugera davallada de l'últim any.

Gràfic 60: Gestió d'activitats culturals

Font. Enquesta de Serveis Municipals. Ajuntament de Barcelona

Gràfic 61: Gestió de les biblioteques públiques

Font. Enquesta de Serveis Municipals. Ajuntament de Barcelona

12. ESPORTS

Les mesures aprovades per contenir la propagació de la pandèmia de la COVID-19 al llarg de l'any 2020 han afectat molt directament el sector esportiu. Durant els mesos de confinament dur els equipaments, tant públics com privats, van romandre tancats i després del parèntesi estiuenc, amb les noves restriccions de la tardor, les afectacions van continuar. Les competicions i esdeveniments esportius de la ciutat també es van veure alterats per la normativa aplicada.

Abans de la irrupció de la pandèmia, el nombre d'usuaris de la **xarxa d'equipaments esportius municipals** va assolir un màxim, amb més de 200.000 abonats a finals de febrer, però a partir de la declaració de l'estat d'alarma i les posteriors restriccions, el degoteig de baixes va ser imparable i, malgrat que no es van cobrar les quotes mensuals dels mesos en què els centres van romandre tancats, a finals de setembre, última dada disponible, el nombre d'abonats s'havia reduït fins als pocs més de 150.000 i tot apunta a que amb les restriccions de la tardor, encara ha pogut caure més.

Taula 19: Instal·lacions esportives municipals

Esports	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 set.
Abonats instal·lacions esportives municipals	178.880	177.111	178.295	182.230	187.721	190.110	192.897	197.682	150.116
Núm. espais esportius públics	1.796	1.833	1.894	1.904	1.897	1.890	1.912	1.924	n.d.

Font: Institut Barcelona Esports (IBE). Ajuntament de Barcelona

La participació ciutadana en els esdeveniments esportius organitzats per l'Institut Barcelona Esports, també es va ressentir molt de la situació viscuda. Si l'any 2019 més de 300.000 persones van participar en aquests tipus d'esdeveniments, fins al setembre de 2020 la xifra quedava per sota dels 45.000, ja que les mesures adoptades per fer front a la pandèmia van implicar la suspensió o ajornament de molts dels actes previstos al llarg de l'any.

Durant els mesos previs a la irrupció de la pandèmia es van poder celebrar les competicions esportives previstes a la ciutat, com la **Mitja Marató**, que va registrar un rècord de 23.000 inscrits, dels quals 7.500 dones (32,6% del total) i 10.000 participants estrangers (45% del total). També va poder tenir lloc la **Barcelona Spain Masters 2020**, al CEM Olímpics Vall d'Hebron, un dels campionats de bàdminton més prestigiosos del món.

Però a partir de la declaració de l'estat d'alarma, altres competicions de caràcter internacional, com la **Volta Ciclista a Catalunya** o el **Trofeu Comte de Godó** de tennis, van ser suspeses, igual que les populars **Cursa del Corte Inglés** o la **Cursa de Bombers**, que també s'havien de celebrar a la primavera.

Amb el parèntesi estiuenc, al juliol, es van reprendre els esdeveniments esportius als carrers de la ciutat amb “**1,2,3 a remuntar Barcelona**” una prova multidisciplinària de natació, ciclisme, carrera a peu i spinning, que va comptar amb un 600 participants. Al setembre, la **42a. edició de la Cursa de la Mercè** va ser la primera cita presencial multitudinària organitzada a Espanya des de la irrupció de la pandèmia i ho va fer en un doble format presencial i virtual, envoltada de moltes mesures de seguretat. El primer, de 10 km de recorregut, es va disputar en dos dies, amb la participació de grups reduïts de 375 persones, mentre que el format virtual es va dissenyar amb tres recorreguts (2 km, 5 km i 10 km) que es podien seguir mitjançant una app. En total, 3.000 persones van participar en la modalitat presencial i unes 2.000 més ho van fer a la cursa virtual.

Amb l'aparició de la segona onada de la COVID-19, l'emblemàtica **Zurich-Marató de Barcelona**, que havia de celebrar-se a finals d'octubre, també va ser cancel·lada, encara que es va organitzar de manera totalment virtual entre el 8 i 15 de novembre, i va permetre córrer els més de 42 km de traçat individualment des de qualsevol lloc del món. La iniciativa, que a més tenia caràcter solidari, va ser tot un èxit, amb prop de 13.500 participants, un 30% dels quals dones.

A finals d'octubre, es va poder disputar presencialment la **Copa d'Europa de Triatló**. La platja de la Nova Mar Bella i els seus entorns van ser l'escenari de la competició en la qual hi van participar 69 triatletes en la categoria d'elit masculina i 34 en la femenina, tots de reconegut prestigi internacional.

També al novembre, el Parc del Fòrum va acollir presencialment **l'ImaginExtreme Barcelona 2020**, cita de referència en Action sports i Urban lifestyle en l'àmbit nacional i europeu, i la muntanya de Montjuïc va acollir la **Cycling Week Barcelona**, que va incloure tres competicions de bicicleta de muntanya de primer nivell.

Per tancar l'atípic 2020, també es va poder organitzar, presencialment i amb un nou format, altra de les curses emblemàtiques de la ciutat, la **Jean Bouin**, que a més celebrava els cent anys d'història. La prova va tenir lloc a l'Estadi Olímpic Lluís Companys, amb un recorregut d'una milla, i va comptar amb la participació de mil atletes, que van competir en grups reduïts. Tampoc van faltar a la cita de final d'any la tradicional **Copa Nadal**, que va comptar amb la participació de més de 250 nadadors i nadadores que van travessar les aigües del Port de Barcelona, i la **Cursa dels Nassos**, que en la seva 22a edició va comptar amb mil participants i va incloure una nova prova de categoria elit de 5 km de recorregut, on van participar atletes internacionals de reconegut prestigi.

Així doncs, malgrat les dificultats viscudes per l'esport al llarg del 2020, l'organització d'esdeveniments va poder tirar endavant i aquest esforç ha fet possible que Barcelona hagi escalat tres posicions, situant-se en quart lloc per darrere de Nova York, Londres i Los Angeles, en el **rànquing mundial de ciutats esportives**, publicat per l'agència BCW de Lausana a principis de febrer d'enguany. Aquest rànquing inclou un total de cinquanta ciutats del món fortament vinculades amb l'esport i té en compte les opinions de les federacions esportives internacionals, experts del sector i dels medis esportius.

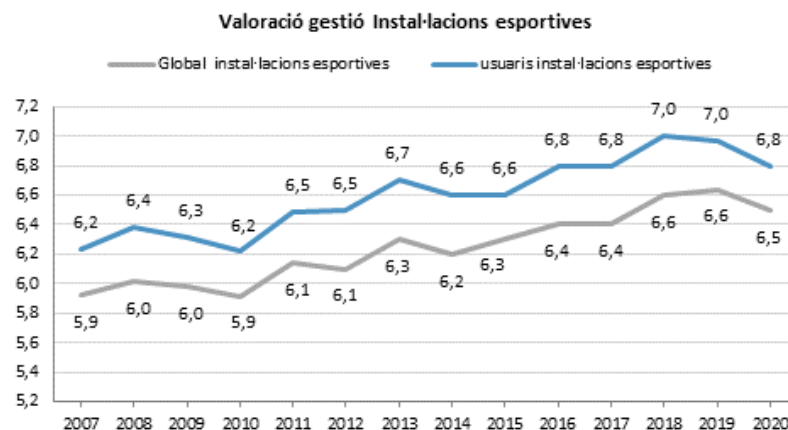
En l'àmbit de l'**esport escolar**, les activitats previstes al llarg del curs s'han vist també molt afectades i esdeveniments com el "**Dansa Ara**" han hagut de realitzar-se en línia des de casa, amb la participació d'uns 9.600 infants de 236 centres educatius de la ciutat. També la festa de cloenda del projecte **Convivim Esportivament** va canviar a la modalitat digital i més de 2.000 nens, nenes i joves, provinents de trenta centres educatius de la ciutat, van poder gaudir de les activitats de manera telemàtica.

El cert és que, encara que les afectacions de la pandèmia sobre el sector han estat molt greus, les activitats esportives han estat presents a la ciutat en tot moment, fins i tot durant l'etapa de confinament dur. Els barcelonins i barcelonines van sortir en massa a practicar esport pels carrers, platges i parcs de la ciutat, davant la impossibilitat d'utilitzar les instal·lacions esportives. També des de casa, amb l'ajut d'apps, pàgines web o canals de Youtube.

Segons una enquesta realitzada per l'International Fitness Observatory (IFO) en l'àmbit de l'estat espanyol, més del 70% dels centres esportius va oferir classes en línia durant el temps en què van estar inactius. Aquesta fórmula ha permès a alguns gimnasos sortejar parcialment els greus efectes econòmics del tancament, mantenint els seus socis en actiu, però una bona part dels centres continua tenint problemes de finançament. Per fer front a aquesta situació, l'Institut Barcelona Esports va aprovar el novembre passat una convocatòria extraordinària de subvencions, per import de tres milions d'euros, adreçada a entitats i associacions sense ànim de lucre que fomentin la pràctica de l'activitat física i la promoció de l'esport a menors de 18 anys.

Malgrat tots els entrebancs que ha viscut el món de l'esport a la ciutat, la valoració de les instal·lacions esportives per part dels ciutadans obté el 2020 una nota de 6,5 sobre 10, segons l'Enquesta de Serveis Municipals, i els usuaris els atorguen una puntuació de 6,8, només dues dècimes per sota d'un any enrere.

Gràfic 62: Gestió d'instal·lacions esportives

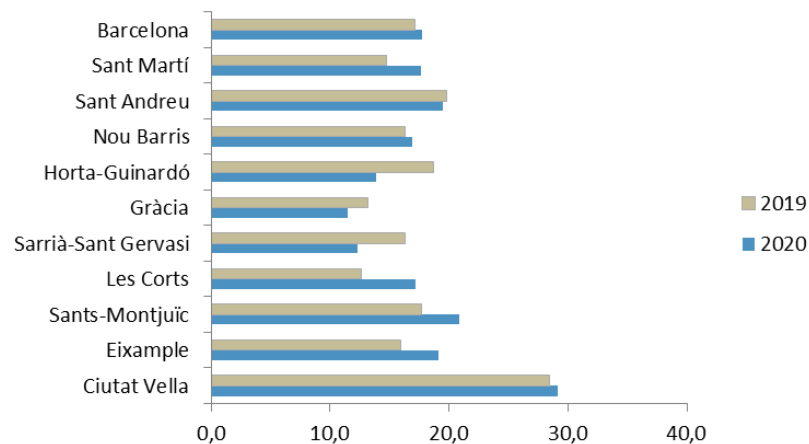
Font. Enquesta de Serveis Municipals. Ajuntament de Barcelona

13. SEGURETAT CIUTADANA

La inseguretat continua sent el problema més greu de la ciutat per al 17,7% dels entrevistats, segons la darrera Enquesta de Serveis Municipals de 2020, (17,1% al 2019). Igualment, a l'últim Baròmetre municipal, de desembre de 2020, la inseguretat figura com la principal problemàtica però amb 12,4% de respostes, que en aquest cas suposa una reducció important respecte del 29,1% de desembre de 2019.

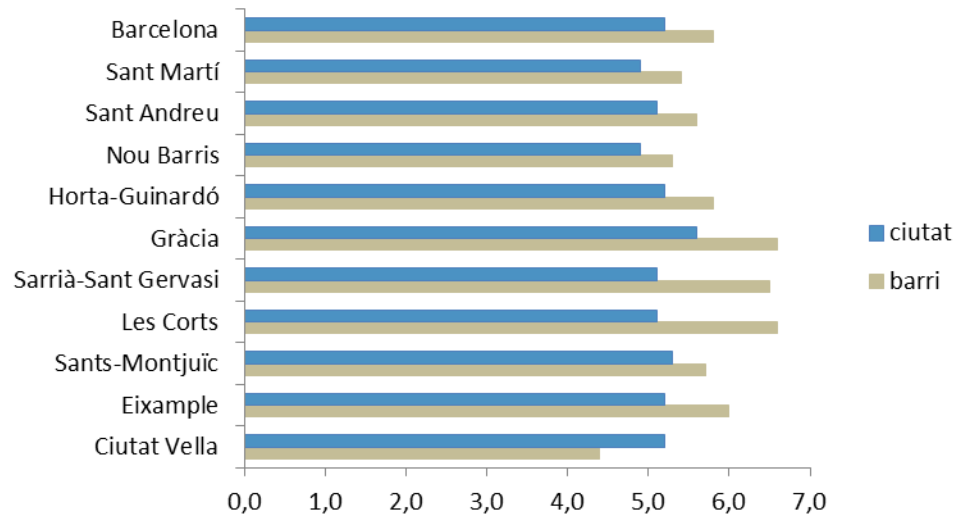
La inseguretat es considera com a principal problema a tots els districtes però amb percentatges força diferents, sent el més alt a Ciutat Vella.

Gràfic 63: Inseguretat com a primer problema de la ciutat segons districte

La percepció de la seguretat al conjunt de la ciutat i al barri ha baixat en relació amb el 2019. De 5,5 al 5,2 a la ciutat i del 6,0 al 5,8 al barri. Però es manté més alta la percepció de seguretat al barri que al conjunt de la ciutat.

Gràfic 64: Percepció seguretat ciutadana a la ciutat i al barri segons districte

L'activitat delictiva a la ciutat ha disminuït durant el 2020, especialment els mesos març i abril i l'any tanca amb un 42% menys de fets il·lícits coneguts que al 2019, un any en que els fets delictius havien crescut un 3%. Durant l'estiu el nombre de furts havia disminuït en un -61% i els robatoris amb força un -32% en relació amb l'estiu anterior. Mentre que la venda ambulants pràcticament ha estat inexistent durant el període estival.

**Ajuntament
de Barcelona**